

VLAAMS PARLEMENT

ZITTING 1995-1996

PLENAIRE VERGADERING

HANDELINGEN 56

VERGADERING VAN MAANDAG 17 JUNI 1996

BELEIDSBRIEF WERKEN IN VLAANDEREN

BELEIDSBRIEF HET LEEFMILIEU IN VLAANDEREN

Inhoud

Nr. 56

Maandag 17 juni 1996

	Blz.
Berichten van verhindering	2755
Beleidsbrief Werken in Vlaanderen. Van werkgelegenheid naar tewerkstelling. Beleidsprioriteiten 1995-1999 – 165 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 3	
Debat	2755
Sprekers : de heren Eddy Schuermans, Paul Van Grembergen, Jef Sleeckx, Jos Stassen, Frans Wymeersch, André Denys, Luk Van Nieuwenhuysen, Francis Vermeiren, Ludo Sannen, Robert Voorhamme en Emiel Verrijken, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen en minister Theo Kelchtermans	
Beleidsbrief Het leefmilieu in Vlaanderen. Een duurzame ontwikkeling voor de generaties van morgen. Beleidsprioriteiten 1995-1999 – 166 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 3	
Debat	2776
Sprekers : de heren Dirk Van Mechelen, Hugo Marsoul, Johan Malcorps, Bruno Tobback, Willy Kuijpers, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heer Jacques Timmermans, Leonard Quintelier en minister Theo Kelchtermans	
Regeling van de werkzaamheden	2795

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 14.10 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Joris Van Hauthem : gezondheidsredenen ;

Vera Dua, Wilfried Aers : buitenslands ;

Leo Cannaerts : ambtsverplichtingen ;

Patricia Ceysens : familieverplichtingen.

BELEIDSBRIEF Werken in Vlaanderen. Van werkgelegenheid naar tewerkstelling. Beleidsprioriteiten 1995-1999

– 165 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 3

Debat

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de beleidsbrief Werken in Vlaanderen. Van werkgelegenheid naar tewerkstelling. Beleidsprioriteiten 1995-1999.

Het debat is geopend.

De heren De Meyer en Candries, verslaggevers, verwijzen naar het verslag.

De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, in de commissie Economie en Tewerkstelling omschreef minister Kelchtermans zijn beleidsbrief als een overwegings- en bezinningsdocument over het beschikbare tewerkstellingsinstrumentarium. Bijgevolg werd dit document geen strikte opsomming van een reeks concrete pasklare maatregelen, maar laat het ruimte voor meer algemene beschouwingen en een bredere situatieschets van het tewerkstellingsbeleid in Vlaanderen.

Mijnheer de minister, ik zal in de eerste plaats ingaan op uw uitnodiging om oog te hebben voor de krijtlijnen waarbinnen een tewerkstellingsbeleid kan worden gevoerd. Daarna zal ik enkele concrete opties uit de brief evalueren.

In de periode 1983-1993 werden in Vlaanderen 275.000 nieuwe banen gecreëerd, waarvan 200.000 in de privé-sector. Dit gebeurde in een periode met relatief lage economische groeicijfers, met informatiserings- en rationaliseringstendensen, en met fenomenen als delokalisatie en sluitingen van grote bedrijven. Nochtans staan we zelden stil bij die 275.000 nieuwe banen. Dat komt omdat de media, en bijgevolg ook de publieke opinie, goed nieuws geen nieuws vinden.

Deze aangroei van de werkgelegenheid vond plaats op een ogenblik dat, omwille van demografische en maatschappelijke redenen, steeds meer mensen zich op de arbeidsmarkt aanboden. Een van de oorzaken hiervan is de deelname van de vrouw aan het arbeidsproces. Daar zal mevrouw Van Cleuvenbergen het straks over hebben. Bovendien veranderden in dezelfde tijdspanne de kwalificatiebehoeften op de arbeidsmarkt drastisch. Het accent verschuift naar hogere opleidingen. Vaak worden ook specifieke, niet altijd voor de hand liggende vaardigheden gevraagd. Dit alles impliceert dat we ver verwijderd zijn van wat we als volledige tewerkstelling beschouwen, namelijk een werkloosheid van 2 tot 3 percent.

Schuermans

Sterker nog. Degenen die enige tijd de aansluiting met de arbeidsmarkt missen, dreigen niet meer uit de grijparmen van de structurele werkloosheid te geraken. Dit is geen Vlaams of Belgisch fenomeen. Hoge werkloosheidscijfers bedreigen wereldwijd welvaart en welzijn.

De overheden – op alle bestuurlijke niveaus – hebben weinig impact op dit gebeuren.

Enige bescheidenheid is dus aangewezen voor politieke verantwoordelijken en hun doelstellingen op het vlak van de werkgelegenheid. Deze bescheidenheid slaat echter om in frustratie als we dit thema in de Vlaamse context bespelen. In de huidige stand van de staatshervorming, met zijn absoluut niet homogene bevoegdheidspakketten, wordt de Vlaamse overheid een toch wel erg bescheiden rol toegemeten. Zonder de instemming van de federale overheid, en erger nog – zonder de medewerking van de andere gewesten, blijven vele tewerkstellings- of werkgelegenheidsintenties dode letter.

Het is tegen deze achtergrond dat men onze evaluatie van de beleidsbrief : Werken in Vlaanderen. Van werkgelegenheid naar tewerkstelling moet bekijken.

Er zijn twee wegen die de overheid kan bewandelen in de richting van meer werkgelegenheid : de economische richting enerzijds en de directe of indirecte overheidstewerkstelling anderzijds. Nu ontbreekt het deze Vlaamse regering niet aan visie om op beide fronten zinvol in te grijpen. Op het economische vlak beseft deze regering dat ingrijpen in de loonkost dé voorwaarde is om via het economisch gebeuren extra tewerkstelling als afgeleide te creëren. Het voorstel om via de vennootschapsbelasting de factor arbeid te honoreren, past daarin. Iedereen weet dat we tot op vandaag geen uitsluitsel hebben over dit voorstel, alle contacten met de federale en regionale regeringen ten spijt.

Voor onze fractie blijft economische groei dé voorwaarde om meer werkgelegenheid te creëren. We beseffen heel goed dat deze groei minder automatisch dan vroeger leidt tot extra tewerkstelling. Er is met andere woorden meer groei nodig om in een bepaalde mate jobs te creëren. We weigeren echter ons blind te staren op dit fenomeen en vanuit een pessimistische visie het stimuleren van economische groei op te geven. Zo een visie leidt tot het overaccentueren van deeltijds werk en al dan niet directe overheidstewerkstelling. We zijn niet gekant tegen deeltijds werk, maar in de eerste plaats moeten er andere accenten gelegd worden.

We wensen dan ook een beleid te voeren dat het economisch gebeuren stimuleert en de economische groei arbeidsintensiever maakt. Vandaar dat we de Vlaamse regering volledig steunen met initiatieven zoals voorgesteld

in het banenplan van 26 maart 1996. Arbeidskostverlaging is daar een essentieel punt van, zo structureel mogelijk en niet verpakt in 101 specifieke maatregelen. Ik kom hierop nog terug wanneer ik over het doelgroepenbeleid spreek.

Het tweede spoor is de directe of indirecte overheidstewerkstelling. Ook hier sluiten een aantal elementen direct aan bij de beleidsbrief. Vlaanderen besteedt 71 percent van haar begroting, of 378 miljard frank, aan werkgelegenheid in de meest brede betekenis van het woord. Dat is goed voor 350.000 banen. Minister Demeester stelde in die zin recent nog dat de Vlaamse begroting eigenlijk één groot banenplan is.

Het is financieel niet mogelijk, zelfs niet wenselijk, om de druk op de Vlaamse financiën te vergroten. Het komt er dus op aan de middelen zo efficiënt en creatief mogelijk in te zetten.

Maar hier knelt het schoentje. De zogenaamde tewerkstellingsprogramma's, waarvoor de Vlaamse overheid trekkingsrechten van de federale schatkist benut, staan voor ongeveer 70 percent van de middelen voor een Vlaams tewerkstellingsbeleid, ongeveer 18 miljard frank in 1996. De budgettaire kost voor de aanvullende Vlaamse financiering van de tewerkstellingsprogramma's slorpt niet alleen het leeuwenandeel van het tewerkstellingsbudget op. Het knaagt ook aan de extra middelen die de Vlaamse regering dit jaar voor tewerkstelling uittrekt. Het feit dat dit voornamelijk te wijten is aan het overschrijden van de beoogde contingenten in de vorige regeerperiode pleit niet voor uw voorgangers, mijnheer de minister. Maar ook los van dit financiële aspect hebben we ernstige bedenkingen bij deze programma's op zich. De zogenaamde tewerkstellingsprogramma's (DAC, Gesco, IBF) zijn in hun huidige uitvoering voor een dynamisch tewerkstellingsbeleid contraproductief. Er zijn mensen die heel hun beroepsmatig actieve periode in deze stelsels werken. De overgrote meerderheid van de 40.000 mensen die in Vlaanderen in deze programma's werken, gebruiken deze tewerkstelling niet als aanloop of springplank tot de reguliere arbeidsmarkt. Ze doen hun werk graag, worden door hun werkgevers aangemoedigd om te blijven en koesteren de hoop dat hun arbeidsplaats, en met deze arbeidsplaats zichzelf, een vaste, statutaire vorm krijgt. Ook ontbreekt de financiële prikkel om actief ander werk te zoeken.

Het gaat dus om een vorm van gesubsidieerde of overheidstewerkstelling. Van enig inventief of dynamisch tewerkstellingsbeleid is totaal geen sprake. Deze programma's hebben echter wel de verdienste dat ze reële persoonlijke noden op het vlak van tewerkstelling in de welzijns-, gezondheids- en culturele sfeer invullen. Heel wat initiatieven die thans erkend en gesubsidieerd zijn, waren

Schuermans

enkel mogelijk door in de opstartfase met deze stelsels te werken. Dit is maatschappelijk bijzonder zinvol, maar heeft niets met een dynamisch werkgelegenheidsbeleid te maken. Het overgrote deel van deze tewerkstelling moet dan ook zo spoedig mogelijk in reguliere arbeidsplaatsen omgezet worden. Het feit dat men hiervoor de federale instemming en medewerking van de andere gewesten nodig heeft, illustreert opnieuw de eerder geschetste handicap.

Sta me toe, even in te gaan op enkele concrete aspecten uit de beleidsbrief, namelijk het Vesoc-overleg, het doelgroepenbeleid, de VDAB en de private arbeidsbemiddeling.

In het kader van het Vesoc-akkoord van 14 december 1995 werden voor deze zomer een nieuwe reeks maatregelen in het vooruitzicht gesteld. We verwachten voorstellen over opleiding en permanente vorming, clusterbeleid, lokale diensten, enzovoort. Kan u, mijnheer de minister, straks toelichten hoe ver het staat in deze nieuwe ronde van het Vesoc-overleg? Graag hoorden we ook hoe ver men staat met de uitvoering van de vroegere beslissingen. Ik denk daarbij aan werkervaringsprojecten, de verlenging van de premieregeling voor arbeidsherverdeling en outplacement voor oudere werknemers bij falingen.

De Vlaamse regering tracht met haar tewerkstellingsbeleid bepaalde doelgroepen extra kansen te geven. Ze huldigt een positieve discriminatie voor langdurig werklozen of laaggeschoolden. Deze twee aspecten, structurele werkloosheid en een lage scholingsgraad, gaan trouwens vaak hand in hand. Als maatschappelijke bewogenheid is dit bijzonder eerbaar. Onze fractie steunt deze benadering en zal dit straks bij monde van mevrouw Van Cleuvenbergen verder toelichten.

Toch verplicht de intellectuele eerlijkheid ons te wijzen op enkele beperkingen van een doorgedreven doelgroepenbeleid. We voegen daar aan toe dat noch federaal noch regionaal de effecten van een dergelijk doelgroepenbeleid voldoende en op wetenschappelijke basis geëvalueerd werden. Een doelgroepenbeleid, gericht op de kansarmen van de arbeidsmarkt, vergroot de werkgelegenheid niet. Indien het doelgroepenbeleid al aanslaat – wat niet altijd het geval is, denken we maar aan het jeugdwerkgarantieplan – dan zorgt het vooral voor verschuivingen in de werklozenpopulatie.

Een studie die uitgevoerd werd aan de UCL in verband met de doeltreffendheid van aanwervingssteun roept in dit verband vragen op. Op honderd ondernemingen die van de aanwervingssteun gebruik hadden gemaakt, waren er vijftig die ook zonder steun deze aanwervingen hadden gedaan. Eén derde had haar keuze door de steun op een risicowerkloze laten vallen, maar was eveneens al van

plan geweest iemand aan te werven. Indien men daar nog eens het vervangingseffect bijtelt van mensen die ontslagen zijn en vervangen werden door een goedkopere arbeidskracht, aldus nog altijd dezelfde studie, dan wordt het netto-positieve effect van de selectieve aanwervingssteun uiterst miniem.

Een verdere illustratie van de moeilijkheidsgraad om een selectief beleid te voeren, vinden we in de resultaten van een recente enquête bij zelfstandige ondernemers in Vlaanderen. Amper 25 percent van de ondervraagden zegt in geval van aanwerving de voorkeur te geven aan een langdurig werkloze ook als er sprake is van loonkostenvermindering. Dit niettegenstaande het feit dat dezelfde bedrijfsleiders de loonkostenfactor als erg belangrijk, soms zelfs als bepalend beschouwen voor het aantrekken van medewerkers. Jongeren liggen dan weer beter in de markt, als we dit zo oneerbiedig mogen uitdrukken. 65 percent van de geënquêteerden geeft bij aanwerving de voorkeur aan een jongere bij loonkostenvermindering. Hier ligt de kostenverlaging in de lijn van het sneller aantrekken van jonge medewerkers in vergelijking met relatief ouderen.

Ik ga uitdrukkelijk in op deze twee voorbeelden. Hiermee wil ik aangeven dat, wanneer men straks, zoals aangekondigd in de beleidsbrief, de krachtlijnen concretiseert in overleg met de sociale partners, men de eventuele beperkingen van een dergelijk doelgroepenbeleid goed moet inschatten. Ik pleit er dan ook meer dan ooit voor dat de selectiviteit in de beleidsaanpak goed onderbouwd moet zijn en moet steunen op resultaten van grondige evaluaties van reeds eerder uitgevaardigde doelgroepenmaatregelen. De opmerking dat men het lexicon van de tewerkstellingsbeleidstechnieken niet eindeloos kan uitbouwen wil het gebruiksvriendelijk blijven, kan de voorgaande redenering slechts ondersteunen.

In verband met de VDAB wil ik twee vragen stellen. In het kader van het bevorderen van de kwaliteitsontwikkeling werden een aantal doelmatigheidsonderzoeken uitgevoerd door aan de VDAB externe instanties. Eerder stelde onze fractie reeds dat de basis van deze studies, de werking en de rol van de VDAB, moet worden geëvalueerd. We vinden het ook nuttig om deze onderzoeksresultaten te bespreken in de commissie voor Werkgelegenheid en Economie.

Een tweede opmerking betreft de opleidingsopdracht van de VDAB, en dit in verhouding tot de talrijke andere opleidingverstrekkers. Om de opleidingen van het reguliere onderwijs, de VDAB, het VIZO, het OSP en de sectoren beter op elkaar af te stemmen en deze instanties te doen samenwerken, heeft de minister een overleg aangekondigd tussen hemzelf en de andere hierbij betrokken ministers. Werd dit reeds uitgevoerd? Wat zijn de verwachtingen op dit vlak?

Schuermans

Omtrent de privé-arbeidsbemiddeling kondigt de beleidsbrief aan dat het desbetreffende decreet van 4 april van vorig jaar snel zal worden uitgevoerd. Nog steeds blijken de noodzakelijke besluiten niet te zijn genomen. We hopen dat dit snel kan gebeuren. Ik wijs er ook op dat de evolutie binnen de internationale arbeidsorganisatie van die aard is dat de overheidsmonopolies op arbeidsbemiddeling totaal achterhaald zijn. Anderzijds wil ik opmerken dat de VDAB vandaag in concrete gevallen illustreert een goede partner te kunnen zijn van privé-initiatieven. Men moet er derhalve voor zorgen dat deze initiatieven, weliswaar in een gereguleerd kader maar toch zonder nodeloze belemmeringen, een kans kunnen krijgen. In die zin is het decreet van 1995 eigenlijk maar een aanzet.

Bij de bespreking in de commissie heeft minister Kelchtermans aangegeven dat het, uitgaand van de beperktheid van de Vlaamse middelen en mogelijkheden, niet verstandig zou zijn om te grote verwachtingen te creëren. Het is inderdaad belangrijker dat hij er de andere ministers van kan overtuigen om een geïntegreerd werkgelegenheidsbeleid te voeren, eerder dan alle heil van een tewerkstellingsbeleid in de meest strikte zin te verwachten.

Onze fractie heeft op 22 mei, in de vorm een resolutie van de heren De Roo en Deprez, reeds een zet in die richting gegeven. Het is belangrijk dat de verschillende leden van de regering elk voor hun domein de werkgelegenheidsfactor behartigen. De voorgestelde en aangenomen resolutie illustreert wat dat betreft dan ook dat de minister op de steun van onze fractie kan rekenen. *(Applaus)*

De voorzitter : De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer Paul Van Grembergen *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, dit door ons gevoerde debat heeft iets essentieel nuttigs maar tegelijkertijd ook iets onwezenlijks. Dit in de zin dat we allen beseffen hoe pover zowel onze politieke als onze financiële middelen zijn om essentieel en daadwerkelijk, vanuit het Vlaamse bevoegdheidsgegeven in te grijpen in het reusachtige probleem, dat niet alleen de Vlaamse Gemeenschap, maar de gehele Europese Unie treft. Officieel wordt gesproken over 20 miljoen werklozen. Ik hoef u echter niet te zeggen, in dit gemotiveerde midden, dat dit cijfer bijna mag worden verdubbeld : wetende hoevelen eigenlijk niet in het arbeidscircuit zijn opgenomen die daar wel nog zouden willen toebehoren.

Op Europees vlak hebben we drie gesprekspartners : de Commissie en de Ministerraden, de vakbonden en het patronaat. Deze instanties blijven ter zake in gebreke. Op dit moment, wanneer we de sociale zekerheid ter discussie stellen, zijn we bijvoorbeeld concurrenten van het Ne-

derlands tewerkstellingsbeleid. We slagen er niet in een platform te creëren voor de uitbouw van een Europese sociale zekerheid. Men heeft daarentegen wel de mond vol van een economische, een industriële en een monetaire unie.

Dit lijkt misschien enigszins in tegenspraak met het standpunt van de Volksunie, met name de federalisering van de sociale zekerheid. Toch zijn we ervan overtuigd dat er een basisgegeven moet zijn op het Europees vlak. Binnen die context moet er dan een gedifferentieerd beleid worden gevoerd ten aanzien van de verschillende regio's. Precies over deze problematiek ontbreekt elke discussie in het Europees Parlement, de politieke partijen en de Europese Commissie. Ik vrees dat deze inertie uiteindelijk zal leiden tot een dramatische situatie voor Europa. Ik besef wel dat deze beslissing niet kan worden genomen in het Vlaams Parlement, maar ik wens niettemin onze ongerustheid ter zake mee te delen.

Een tweede gegeven betreft het systeem van sociale zekerheid zelf. Op het federaal niveau voert men een discussie aangaande de rationalisering van de sociale zekerheid. Als Vlaams Parlement staan we daar volledig buiten. Ik herinner me dat de minister-president, naar aanleiding van de Schrikkelnota, zei dat er op het federaal vlak geen enkele beslissing zal worden genomen die tegen ons kan worden gebruikt. We kunnen echter niet om het feit heen dat de grote beslissingen ter zake, door een kleine kern zullen worden genomen. Het kader zal daarna aan het federaal parlement worden voorgelegd, terwijl wij er, als kleine jongens, zullen naar kijken.

Ik herhaal nogmaals dat we twee basiselementen in verband met de tewerkstelling niet in handen hebben, namelijk het Europees en het federaal gegeven aangaande de sociale zekerheid.

We moeten dus eisen dat dit immobilisme wordt doorbroken. Ik zou de leden van het federaal en het Europees parlement willen vragen wanneer de discussie over die twee basiselementen wordt gevoerd. Hoe creëren we in Europa een sociaal kader waarin sociale wetgeving en sociale zekerheid elkaar vinden, en waarmee het basisfundament van de hele Europese politieke unie wordt gelegd ? Wanneer beginnen de politieke partijen met die discussie ? Op welke wijze wordt de discussie met de federale regering gevoerd ?

Mijnheer de minister, wij parlamentsleden zullen op een dag worden geconfronteerd met het eindresultaat, en de doos zal dan worden geopend. Zult ook u de doos zien opengaan, en zult u dan zeggen dat we de zaak in Vlaanderen op een andere manier bekijken ?

Op welke wijze bent u betrokken of niet betrokken in de procedure ? Door het partijbureau ? Dat is geen ant-

Van Grembergen

woord. Door de partijinstanties ? Dat is geen antwoord. Door het feit dat de eerste minister u terzijde neemt en u verzekert dat u hier zeker van kunt zijn ? Dat is noch een constitutioneel, noch een institutioneel antwoord.

De vraag is dus op welke wijze de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement echt betrokken zijn bij de hele discussie over de tewerkstelling van duizenden mensen in Vlaanderen en in België.

Ik wil het ook nog even hebben over de noodzaak van de discussie over Europa. Heel Europa wordt plots op stellen gezet door één lidstaat en zijn dolle-koeienziekte. Hiervoor worden miljarden franken gevonden. Het is haast onmogelijk om in dat Europese kader tewerkstellingsprogramma's vorm en inhoud te geven. Ik wens ook vragen te stellen bij zaken als lobbying, invloed, macht en chantage. Wat brengt dit uiteindelijk op ?

Ik kom tot mijn laatste beschouwing. Er is onvoorstelbaar veel arbeid. Die arbeid wordt echter niet georganiseerd aangeboden. Als hij wordt aangeboden, wordt hij niet op een fatsoenlijke wijze verloond, en als hij wordt verloond, is er geen sprake van sociale zekerheid. U weet zeer goed dat duizenden alleenstaande bejaarden niets liever zouden hebben dan een soort hulpcircuit, dat mee zou instaan voor het onderhoud van woning en tuin. Door zo een instantie kunnen deze mensen ook op tijd en stond een bezoekje krijgen. Hier ligt een reële behoefte.

Er is ook nood aan onderhoud van steden. Vorige week was ik in Den Haag voor de Taalunie. Toen we door de stad reden, viel me op hoe vuil die was. Dit probleem bestaat ook in Brussel en vele andere steden. Er is dus voldoende arbeid voorhanden. Het is alleen een kwestie van organisatie, van financiering, en van het vinden van een manier om dit in te voegen in het systeem van sociale zekerheid.

Momenteel worden werkloosheidsvergoedingen alleen uitgekeerd als de mensen thuis blijven zitten en geen enkele arbeid verrichten. Daar heb ik het moeilijk mee, vooral met de houding van de vakbonden met betrekking tot de PWA's. Uit de discussie over deze aangelegenheid en een onderzoek van de christelijke vakbond, blijkt dat er wel degelijk behoefte is aan deze klusjesdienst. Mensen willen tot dat circuit toetreden om bijkomende inkomsten te verwerven. Toch wordt organisatorisch en structureel verzet gepleegd tegen deze PWA's.

Ik wil niet beweren dat de PWA's een goede, laat staan een perfecte oplossing zijn. Het Nederlandse systeem zou beter zijn. Maar de volledige afwijzing ervan is evenmin een oplossing.

Mijnheer de minister, de Vlaamse regering moet wegen op de Europese situatie en op de herstructurering van de sociale zekerheid. Hoe denkt u ze daarbij te betrekken ? Hoe kunnen de behoefte aan arbeid en het aanbod van arbeid op elkaar afgestemd worden op een wijze die aanvaardbaar is voor de werknemers die bereid zijn in die bijzondere arbeidscircuits te treden in ruil voor een inkomen en met behoud van rechten in de sociale zekerheid ? *(Applaus)*

De heer Jef Sleetckx *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik ben het eens met de heer Van Grembergen dat Vlaanderen op het vlak van de tewerkstelling niet heel veel kan doen. Ik ben echter van mening dat de geboden mogelijkheden maximaal moeten worden uitgeput. Zoals de heer Van Grembergen aantoonde, zijn er in tal van sectoren enorme behoeften : eigenlijk is er werk te over, maar ontbreekt het ons aan de vereiste middelen.

Het Verdrag van Leuven, dat ondertekend werd door alle democratische partijen en door de sociale partners, bevat de ambitieuze doelstelling om de werkloosheid tegen het jaar 2003 terug te dringen tot 3 à 5 percent van de actieve bevolking. Die doelstelling komt overeen met deze van het Vlaamse regeerakkoord namelijk de halvering van de werkloosheid op middellange termijn. Ik beklemtoon dat ik wel degelijk de halvering van de werkloosheid bedoel en niet de halvering van het aantal uitkeringsgerechtigden zoals de federale premier het ziet. Dat is uiteraard een immens verschil. De statistieken van de werkloosheid kunnen gemakkelijk worden gemanipuleerd ; ik denk aan het statuut van de oudere werklozen en van de bruggepensioneerden, aan de vele duizenden tijdelijk en definitief uitgesloten. Alleen al in 1995 werden er ongeveer 58.000 werklozen uitgesloten, waarvan 25.000 definitief en 23.000 voor de duur van 13, 26 of 52 weken. Bovendien mogen we niet vergeten dat de coëfficiënt voor automatische uitsluiting wegens overdreven langdurige werkloosheid werd teruggebracht van 2 tot 1,5 maal de gemiddelde regionale werkloosheidsduur. Met toepassing hiervan kunnen in 1996 nog eens 25.000 werklozen worden uitgesloten.

Bij sluiting of rationalisatie van bedrijven komen bijvoorbeeld in mijn streek 75 percent van de uittredende werknemers terecht in het stelsel van de brugpensioenen en komen dus niet voor in de werkloosheidsstatistieken. Op een steenworp van mijn deur verdwijnen er eerlang 1200 werkplaatsen, onder andere, bij de Union Minière in Olen en Balen-Wezel, bij Belgo-nucléaire, enzovoorts. Slechts 300 werknemers zullen daarvan in de werkloosheidsstatistieken verschijnen, de anderen gaan met brugpensioenen.

Sleeckx

Tewerkstelling betekent dat er meer nieuwe werkplaatsen moeten worden gecreëerd dan de statistieken wel laten uitschijnen.

De doelstelling die de Vlaamse regering vooropstelt en die ook werd opgenomen in het toekomstcontract, dient te worden beschouwd als een sociale norm, vergelijkbaar met de Maastrichtnorm voor de overheidsfinanciën. Het gaat dus om een resultaatsverbintenis en niet om een blijvend mikpunt en streefdoel. Dit is een cruciale discussie, de afloop ervan is van levensbelang voor de samenleving. Het gaat om het voorkomen van een duale samenleving, met andere woorden, over het bestrijden van de uitsluiting. Uitsluiting, collega's, is erger dan uitbuiting. Waarom? Uitbuiting roept solidariteit op onder de lotgenoten om samen in opstand te komen tegen de uitbuiting. Degeenen die uitgesloten worden, staan alleen. Ze worden eenzaam met alle nefaste gevolgen vandien. Deze mensen voelen zich niet meer nuttig, worden psychisch ontwricht.

Heel wat onderzoeken tonen het werkpotentieel aan in de social-profit- en de milieusector. De Vlaamse overheid is bevoegd voor deze twee sectoren. Hier kunnen heel wat nuttige en noodzakelijke jobs worden gecreëerd. De beslissing van de Vlaamse regering om 1.500 à 2.000 nieuwe arbeidsplaatsen te creëren in de social-profitsector, mits een gelijkwaardige inspanning van de federale regering, is ongetwijfeld een belangrijke stap in de goede richting. Deze weg moet in de toekomst nog meer worden bewandeld, vooral omdat de social-profitsector bereid is concrete tewerkstellingsverbintenissen aan te gaan.

In dit kader, mijnheer de minister, pleit ik voor het maximaliseren van de tewerkstellingsmogelijkheden van de laaggeschoolden. We weten allemaal dat zij uit de boot vallen en het grote probleem vormen in ons tewerkstellingsbeleid. De recente Nederlandse OSA-studie, de Organisatie Strategisch Arbeidsmarktonderzoek, heeft aangetoond dat in de sociale dienstensector een reëel potentieel aan taaksplitsing en taakdifferentiatie voorhanden is. Daardoor kan het werk worden herverdeeld ten voordele van de laaggeschoolde werkzoekenden. Deze mogelijkheden moeten optimaal worden aangewend. Dit kan niet zonder een doorgedreven vormings- en begeleidingsbeleid. Daarvoor moet de VDAB de nodige middelen krijgen. Over de VDAB zal ik niet verder uitweiden maar ik wil u wel een vraag stellen, mijnheer de minister. Hoe zit het met de ESF-steun die de projecten moet financieren?

Bijzonder verontrustend is de evolutie van de langdurige werkloosheid. Hiervoor is, en dit kan ik niet genoeg benadrukken, een additioneel werkgelegenheidsbeleid meer dan noodzakelijk. In dit verband wil ik verwijzen naar de voorstellen van decreet, van enkele collega's en mijzelf,

inzake de sociale werkplaatsen en invoegbedrijven, die volgende week in de commissie worden behandeld.

De verontrustende en gestaag toenemende uitsluiting van ouderen op de arbeidsmarkt, verdient veel meer aandacht dan ze tot nu toe kreeg. Met de oprichting van een herplaatsingsfonds, waarvoor ook een voorstel van decreet werd ingediend, wordt een instrument gecreëerd om de herinschakeling van vooral oudere werknemers te bevorderen. De VDAB kon oudere werklozen opnieuw inschakelen door de steun van een maandelijks premie van 15.000 frank gedurende een jaar voor de patroon die een oudere werkloze in dienst nam. Die premie is weggevallen. Dat betekent dat ouderen minder kans krijgen. Ik vraag dat deze premie terug in werking wordt gesteld.

Men is al vlug te oud als men solliciteert. Ik citeer: probeer maar eens als vrouw van 35 jaar nog werk te vinden, probeer maar als veertigjarige man nog aan de bak te komen. Daaraan moeten we meer aandacht besteden.

Meer coherentie in het werkgelegenheidsbeleid is echt noodzakelijk. Voor de publieke opinie is het totaal onbegrijpelijk dat zowel de Vlaamse als de federale overheid meer middelen vrijmaken voor werkgelegenheid, terwijl tegelijkertijd tientallen werklozenprojecten – die werden gesubsidieerd door het Europees Sociaal Fonds – worden stopgezet. Deze projecten richten zich tot risicogroepen op de arbeidsmarkt en werden inhoudelijk positief geëvalueerd door de Vlaamse administratie. Kan men op Vlaams niveau een inspanning doen voor deze projecten? Via de enveloppe van het Vlaams Werkgelegenheidsoverleg kan het jaar 1996 worden overbrugd. De Europese Commissie acht een overheveling van doelstelling drie naar doelstelling vier op korte termijn niet mogelijk. De tussentijdse evaluatie moet worden afgewacht. Dergelijke overheveling kan dus pas vanaf 1998. Ondertussen blijven de dertig projecten in de kou staan. Een Vlaamse oplossing is de enige mogelijkheid. Kan dit, mijnheer de minister?

De federale overheid reageert mijns inziens nogal verkrampt op de voorstellen van de gewesten en gemeenschappen die de activerende inzet van de werkloosheidsuitkeringen beogen. Een suggestie is het opzetten van een breedschalig werkervarings- en opleidingsplan voor langdurige werklozen naar Deens model. Daarbij waarborgt de federale overheid het behoud van de uitkering, ook voor de opleiding op de werkvloer. De Vlaamse overheid kan een bijkomende werkervaringspremie toekennen.

Hoever staat het Vlaams voorstel inzake de verlaging van de personeelskosten via de vennootschapsbelasting? Als die vermindering er niet komt, wordt de 1,5 miljard frank die de Vlaamse regering hiervoor wil vrijmaken, dan rechtstreeks in werkgelegenheid gepompt? Ik denk ter

Sleeckx

zake aan de social profitsector of andere tewerkstellingsprojecten, waarvan het voor 1997 voorziene bedrag van 3 miljard frank kan worden opgetrokken tot 4,5 miljard frank.

Ik wil nog even aanstippen dat de voorziene maatregelen in het Vesoc-akkoord van 1996, hetzij nog niet zijn opgestart, hetzij nog niet op budgettaire kruissnelheid zitten. Er werd bijvoorbeeld 300 miljoen frank voorzien voor de EWE-contracten – de eerste werkervaringscontracten – in de Vlaamse administratie. In 1996 zal slechts maximum de helft daarvan worden uitgegeven. In de social profitsector werd voor 900 miljoen frank bijkomende werkgelegenheid voorzien. Er is ter zake echter nog steeds geen akkoord van de federale overheid, er werd dus nog niets uitgegeven. 400 van de 1400 werkervaringsplaatsen zijn nog steeds niet ingevuld.

Ik dring er ten stelligste op aan dat de niet gebruikte middelen niet verloren gaan, maar terug naar tewerkstelling gaan. De niet gebruikte middelen mogen absoluut niet naar een nieuwe enveloppe worden overgedragen, zoals de overdracht 1995-1996, waar het overschot van 1995 in de enveloppe van drie miljard frank van 1996 werd ondergebracht.

Mijnheer de minister, als er een overschot is, moeten deze middelen opnieuw worden aangewend voor tewerkstelling, en niet voor andere beleidsdomeinen.

Over mijn volgende onderwerp hoor ik de meest tegenstrijdige geruchten. De Vlaamse regering heeft beslist om twee keer 3 miljard frank – voor 1996 en 1997 – te reserveren voor het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord. Bij de begrotingsopmaak voor 1996 werd netto 2 miljard frank vrijgemaakt. Het overblijvende miljard frank diende voor het zogenaamde inclusief beleid, inzonderheid het wetenschappelijk onderzoek en het Sociaal Impulsfonds. Beide domeinen hebben impact op de werkgelegenheid.

Bij de begrotingscontrole voor 1996 heeft de Vlaamse regering beslist dit miljard frank te herleiden tot 500 miljoen frank. Men beseft immers dat 2 miljard frank netto toch wat weinig was. De totale enveloppe voor 1996 blijft dus 3 miljard frank. Het aandeel van het inclusief beleid bedraagt echter nog maar 500 miljoen frank. Netto is er bijgevolg 500 miljoen frank meer voorhanden. Is dit echter ook daadwerkelijk het geval? De verklaringen van minister Demeester-De Meyer hebben hierover heel wat verwarring veroorzaakt. Mijnheer de minister, van u zou ik graag een duidelijk antwoord krijgen.

Ten slotte vraag ik me af of we als beleidsverantwoordelijken niet grondig moeten nadenken over de invulling van het begrip arbeid. Is een herdefiniëring niet noodzakelijk? We moeten de mensen niets wijsmaken. We evo-

luëren naar een tijd waarin het onmogelijk is om iedereen werk te geven. Zelfs een drastische arbeidsduurvermindering is een tijdelijke oplossing. De rationalisering gaat voortdurend verder. Denk maar aan het bankwezen: veel winsten, geen buitenlandse concurrentie, en toch een grote uitstoot van werknemers. Men overweegt om tegen 1998 ongeveer 30 percent van de werknemers te laten afvloeien.

We evolueren naar Japanse toestanden, waarbij bedrijven 24 uur per dag draaien, terwijl er slechts enkele mensen aan het werk zijn. Met enkele mensen creëert men dus een enorme meerwaarde. De robotisering heeft een enorme arbeidsuitstoot tot gevolg. Ik spreek dan nog niet over de gevolgen voor de sociale zekerheid. Hier zal een alternatieve financiering zeker noodzakelijk zijn.

In deze maatschappij wordt men slechts als volwaardig lid aanvaard als men werk heeft. Ik heb reeds gezegd dat dit niet meer voor iedereen mogelijk is. Vele mensen worden bijgevolg maatschappelijk uitgesloten, vooral laag- en niet-geschoolden. Zo creëren we potentiële criminelen, mensen die letterlijk niet meer tot de maatschappij behoren. Zoals ik reeds eerder zei, is de conclusie duidelijk: we moeten het begrip arbeid herdefiniëren. Dit is absoluut een discussie waard.

We moeten nu kiezen in welk soort van maatschappij we binnen afzienbare tijd willen leven: een solidaire samenleving of een duale samenleving, waarin degenen die nog iets hebben, zich achter hoge muren moeten verschansen. Als beleidspolitici zullen we hierover grondig moeten nadenken.

Opteren we voor een solidaire samenleving of evolueren we naar een duale maatschappij? Begrippen als veiligheid en rust zullen we als een rijkdom moeten ervaren. Rijkdom zal zich niet uitsluitend uitdrukken in het materiële, maar ook in het immateriële, zoals het lezen van een boek, het genieten van de natuur of het leren beleven van het andere. De totaliteit van het materiële en het immateriële zal onze rijkdom uitmaken. Als beleidsmensen hebben we in de eerste plaats de taak duidelijk voor een solidaire maatschappij te opteren. (*Applaus bij de SP, de CVP, de VLD en AGALEV*)

De voorzitter: De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen (*Op de tribune*): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, deze beleidsbrief inspireert blijkbaar heel veel mensen tot beschouwingen over het sociale Europa, over het economische beleid en zelfs over de plaats van arbeid in onze samenleving. Toen deze beleidsbrief op een koude maandagmorgen in december in de commissie werd besproken, heeft hij qua aanwezigheid zeker niet zoveel interesse gewekt. Bij het begin van de vergadering waren drie mensen aanwezig en

Stassen

op het einde vier. Dat is natuurlijk een spijtige vaststelling, maar ik ben blij dat er vandaag meer interesse is.

Al deze beschouwingen staan in schril contrast met de realiteit. Wat is de realiteit ? Het is misschien wat oneerbiedig om het zo uit te drukken, maar de Vlaamse bevoegdheden inzake tewerkstelling zijn niet zo breed, zoals ook de heer Schuermans al heeft opgemerkt. Mijnheer de minister, uw bevoegdheden zijn zelfs nog smaller. Als ik het een beetje karikaturaal mag voorstellen, vergelijk ik uw positie met die van een bankier, van iemand die geld krijgt om het via het beheerscontract aan de VDAB door te geven. Over dit beheerscontract hebt u zelf al meermaals verklaard dat u enkel reactief en niet pro-actief, kunt ageren. Denken we maar aan de discussie over de opleidingsvergoeding van 40 frank, waarop men wou besparen. U kon dit niet verhinderen, maar u bent er wel tegen ingegaan op het moment dat de VDAB tot deze maatregel heeft besloten. Uiteindelijk gebeurt hetzelfde voor het grootste deel van de Gesco's in de gemeenten. U krijgt als voogdijminister het geld en stort het via een aantal akkoorden naar de gemeenten door. Uiteindelijk blijven er voor u als minister heel weinig beleidsmarges over. In werkelijkheid beschikt u over een aantal bevoegdheden inzake sociale werkplaatsen en invoegbedrijven. Maar als men de cijfers bekijkt, is het allemaal relatief marginaal, hoewel het als project natuurlijk zeer belangrijk is. Via cofinanciering met Europa lopen een aantal projecten voor langdurig werklozen en risicogroepen op de arbeidsmarkt. Er zijn nog een paar andere elementen, maar uiteindelijk zijn uw bevoegdheid en uw impact op de werkgelegenheid zeer beperkt.

De voorzitter : De heer Wymeersch heeft het woord.

De heer Frans Wymeersch : Uw conclusie is uiteraard terecht. De ondertoon van uw uiteenzetting maakt duidelijk dat u dit betreurt. Ik had graag vernomen of dat zo is, en zo ja, of u eventueel akkoord bent om de bevoegdheden van de minister uit te breiden.

De heer Jos Stassen : Ik wou enkel de tegenstelling onderlijnen tussen de breedvoerige inleidingen en commentaren van enkele parlementsleden en de realiteit. Die realiteit leert ons dat de minister, wegens de omvang van de Vlaamse bevoegdheden en de bevoegdheidsafspraken binnen de regering, slechts over een klein pakket aan verantwoordelijkheden beschikt. Ik begrijp dat u een welbepaalde richting wil inslaan, maar dat is vandaag niet aan de orde.

De beleidsbrief werd voor een half jaar besproken in de commissie. Ondertussen heeft het Vesoc-overleg plaatsgevonden, met als resultaat het Vesoc-akkoord. Dan heeft het Vlaams Parlement in een motie het Verdrag van

Leuven goedgekeurd. Dat Verdrag heeft de grote verdienste om naast de Maastrichtnorm een nieuwe norm in te voeren. Wij vragen de Vlaamse en federale regering om op middellange termijn de werkloosheid tot aanvaardbare cijfers te reduceren. We denken aan een werkloosheid van 3 tot 5 percent. Niet alleen de UVW's, maar alle mensen die willen werken, moeten in deze cijfers worden opgenomen. Ik vraag me af, mijnheer de minister, hoe u aan de realisatie van de zogenaamde Verdrag-van-Leuven-norm wil meewerken. Deze norm moet immers in 1999, ongeveer op het ogenblik dat uw bevoegdheid als minister van Tewerkstelling afloopt, gerealiseerd zijn.

We hebben het reeds uitvoerig gehad over het Vesoc-overleg – over de 3 miljard frank, de 6 miljard frank, de 3,5 en de 6,5 miljard frank. Ik heb het betoog van de heer Sleetx aandachtig beluisterd. Als zelfs iemand uit de meerderheidspartijen niet meer begrijpt hoe de vork aan de steel zit, is het a fortiori moeilijk voor de oppositie om inzicht in de stand van zaken te verwerven. We kunnen natuurlijk discussiëren over de problematiek van de vennootschapsbelasting. Dat behoort evenwel niet tot uw bevoegdheid. Mijn vraag betreft de afspraken, die tijdens het Vesoc-overleg zijn gemaakt en uw bevoegdheden raken. Ik denk onder meer aan de werkervaringsprojecten, de stageplicht, de begeleidingsplannen enzovoorts. Wat is de stand van zaken ? Wat is de voorbije maanden verwezenlijkt ? Zal u de vooropgestelde bedragen kunnen aanwenden ? Zo niet, zullen die bedragen worden ter beschikking gehouden voor een nieuwe Vesoc-overlegronde ?

Ik zou nog iets willen zeggen over de VDAB. Als voogdijminister hebt u weinig directe impact op deze instelling. U hebt die enkel langs het beheerscontract. Het financiële luik van het beheerscontract is erg magertjes. Omdat men minder geld had, moest men besparen. U bent tussenbeide gekomen. Men heeft geld gezocht op het Europese niveau. Dat is ten koste gegaan van de ESF-projecten. Mijn vraag luidt als volgt. Als er nieuwe onderhandelingen over het beheerscontract worden opgestart, zal u dan proberen om een einde te maken aan het tekort aan middelen voor opleidingen voor risicogroepen ? Zo niet zullen we daar in de commissie bijna elke week opnieuw over moeten discussiëren.

Ik vraag dus om het budget van de VDAB te verhogen via het beheerscontract.

Naar mijn mening is het nodig dat alle projecten die nu voor langdurig werklozen lopen, serieus worden geëvalueerd. Ik vraag om te evalueren of al die projecten, vooral de Gesco-projecten en dies meer, daadwerkelijk de groep bereiken voor wie ze bestemd zijn. Na zovele jaren is het tijd om alles eens op een rijtje te zetten, om na te gaan of de langdurig werklozen, en zeker de laaggeschoolde werklozen, wel bereikt worden.

Stassen

Een tijdje geleden hebben we in de commissie Werkgelegenheid en Economie een betoog gehoord over de juiste cijfers inzake de werkloosheid. U hebt daar uitvoerig op geantwoord. Uit dit antwoord bleek duidelijk dat ondanks alle bestaande gegevens er nog geen echt overzicht is en dat eraan moet worden gewerkt. Hoe staat het verder met het Observatorium van de werkgelegenheid dat ook in het Vesoc-overleg wordt uitgetekend ?

Ik wil met twee zaken eindigen. Ten eerste wil ik het hebben over de ESF-projecten voor langdurig werklozen, voor de risicogroepen op de arbeidsmarkt. We hebben daar al meerdere malen over gesproken. Voor die mensen zijn er een aantal projecten opgezet die wetenschappelijk geëvalueerd en goedgekeurd waren, maar die bij gebrek aan geld niet kunnen doorgaan. Die projecten doven stilaan uit. Heel wat mensen komen hierdoor in de kou te staan. U hebt altijd al gezegd dat u enkel die projecten wil erkennen die structureel ook voor de volgende jaren erkend worden. Wij hebben er toen op aangedrongen om iets op te bouwen via het Vesoc-overleg of met die 500 miljoen frank extra – of niet extra, ik kan hier ook niet meer volgen. Hoe is de situatie van die ESF-projecten nu ? Kan er rekening houdend met het tekort van 150 tot 160 miljoen frank, voor de jaren 1996-1997 enig perspectief worden gegeven voor de projecten die erkend en geëvalueerd zijn. Is het mogelijk dat die projecten nog doorlopen ?

Een laatste vraag betreft iets waar we al dikwijls op teruggekomen zijn, namelijk de som van 500 miljoen frank, als ze bestaat. Wat is er daarmee al gebeurd ? Is dat geld al toegekend ? Gaat het naar u, gaat het naar de social profit of naar een verlaging van de vennootschapsbelasting ? Het wordt zoetjesaan tijd om hierop een antwoord te geven. Voor de paasvakantie was dit al een gespreksonderwerp ; ook in verscheidene commissies werd hier al over gesproken. Ook hier in de plenaire zaal hebben we dit al vaak aangehaald, namelijk in het kader van het Verdrag van Leuven, moties over de werkgelegenheid en bij vragen om uitleg over het ESF. Het is bijna hilarisch. Telkens was het antwoord dat dit nog besproken moest worden. Men mag dit niet voor zich uit blijven schuiven. Dan gaat uw geloofwaardigheid serieus achteruit. In essentie wil ik dus weten wat het Vesoc-overleg concreet voor u als minister opgeleverd heeft. Ik zou u willen vragen om daarna ook zeer concrete antwoorden te geven. (*Applaus bij de VU*)

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, aansluitend op uw oproep, mijnheer de voorzitter, om tijdens de beleidsbrieven zo beknopt mogelijk te zijn en om ons te beperken tot de krachtlijnen

van de beleidsbrief, wil ik proberen me in dit debat over de beleidsbrief te beperken tot de krachtlijnen van een tewerkstellingsbeleid zoals de VLD het ziet. Voorafgaandelijk wil ik zeggen, dat ik met zeer grote aandacht geluisterd heb naar de heer Sleetx, die het debat enigszins verruimt. Hij doet een oproep om goed na te denken, om het begrip arbeid te herdefiniëren en om het aspect van en ook de discussie over de immateriële waarden, enzovoort, te verruimen. Dat is allemaal goed en wel. Maar ik moet vaststellen, collega's, dat de problemen van de werkloosheid vandaag een grote angst veroorzaken bij de jongeren. Iedereen wordt ermee geconfronteerd : jongeren die zich aanbieden bij politici, in ombudsdiensten en die bijna radeloos zijn. Er zijn mensen van 40 jaar die hun job dreigen te verliezen. Het antwoord hierop kan men niet vinden met nog eens oeverloos van gedachten te gaan wisselen. Men moet bij die mensen hoop creëren. En dat betekent uiteraard dat men ze geen valse verwachtingen mag aanreiken. Maar hoop betekent dat men ze concreet een weg toont, waarbij men duidelijk zegt dat dit de weg is die wij als beleidsmakers, als politici willen volgen.

In dit perspectief boezemt één zaak me wel heel veel angst in : het voortdurend versmallen van het maatschappelijke en economische draagvlak dat in de toekomst moet zorgen voor meer tewerkstelling.

Ik beperk me hier tot twee zaken die mij in het bijzonder schrik aanjagen. Op de eerste plaats versmalt het demografische draagvlak. Ik ben hier, in tegenstelling tot de heer Vandenbroeke geen deskundige in, maar ik stel wel vast dat in 2040 de verhouding actieven tegenover gepensioneerden niet meer twee actieven tegenover één gepensioneerde zal zijn, zoals nu het geval is, maar één niet-actieve voor elke actieve. Nu bedraagt de pensioenbijdrage 19 percent van het brutoloon. Als we niets doen aan ons huidig pensioenstelsel, zal dat in het jaar 2020 ongeveer 34 percent van het brutoloon zijn. Dit zijn structurele en schrikbarende evoluties. Als we daar niet onmiddellijk een antwoord op vinden, kunnen we geen verwachting creëren voor al degenen die terecht hopen op werk.

Ik ben het ermee eens dat deze opmerkingen slaan op zaken die niet meteen behoren tot de Vlaamse bevoegdheden. De VLD heeft het moeilijk om zich in het huidige Vlaamse werkgelegenheidsdebat in te schakelen. Met de tewerkstellingsprojecten die nu tot het beleid behoren, bestrijdt de regering immers enkel symptomen, en behandelt ze de problemen niet fundamenteel. Ik probeer in dit debat dan ook tot de kern van de problematiek door te dringen. Dat is in de eerste plaats het demografische probleem. Als we vandaag het pensioensysteem niet veranderen, zullen we er nooit in slagen om het economische maatschappelijke draagvlak voor meer tewerkstelling te versterken. Dit moet noodzakelijkerwijs gebeuren door

Denys

een verlaging van de globale arbeidskosten, zonder het aantasten van de individuele koopkracht.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : U vestigt terecht de aandacht op de verhouding tussen actieven en niet-actieven in 2040. Uw conclusie beperkt zich echter tot het pensioenprobleem. Zou het ook niet nuttig zijn om iets te ondernemen in de richting van een gezins- en een nataliteitspolitiek ? Bent u het daarmee eens of wilt u het daarover niet hebben ?

De heer André Denys : Ook op het vlak van de gezinspolitiek moet inderdaad iets gebeuren. Uw ander punt is iets om op langere termijn te behandelen. U weet dat de invloed van het beleid op het culturele gedrag van de bevolking beperkt is. De mogelijkheden tot een gezinsbeleid zijn beperkt. Vandaag kunnen we wel op andere punten ingrijpen, het pensioenprobleem is daar één van. Als er over de hervorming van de sociale zekerheid wordt gesproken, wordt de klemtoon op de zachtere aanpak gelegd. Men spreekt over hervorming zoals over modernisering. Onder invloed van de socialisten gaat men meer en meer over tot een alternatieve financiering in plaats van tot een wezenlijke hervorming. Willen we hoop creëren, dan moeten we vandaag een antwoord durven formuleren. Sowieso duurt een ombuiging heel lang. Maar vandaag al moeten we een antwoord formuleren om bij de jongeren hoop te wekken.

De voorzitter : De heer Sleetx heeft het woord.

De heer Jef Sleetx : Wat doet u met bedrijven die over een kapitaalsinbreng van 100 miljard frank beschikken en een zestigtal mensen tewerkstellen ? De sociale zekerheid kan men dan niet meer heffen per capita want dan zou de sociale loonlast ten opzichte van het ingebrachte kapitaal resulteren in iets na de komma.

Anderzijds zal bij een aannemer met een inbreng van 30 of 40 miljoen die met acht arbeiders werkt de sociale loonlast heel hoog zijn ten opzichte van het ingebrachte kapitaal. We krijgen meer arbeidsuitstoot en moeten er ons dus over bezinnen hoe we de sociale zekerheid betaalbaar houden. Moet er niet dringend een alternatieve financiering worden ingebouwd ? Ik heb de indruk dat u daar meewarig over doet.

De heer André Denys : Ik wil het debat van de sociale zekerheid niet overdoen. We zitten aan een maximale lastendruk. Ik ben niet tegen een verschuiving naar een andere financiering in deze situatie, dat zou het dus minder arbeidsbelastend maken. We hebben bijvoorbeeld zelf voorgesteld om te werken met de twee pijlers kinderbij-

slag en gezondheidszorg. Op de eerste plaats blijft het wel een probleem van de uitgaven. Het herleiden tot alleen een probleem van de alternatieve financiering is een tekortkoming die geen hoop biedt, vooral niet als we naar de pensioenen kijken.

Het tweede voorbeeld is de angstwekkende evolutie in de tewerkstelling die we vaststellen in de markt- en de budgetsector, de sector van de overheid. In het jaar 1970 werkten er 2,9 miljoen mensen in de marktsector en stelde de overheid 2,1 mensen tewerk. De marktsector vormt het draagvlak voor de overheid om zelf mensen tewerk te kunnen stellen. Nu zijn de rollen omgekeerd. De cijfers uit 1994 tonen aan dat de marktsector gedaald is van 2,9 naar 2,7 miljoen mensen en dat de budgetsector gestegen is van 2,1 naar 2,8 miljoen tewerkgestelden. Met andere woorden, er is in de laatste 25 jaar een permanente evolutie geweest waarbij de overheid steeds groter is geworden en deze steeds meer aan rechtstreekse tewerkstelling heeft gedaan. We merken in elk geval dat het draagvlak van de marktsector, die toch de eerste basis vormt om dat alles te financieren, voortdurend kleiner wordt. Die algemene tendens heeft zich niet alleen gemanifesteerd binnen ons land, maar ook binnen Vlaanderen zelf. Er zijn twee tekortkomingen in Vlaanderen. Op de eerste plaats zijn de instrumenten waarover we beschikken te beperkt. De instrumenten waarover we wel beschikken hebben we verkeerd aangewend. We stellen immers vast dat ook wij tussen 1990 en 1996, in plaats van meer te investeren in de marktsector en zo een antwoord te bieden op het onevenwicht dat aan het ontstaan was, net het tegengestelde hebben gedaan. We hebben minder geld gegeven aan die sectoren die het economische draagvlak moeten versterken ; we hebben minder geld gegeven aan onderzoek en ontwikkeling ; we hebben minder geld gegeven aan verkeer en infrastructuur ; we hebben minder geld gegeven aan de economische sectoren. Tussen 1990 en 1995 is het aandeel van deze drie sectoren in onze totale begroting gedaald van 13,5 percent naar 10 percent. In dezelfde periode is daarentegen het aandeel van de rechtstreekse overheids-tewerkstelling in onze begroting, via subsidies of rechtstreekse uitbetaling, gestegen van 54 percent naar 60 percent. Dit versterkt onze vrees dat ons economisch draagvlak op angstwekkende wijze versmalt. Bekeken op halflange en lange termijn is dat onhoudbaar. Hoewel ik weet dat men dit niet in een handomdraai kan wijzigen en dat men rekening moet houden met een aantal zaken, is een ombuiging noodzakelijk.

Mijnheer Schuermans, wij geloven net zoals u dat economische groei de basis vormt voor tewerkstelling. Dan moet er ter zake echter ook een beleid worden gevoerd waarbij dat economische draagvlak opnieuw wordt versterkt. Ik stel vast dat het in de afgelopen jaren gevoerde beleid dat draagvlak versmalt en het overheidsdraagvlak

Denys

vergroot. Het gevolg is precies dat meer lasten op die marktsector worden gelegd. Deze werken verstikkend en de tewerkstellingskansen in de privé-sector – dat weet iedereen – verminderen.

We blijven ook met een enorme handicap zitten door het feit dat het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering over onvoldoende instrumenten beschikken om een eigen beleid te voeren. Wat men ook mag zeggen, het is duidelijk geworden in de voorbije twee maanden dat er een verschil is in aanpak tussen Vlaanderen en Wallonië op het vlak van economie en tewerkstelling. Dat bleek vorige week nog maar eens naar aanleiding van de hele discussie rond het staalbedrijf in Clabecq : Wallonië blijft zich vastklampen aan veroordeelde industrieën. Gelukkig doet men dat niet meer in Vlaanderen. Hier durft men wel de toekomstsectoren te bespelen en stelt men zich de vraag hoe we de schaarse middelen waarover we beschikken, kunnen aanwenden om meer tewerkstelling te creëren in bedrijven binnen zowel de industriële als de dienstensector, hoe we deze bedrijven meer toekomstkansen kunnen bieden. Vandaar ook het grote verschil inzake het voorstel, gelanceerd door de minister van Economie, over het hanteren van een verlaging van de vennootschapsbelasting, mits er meer tewerkstelling wordt gecreëerd. In Vlaanderen wordt dit meestal en op alle banken beschouwd als een middel om meer tewerkstelling te creëren, terwijl men het in Wallonië nog steeds beschouwt als een geschenk aan de bedrijven zelf. Ik weet trouwens ook niet wat de heer Sleenckx van het voorstel vindt dat vorige week door minister Di Rupo werd aangebracht. Het voorstel werd terecht verworpen door de Vlaamse regering en de meerderheid van alle parlementaire fracties, maar ik heb hierover nog niets gehoord van de heer Sleenckx of zijn partij. Dit voorstel voorziet in het invoeren van een belasting op de informatiestroom ; het is een byte-belasting, een cyber-taks. Het is onvoorstelbaar. Iedereen spreekt over moderniseren en inspelen op de toekomst : die richting moeten we opgaan.

– *De heer Marc Olivier, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

Onder impuls van de Waalse socialisten gaan we opnieuw de andere richting op. Ik heb drie voorbeelden gegeven die het onderscheid aantonen tussen Vlaanderen en Wallonië inzake de economische aanpak en de tewerkstellingspolitiek. Een dergelijke situatie is, mijns inziens, onhoudbaar.

Wat is de bedoeling van de Vlaamse regering ? Maakt men nog aanstalten om een aantal essentiële instrumenten voor de tewerkstelling nog tijdens deze zittingsperiode over te hevelen naar de regio's ?

Ik wil ten slotte nog een laatste punt behandelen, met name de VDAB. Deze dienst verdient, ons inziens, een grote onvoldoende op de twee terreinen waarop hij actief is. Ten eerste, de beroepsopleiding is onvoldoende gericht op de arbeidsmarkt. We wachten met belangstelling het resultaat af van de audit die daarover werd aangevraagd. Ten tweede, het rendement van de arbeidsbemiddeling daalt zienderogen. De kostprijs voor één bemiddeling is tussen 1990 en 1994 gestegen van 24.500 frank tot 36.000 frank. Bovendien bedraagt het aandeel van de VDAB in de totale arbeidsbemiddeling slechts 15 percent. Ik stel dan ook voor dat de Vlaamse regering inzake de arbeidsbemiddeling zeer dringend een audit aanvraagt. Als daaruit zou blijken dat aan de verantwoordelijken onbekwaamheid kan worden aangewreven, dan pleit ik ervoor dat u, naar het voorbeeld van de VDBH, de nodige maatregelen treft.

Ik beëindig mijn betoog met de woorden van de heer Sleenckx : arbeid is meer dan materiële waarden alleen. Arbeid heeft ook te maken met cultuur. In dat verband heeft de commissie voor Economische Aangelegenheden vorige week een interessant bezoek gebracht aan een kleine KMO. Het bedrijf, dat oorspronkelijk één personeelslid telde, is dank zij een specifieke bedrijfscultuur, uitgegroeid tot een onderneming met 31 werknemers. De vader zette zijn zoon aan tot ondernemen, met de daarbij horende risico's. Hoewel dit geen alleenstaand feit is in Vlaanderen, zijn er te weinig dergelijke voorbeelden. De cultuur van arbeidsherverdeling is nefast voor de ondernemingscultuur. Men geeft de indruk dat hetzelfde rendement kan worden bereikt door minder te werken.

Wanneer we dit vergelijken met andere landen werken we weinig, uitgedrukt in aantal werkuren. We halen wel een hoge produktiviteit, maar met de sfeer van arbeidsherverdeling creëren we een stemming dat alles kan door minder te werken. Dit kan echter niet ! Ik heb nooit geweten dat men door minder werk meer werk kan krijgen. Dit is onlogisch : als we nieuwe initiatieven en ondernemingen willen, dan moeten we een cultuur scheppen waarin de mensen graag werken, beloond worden voor hun werk en uit hun werk een zeker prestige kunnen puren.

Mijnheer de minister, wat doet u om al die jonge mensen in Vlaanderen aan de slag te helpen ? Er zijn zoveel economische hogescholen, waar een groot potentieel aan economen zit. Er zijn ook veel ingenieurs, die een eigen zaak zouden kunnen runnen. Dit is het type van mensen waarmee men in de boot moet stappen, want zij zullen voor nieuwe initiatieven zorgen. Welke politiek wordt op dit vlak gevoerd ? Ik merk er niets van, men zorgt er niet voor dat er hier een nieuwe cultuur ontstaat.

Denys

Ik heb tot mijn verrassing tijdens de hoorzitting Economie en Werkgelegenheid de mensen van Kmofin – een onderdeel van de GOM dat zich speciaal bezighoudt met projecten voor KMO's – horen zeggen dat het geen probleem is van risicodragend kapitaal. Volgens hen is er echter een gebrek aan projecten. Met dit probleem worden we geconfronteerd, en daar moet alles aan worden gedaan. We moeten opnieuw jongeren, die de capaciteiten hebben om een eigen zaak uit te bouwen, aanzetten tot initiatief. We hebben dus voldoende capaciteit, maar meestal gaan die mensen naar grote bedrijven.

Er is nood aan een cultuurverandering, waarbij diegenen die kunnen ondernemen worden beloond en voldoende respect krijgen. (*Applaus bij de VLD*)

De voorzitter : De heer Sleetckx heeft het woord.

De heer Jef Sleetckx : De theorie die de heer Denys verkondigt in verband met de arbeidsduurvermindering heb ik al vaker gehoord. In alle boeken staat dat wanneer men de arbeidsduur vermindert het bedrijfsleven het niet zal overleven.

De heer André Denys : Moet ik u de cijfers geven van de werkplaatsen die verloren zijn gegaan in de voorbije twintig jaar ?

De heer Jef Sleetckx : Toen we voor het eerst overstapten op de acht uren werkdag, voorspelde men dat het bedrijfsleven kapot zou gaan. Het patronaat voorspelde dat het deze nieuwe werkregeling niet zou kunnen betalen.

Onze visie is dat het bestaande arbeidsvolume moet worden verdeeld over zoveel mogelijk mensen. Ik poneerde daarnet dat men pas voor vol in de samenleving wordt aanzien als men werkt, want dan kan men participeren. In de toekomst zullen we waarschijnlijk niet iedereen werk kunnen geven, en daarom moeten we eens nadenken over de herdefiniëring en het herinvullen van het begrip arbeid.

De theorie die u voorstaat – de bedrijven zullen over de kop gaan – is echter al in 1921 verkondigd. De bedrijven en ook de banken maken enorm veel winst, en de banken stellen voorop dat zij niets te maken hebben met de buitenlandse concurrentie. Ze danken nu mensen af, en ongeveer 25 tot 30 percent van het personeel zal moeten afvloeien tegen 1998.

De heer Francis Vermeiren : Er is uiteraard teveel overheidskrediet bij de banken.

De heer Jef Sleetckx : Men zal dus altijd proberen zoveel mogelijk mensen af te stoten om zo groot mogelijke winsten te maken.

De heer André Denys : Mijnheer Sleetckx, bedrijven die geen winst maken zijn gevaarlijk. Helmut Schmidt zegde steeds : winst vandaag is tewerkstelling morgen en investeren overmorgen. Het grote verschil tussen uw opvattingen en de onze is dat wij geloven in een strategie van groei. Voor ons is groei de basis voor de tewerkstelling. Voor u vormt herverdeling die basis. Wij gaan ervan uit dat eerst de welvaartskoek groter moet worden. Uw fractie zit op dezelfde golfhoogte als de Waalse socialisten. De SP en Agalev zijn de enigen die zich niet het hoofd breken over de kernvraag : hoe kunnen de diverse indicatoren beïnvloed worden zodat er opnieuw groei ontstaat.

De heer Jef Sleetckx : We kunnen nog meer auto's produceren.

De heer André Denys : Mijnheer Sleetckx, In België wordt nu al minder lang gewerkt dan in vele andere landen, waaronder al de andere Europese lidstaten. Als de arbeidsduur nog verder wordt verkort, werkt dat arbeidsvernietigend. Het effect voor de arbeidscultuur is nefast, want men wekt de indruk dat het met minder werken ook wel zal gaan.

De heer Jef Sleetckx : Het is juist dat een arbeider in Engeland langer werkt en minder kost dan in België. Maar wie de arbeidsproductiviteit bekijkt, zal vaststellen dat de opbrengst per arbeider in België hoger ligt dan in Engeland.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Denys, op het einde van uw toespraak heeft u een zeer interessante opmerking geformuleerd, maar vervolgens heeft u een verkeerd verband gelegd. Volgens u zou het gebrek aan projecten, aan creativiteit en inventiviteit het hoofdprobleem zijn bij het opstarten van nieuwe bedrijven.

De heer André Denys : Mijnheer Sannen, u vergeet de mentaliteit. Ik had het over creativiteit, inventiviteit en mentaliteit. De slechte mentaliteit wordt aangewakkerd door het standpunt dat het met minder werken ook wel zal gaan. De heer Voorhamme had vorige week de gelegenheid om deel te nemen aan een bedrijfsbezoek. Kmofin beklemtoonde dat er geen gebrek is aan risico-kapitaal, maar wel aan projecten. Het hoofdprobleem is mijns inziens niet het gebrek aan inventiviteit of creativiteit, maar wel de slechte mentaliteit. Het ondernemen valt weg. Daaraan moet iets worden gedaan. Ik geef toe dat het geen eenvoudig probleem is, maar het beleid moet ook daarop worden gericht.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Denys, u houdt staande dat er geen tekort is aan risicokapitaal, maar dat de mentaliteit ontbreekt die nodig is om nieuwe projecten te ontwikkelen. Er is volgens u een tekort aan creativiteit en in-

Sannen

ventiviteit. De mensen ontdekken geen projecten waarin ze risicokapitaal kunnen investeren en hun ondernemerschap waar kunnen maken. Dat kan ik volledig onderschrijven. Maar u besluit uw interessante redenering met de uitspraak dat het er vooral op aankomt om winst te kunnen maken. Daar legt u een verkeerd verband. Die dingen gaan niet noodzakelijk samen.

U beweerde toch zelf dat er risicokapitaal voorhanden is, maar dat het aan andere elementen ontbreekt.

De heer André Denys : Mijnheer Sannen, een ondernemer is alleen gemotiveerd als hij winst kan maken. Wie als ondernemer slaagt, moet meer kunnen verdienen dan iemand die geen risico's neemt. Laat ons een kat een kat noemen. Wie dat wegneemt en vervalt in het oude socialistische adagio dat winst maken een zonde is, zal nooit iets oplossen.

Er moet opnieuw een mentaliteit ontstaan die toelaat dat risico's worden beloond. Dat betekent dat er winst mag worden gemaakt.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Denys, ik ben het volledig met u eens en struikel niet over het maken van winst. Wie investeert, moet dat inderdaad kunnen. Maar waarom kan er niet meer aandacht worden besteed aan dat andere : het ontwikkelen van eigen projecten, het stimuleren van de ondernemerscreativiteit, het maken van nieuwe produkten en het opstarten van nieuwe ondernemingen. Dat is een veel groter probleem dan het maken van winst, waarvoor ik ook wel oog wil hebben. Die invalshoek vond ik interessant.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme : Mijnheer de voorzitter, mijnheer Denys, ik verontschuldig me voor mijn afwezigheid bij de bespreking van zonet. Ik had andere verplichtingen.

Niet enkel dat laatste bedrijfsbezoek maar reeds meerdere bezoeken waren interessant. Ze tonen ten eerste aan dat de loonkosten niet het grootste probleem van het ondernemerschap vormen. Ten tweede blijkt dat we over voldoende risicokapitaal beschikken, in tegenstelling tot de algemene geruchten.

Vlaanderen kent een ander probleem, namelijk : wat is vandaag het geschikte ondernemerschap ? We zijn hiermee te weinig begaan. Dat is geen verwijt aan de ondernemers. Ik heb wel een hekel aan de huidige mentaliteit die mede wordt gevoed door de voortdurende discussie over de loonkosten en het risicokapitaal. Men denkt dat de verlaging van de loonkosten en de bescherming van het kapitaal de problemen zal oplossen. Uit elk bedrijfs-

bezoek blijkt dat dit niet voldoende is. Elders heeft men het al gesnapt : eigendom en ondernemen zijn twee verschillende zaken. Een economisch beleid moet het ondernemerschap stimuleren. Dat is één van de facetten die we grondig moeten doorlichten, mijnheer Denys.

De heer André Denys : Ik ben het op één punt met u eens, mijnheer Voorhamme. Het probleem van het risico-dragend kapitaal is inderdaad minder groot dan men altijd dacht. Er is voldoende geld om riskante projecten een kans te bieden. Maar er is een verschil tussen de bescherming van het kapitaal en het belonen van het risico. Als we het ondernemerschap willen stimuleren, moeten we het risico belonen. Dat is niet alles, zeker niet ; creativiteit en inventiviteit zijn eveneens belangrijk. Verder heb ik steeds gemerkt bij de bedrijfsbezoeken, dat de loonkosten een probleem zijn. U bent te verstandig om dat niet te weten, mijnheer Voorhamme. Wanneer de arbeidskosten 20 percent van de omzet overschrijden, is dat een fundamenteel probleem. Dan denkt het bedrijf aan delokalisatie, aan verhuizen. Er bestaat een verband tussen onze hoge loonkosten en de arbeidsuitstoot. Als u dat blijft ontkennen, zit u er duidelijk naast. We moeten de arbeidskosten verminderen zonder de koopkracht aan te tasten. Dat betekent een hervorming van de sociale zekerheid. Als we dat niet doen, trappelen we ter plaatse en gaan we zelfs achteruit.

De heer Robert Voorhamme : Mijnheer Denys, niemand ontkent het probleem van de arbeidskosten. Het probleem van de loonkosten is echter niet zozeer een probleem van de ondernemers maar van een bepaalde categorie werknemers. In die zin moeten we aan remedies denken en niet omgekeerd.

De heer André Denys : Mag ik u een vraag stellen, mijnheer Voorhamme ? Zijn u en uw fractie het eens met het voorstel van minister Di Rupo om belasting te heffen op de informatiestromen ?

De voorzitter : Mijnheer Denys, dit is geen debat over fiscaliteit.

De heer André Denys : Ik lok het debat niet uit. Dit heeft niet alleen met fiscaliteit te maken. Zowel minister Van Rompuy als minister-president Van den Brande hebben ter zake verklaringen afgelegd. Dit maakt dus wel degelijk deel uit van onze eigen bevoegdheden en onze eigen debatacultuur.

De heer Robert Voorhamme : De belasting die minister Di Rupo voorstelt, is slechts zinvol als ze op Europees niveau wordt doorgevoerd. Deze belasting is risicovol als ze slechts in kleine segmenten wordt ingevoerd, zoals enkel in Vlaanderen. Ook de minister-president was deze mening toegedaan. We zijn niet tegen het principe van een

Voorhamme

dergelijke alternatieve financiering, indien deze op Europees vlak wordt ingevoerd.

De voorzitter : De heer Verrijken heeft het woord.

De heer Emiel Verrijken : Dit punt heeft inderdaad direct te maken met de Vlaamse economie. De linkerzijde poneert dat de Verenigde Staten dergelijke belasting al zouden hebben ingevoerd. Niet het computerwezen wordt daar belast, maar wel de communicatie via telefoonlijnen. Het telefoongebruik kost daar slechts een vierde van in België. Dit is niet te vergelijken met de belasting die minister Di Rupo voorstelt. De linkerzijde houdt zich wel eens meer schuil achter zogenaamde Amerikaanse voorbeelden. Een Europese taks veronderstelt ook dat de Belgische telefoontarieven zich op Europees niveau situeren.

De voorzitter : De heer Wymeersch heeft het woord.

De heer Frans Wymeersch (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, dit is een zeer boeiend debat. Minstens twee achtbare collega's hebben zeer terechte opmerkingen gemaakt. Enerzijds hoor ik mijnheer Sleeckx oproepen om denkwerk te verrichten over de herdefiniëring van het begrip arbeid. Wij willen meegaan in dat debat, met u rond de tafel gaan zitten en oplossingen uitdokteren. Mijn slecht karakter dwingt me echter te zeggen dat we met u aan tafel willen gaan zitten, maar dat uw fractie dat misschien niet wil.

Anderzijds hoor ik mijnheer Denys opmerken dat momenteel zowel arbeid als het verstrekken van arbeid worden belast. Dit zou eigenlijk niet moeten worden belast. Integendeel, het zou moeten worden beloond.

De heer Sleeckx heeft daarnet twee dingen gezegd waarop ik toch even zou willen terugkomen. Mijnheer Sleeckx, de dingen die u hebt gezegd, laten vermoeden dat u nog in een verouderd denkpatroon verankerd zit. U spreekt over de werkgevers aan de ene kant en de werknemers aan de andere kant. Die oude tegenstelling werkgevers-werknemers – voor zover ze in de praktijk nog bestaat – is uit de tijd. Die tegenstelling wordt natuurlijk nog instandgehouden door een aantal boegbeelden van zowel de werkgevers als de werknemers, die niets liever willen dan een conflictsituatie doen ontstaan. In de meeste bedrijven is er echter helemaal geen conflictsituatie, maar werken werkgevers en werknemers samen aan de toekomst van het bedrijf.

De heer Jef Sleeckx : Ik denk aan de banken, bijvoorbeeld.

De heer Frans Wymeersch : Mijnheer Sleeckx, als goed socialist moet u redeneren vanuit de industrie. Ik heb echter de indruk dat u de industrie aan het verlaten bent. Het

is natuurlijk juist dat er in het bankwezen een aantal dingen verkeerd gaan. Er moet inderdaad worden gedacht over een herdefiniëring en alternatieve financiering van de sociale zekerheid. Dit is – zoals de voorzitter al zei – een federale materie. Daar gaan we het vandaag niet over hebben.

In het debat over de loonkostenmatiging heeft men het altijd over de werkgeversbijdragen. Ik vind dat we ook eens naar de werknemersbijdragen moeten kijken. Door deze te verlagen, zal men automatisch de koopkracht van de bevolking verhogen. Door een hoger bestedingspatroon zal de werkgelegenheid dan weer worden bevorderd.

Mijnheer Sleeckx, u bent niet akkoord ? U kan toch niet ontkennen dat de werknemersbijdragen momenteel te hoog zijn, en dat deze moeten worden verlaagd ?

De heer Jef Sleeckx : Hebt u het nu over de werkgevers- of de werknemersbijdragen ?

De heer Frans Wymeersch : Ik heb het nu over de werknemersbijdragen.

De heer Jef Sleeckx : We moeten zeker ook de sociale zekerheid betaalbaar houden. U bent nu in feite demagogisch bezig. Als men de sociale zekerheid inbouwt, betekent dit natuurlijk dat er een bijdrage moet zijn. U stelt voor om op het vlak van de sociale zekerheid alles naar beneden te halen. Op die manier blijft er echter van de sociale zekerheid niets meer over.

De heer Frans Wymeersch : Neen, mijnheer Sleeckx, ik wil met u aan tafel gaan zitten om de definitie van arbeid te herzien en om over een alternatieve financiering van de sociale zekerheid van gedachten te wisselen. Er moet ook iets veranderen aan de werknemersbijdragen, en dit is geen demagogie. Iedereen heeft immers de mond vol over het verlagen van de werkgeversbijdragen, die inderdaad te hoog zijn.

De heer Jef Sleeckx : Voor sommige bedrijven toch, zoals voor BASF, waar de sociale loonkosten minimaal zijn. Het moet op een selectieve manier gebeuren.

De heer Frans Wymeersch : Mijnheer Sleeckx, ik ben het met u eens, maar ik wil op een officiële manier aan tafel gaan zitten om daarover met u van gedachten te wisselen.

De voorzitter : Dat is een goede suggestie. (*Gelach*)

De heer Frans Wymeersch : Ik wacht af of u op die uitnodiging ingaat.

Uw opmerking dat onze mensen meer opbrengen dan in Groot-Brittannië, getuigt van dezelfde verouderde geestgesteldheid. (*Reactie van de heer Jef Sleeckx*)

De voorzitter : Mijnheer Sleenckx en mijnheer Wymeersch, ik wens een afspraak te maken, want we hebben nog een zeer belangrijke agenda. Mijnheer Wymeersch, zeg op een kernachtige manier wat u te zeggen hebt, maar lok geen reacties uit door terug te komen op wat de vorige sprekers hebben verklaard. (*Gelach*) Op die manier geraken we er niet uit en blijven we bezig.

De heer Frans Wymeersch : Mijnheer Sleenckx, gaan we akkoord ? Ik bedoel : spelen we het spelletje dat de voorzitter ons voorhoudt ?

Collega's, spijtig genoeg debatteren we vandaag over een materie die we enkele weken geleden grondig hebben doorgepraat tijdens het voorstel van resolutie van de heren De Roo en Voorhamme. Dit heeft niets te maken met het inhoudelijke van het debat, maar alles met het regelen van de werkzaamheden. Begrijp mijn woorden niet verkeerd, maar het heeft weinig zin alles vandaag in detail te herhalen. Ik zeg spijtig genoeg, omdat we vaststellen dat er nog nooit zoveel is gesproken en gedebatteerd over een zo belangrijke materie, waaraan we in wezen weinig zelf kunnen doen. Ook de heren Denys en Van Grembergen hebben dat in het begin van het debat opgemerkt. We beschikken immers niet over de middelen om een echt sociaal-economisch beleid op poten te zetten. En daar waar we er wel over kunnen beschikken, worden ze te weinig gebruikt. Ons inziens geven we niet voldoende impulsen voor het uitvoeren van infrastructuurwerken, die in Vlaanderen broodnodig zijn en zo rechtstreekse, en in afgeleide vorm ook onrechtstreekse, tewerkstelling mee-brengen.

Zoals drie of vier weken geleden zal ik het vandaag niet hebben over het ontbreken van de financiële middelen. Ik zal het ook niet hebben over de transfers van Vlaanderen naar Wallonië. Ik heb het er al over gehad en het betreft een federale materie.

De heer Jef Sleenckx : Over dit alles kunnen we in de commissies ten gronde discussiëren, niet met slogantaal.

De heer Frans Wymeersch : Mijnheer Sleenckx, ik zeg expliciet dat ik het er niet over zal hebben en u laat zich al verleiden. Wat gaat u dan doen als ik het er wel over zal hebben ?

Ik zal het dus niet hebben over de Waalse subsidiëringspolitiek, ook niet over een expliciet dossier als de bussen van Van Hool, die uiteindelijk dus niet de bussen van Van Hool zijn geworden. Mijnheer Sleenckx, u kent ons standpunt. We vinden dat drastische maatregelen moeten worden genomen. Zoals de heer Van Grembergen terecht opmerkte, moeten we niet werken aan een zachte modernisering van de sociale zekerheid, maar moeten we werke-

lijk ijveren voor een totale splitsing, zodat we onze eigen middelen in handen kunnen houden.

Collega's, mijnheer de minister, u pleit in uw beleidsbrief voor een gezamenlijke aanpak, via overleg. Het overleg-model is nog steeds het beste model. U stelt dat de op Vlaams en federaal niveau te nemen maatregelen synchroon moeten verlopen. Ik heb daar vragen bij. Wij weten dat er aan deze en gene zijde van de taalgrens een andere aanpak wordt verdedigd. Ook de heer Denys heeft dat hier benadrukt. De Waalse politici voelen zich opperbest in de huidige situatie. Als men ziet wat er allemaal van Vlaanderen naar Wallonië vloeit, dan is dat begrijpelijk. Ze hebben ook een andere wijze van denken, van leven, van sociaal-economische aanpak, van leefpatroon, enzovoort. Waarom zouden ze samen met de Vlamingen nadenken over het wijzigen van een voor hen gunstige situatie ? Dat zou er immers kunnen toe leiden dat ze zullen moeten inleveren, in het voordeel van Vlaanderen. Als u wilt wachten op de Walen, dan zal dat dus uitdraaien op het wachten op Godot.

Ook het overleg met de sociale partners zit in hetzelfde stramien. Want die sociale partners zijn op een Belgische leest geschoeid. Ze zijn volkomen in België verankerd. Ze reageren ook vanuit een conflictmodel ; vanuit de tegenstelling tussen werknemers en werkgevers. Dat conflictmodel wordt vandaag in de bedrijven zelf niet meer gehanteerd. Maar die sociale partners – zowel de werknemers- als werkgeversorganisaties – blijven dat model, over de hoofden van de mensen heen, kunstmatig benadrukken. Dat gaat niet op. Ik vraag me af in welke mate de beleidsvoerders van die organisaties het recht hebben om het bedrijfsleven en de werknemers te vertegenwoordigen.

Mijnheer de minister, ik heb nog enkele korte opmerkingen inzake concrete problemen. U raakt in uw beleidsbrief het onderwerp van vorming en opleiding aan. Dat is inderdaad erg belangrijk. Bovendien heeft Vlaanderen ter zake bijna alle bevoegdheden. Iedereen in dit halfroond gaat ermee akkoord om het onderwijs beter te laten aansluiten bij de arbeidsmarkt. Alle fracties hebben zich in die zin al uitgesproken. Wij vragen ons af of dat vandaag wel adequaat gebeurt. Hoe goed de opleidingen ook zijn, toch is er zelfs voor beter geschoolden niet altijd een plaats op de arbeidsmarkt. Ik druk me nu nog eufemistisch uit. De vraag moet worden gesteld of het samenspel van onderwijs en bedrijfsleven op een snelle, soepele manier gebeurt. Ik herinner me dat enkele jaren geleden er een overschot bestond aan kleuterleiders en kleuterleidsters, en aan verplegend personeel. Wel, enkele jaren later moest men vaststellen dat er precies in deze segmenten van de arbeidsmarkt een tekort was. Het is duidelijk

Wymeersch

dat er te veel tijd verloren gaat om correcties door te voeren. De reden is ongetwijfeld een gebrek aan overleg.

Wat betreft de arbeidsherverdeling zit ik op dezelfde golflengte als de heer Denys. Het is inderdaad niet de arbeidsvermindering die het grote heil voor de tewerkstelling zal teweegbrengen. De oplossing zal zeker niet de arbeidsduurvermindering met looncompensatie zijn. Dan krijgen we helemaal een averechts effect. Men moet, zoals ik mijn inleiding zei, arbeid belonen en niet arbeid belasten. Maar men moet dat niet doen in een verkeerde verhouding, waarbij men in feite door minder te werken meer zou verdienen. Dat is een situatie die nefast is voor het bedrijfsleven, die inderdaad de arbeidskost nog eens de hoogte zal injagen en zodoende het Vlaamse bedrijfsleven andermaal voor onoverkomelijke moeilijkheden zal plaatsen.

Tot mijn grote vreugde heb ik vastgesteld, mijnheer de minister, dat u hebt begrepen dat er ook op het vlak van de tewerkstellingsprogramma's iets moet gebeuren. Tewerkstellingsprogramma's zijn op dit ogenblik geïnstitutionaliseerd, daar komt het op neer. Mensen die daarin zijn terechtgekomen, maken weinig of geen kans op doorstroming en zijn in heel veel gevallen uitgesloten van de reguliere arbeidsmarkt. We moeten dit durven erkennen. Als u in uw beleidsbrief voor een regularisering van deze tewerkstellingsprogramma's pleit, dan juichen we dit toe. Ik hoop dat u daar zeer snel werk van zult kunnen maken. Ik zeg wel kunnen maken, omdat u daar andermaal overleg over moet plegen met de federale overheid. Wij weten inmiddels ook dat dat niet altijd zo evident is. Ik denk dat u op termijn een aardige hefboom kunt creëren door dit te regulariseren. Die hefboom zou mogelijk ook de reguliere tewerkstelling bevorderen.

Onze algemene teneur, mijnheer de minister, is dat deze beleidsbrief, rekening houdend met de bevoegdheden die u aanbelangen, een zeer goede ondertoon heeft en de juiste klemtonen probeert te leggen. Maar door het gebrek aan middelen en door het kleine bevoegdheidspakket dat u hebt, kunt u eigenlijk enkel cosmetische hulpmiddelen aanreiken. Wij menen, en ik vertel u geen geheim, dat u inderdaad de nodige problemen zult hebben bij overleg met de federale overheid. We verwachten daarvan niet onmiddellijk een resultaat, en we verwachten evenmin dat u een breekijzer of de koevoet gebruikt om tegen het einde van deze zittingsperiode op dit vlak de volle bevoegdheid naar Vlaanderen toe te halen. We vragen wel dat u op een serieuze manier met de federale overheid onderhandelt. Het is voor ons belangrijk te weten of u bepaalde dingen zult vragen, of u bepaalde dingen zult eisen en of u in naam van de Vlaamse regering bij bepaalde thema's eens serieus op de tafel zult slaan. Wij willen dat u alle drukkmiddelen die in uw

bevoegdheid liggen, gebruikt. Als u in uw volle bevoegdheid en hard onderhandelt en eisen stelt, dan zal ook wat deze materie betreft, een gunstige wind waaien vanuit onze fractie. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, in het benaderen van de problematiek tewerkstelling ga ik uit van de situatie van vrouwen. En ik spreek hier dus over de meerderheid van de bevolking, ik spreek over 60 procent van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen en zodoende over 71 procent van alle werkzoekenden. In de eerste plaats werd de doelgroep vrouwen specifiek als dusdanig beschouwd naar aanleiding van de eerste Vlaamse werkgelegenheidsconferentie. In de beleidsbrief van de minister wordt er niet veel aandacht aan besteed. Daarom ook motiveer ik in mijn betoog waarom ik vrouwen als doelgroep opnieuw wil invoeren en ook behouden. In de eerste plaats zijn er een aantal objectieve elementen die beklemtonen dat tewerkstelling als probleem vooral vrouwen treft. Zij zijn in de eerste plaats in hoge mate zelf het slachtoffer van de werkloosheid, maar daarnaast worden zij het meest geconfronteerd met de problemen bij het opvangen van werkloze gezinsleden, kinderen dan wel echtgenoot.

Opvallend is onder meer dat deze werkloosheid, of wat ik eerder zou noemen het werk zoeken van vrouwen, in alle regio's voorkomt, weliswaar met sterke regionale verschillen. Er is een verschil van 5 procent meer werkloze vrouwen dan mannen in Vlaams-Brabant, en dat loopt in Limburg op tot een verschil van 18 procent. Ik praat dan over de uitkeringsgerechtigde volledige werklozen.

Een tweede reden wordt bevestigd door een recente studie over tewerkstelling van schoolverlaters door de VDAB. Daaruit blijkt dat vrouwen meestal langer zonder werk zitten na het einde van hun studies. De aard van het diploma speelt daarbij geen rol, het geslacht wel. Dit gecombineerd met de regionale verschillen, geeft weer bijkomende inzichten. Het is niet zo dat meisjes langer werkloos blijven, enkel en alleen omdat ze verkeerde studierichtingen kiezen. Het is eerder het regionale aanbod dat de kansen schept. In Antwerpen en West-Vlaanderen betreden relatief veel vrouwen met een lagere scholing – lager onderwijs, lager secundair onderwijs, lager technisch onderwijs – de arbeidsmarkt. Zij stromen vrij snel naar de arbeidsmarkt door. In andere provincies blijven afgestudeerden met eenzelfde profiel veel langer werkloos. Ik herhaal dat niet zozeer de verkeerde studiekeuze dan wel het aanbod van de regio de kansen op werk bepaalt.

Ten derde : werkloosheid bij vrouwen is een probleem van alle leeftijden. Ook als er cijfers zijn van de werkloos-

Van Cleuvenbergen

heidsduur, blijken vrouwen enorm hoog te scoren. En dan vergeten we nog dat een heel aantal vrouwen al werd geschorst. Ook daar wil ik het over hebben. Een hele groep actief werkzoekende – en dus niet bruggepensioneerde – vrouwen is uit de statistieken verdwenen. Ik vind het belangrijk de doelgroep van tewerkstellingsinitiatieven te omschrijven als actief werkzoekenden en pleit ervoor om bijvoorbeeld de wegens langdurige werkloosheid geschorste en niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden, zoals de herintreedsters, ook op te nemen. Cijfers moeten altijd vanuit het criterium van het werk zoeken op zichzelf worden opgesteld.

Een laatste reden om vrouwen als een afzonderlijke doelgroep te beschouwen, is Europa. Europa heeft tewerkstellingsprogramma's in het leven geroepen, waaronder doelstelling 3, waarin wordt gepleit voor gelijke kansen voor mannen en vrouwen. Via de VDAB spelen we daarop in. Doen we dit, dan moeten we ook consequent zijn en deze doelgroep in ons hele beleid vasthouden.

Op de tweede plaats maken een aantal subjectieve elementen het belangrijk om vrouwen als doelgroep extra te steunen. Er is nog steeds het zogenaamde glazen plafond, waar velen die hier aanwezig zijn, als politicus dan wel in de privé-carrière, al mee te maken hebben gehad. Niet alleen de intrede in maar ook de doorstroming naar de top van de arbeidsmarkt blijkt voor vrouwen veel moeilijker. Er is weinig studiemateriaal voorhanden. Bijvoorbeeld over het aantal vrouwen dat beleidsfuncties bekleedt in privé-ondernemingen, bestaan geen cijfers. We kunnen ons alleen baseren op studies over de Vlaamse overheidsdiensten. Daar stellen we vast dat het aantal vrouwen op niveau 1 en 2 enorm klein is. Dit geldt ook voor de organen die advies geven inzake tewerkstelling, en die voor 91 percent door mannen worden bevolkt. Er zijn dus slechts 9 percent vrouwen in aanwezig. Ik geloof nog altijd dat men sneller solidair is met mensen waarin men een deel van zichzelf herkent.

Een tweede subjectief element dat het voor vrouwen moeilijker maakt om werk te vinden, zijn onrechtstreeks beïnvloedende factoren, zoals mobiliteitsproblemen. Als vrouw is het moeilijker om aan werk te raken als men in een regio woont waar het openbaar vervoer slecht is uitgebouwd. Als een gezin over een wagen beschikt, is die traditioneel voor de man, waardoor de kansen op werk voor de vrouw verkleinen. Hoewel de gezinsverantwoordelijkheid voor mannen en vrouwen gelijk moet zijn, stellen we vast dat het vooral vrouwen zijn die deze taak op zich nemen. Het gebrek aan kinderopvang kan dus een bijkomende hindernis zijn voor vrouwen om buitenshuis te werken.

Een derde element is de combinatie van arbeid en gezin. Als vrouwen deeltijds werken, nemen ze er de hele dag-

taak aan gezinsarbeid bij. Wanneer zowel de man als de vrouw voltijds buitenshuis werken, komt de gezinsarbeid niet zelden integraal op de schouders van de vrouw terecht. Vrouwen zullen dus minder snel doorstromen naar verantwoordelijke posities omdat ze, door die gezinsarbeid, niet flexibel genoeg kunnen zijn. Verder zijn vrouwen in het algemeen minder assertief en hebben ze dus een duwtje in de rug nodig op de arbeidsmarkt.

Als de VDAB inspeelt op al deze elementen waardoor vrouwen minder kansen krijgen, pleit ik zeker voor aandacht voor attitudevorming en werkorganisatie. Ook laaggeschoolden worden geconfronteerd met eindverantwoordelijkheid en zouden dus goed moeten weten hoe hun werk te regelen.

Verder zou ik het willen hebben over de tewerkstellingsinitiatieven, mijnheer de minister. Zowel federaal als in Vlaanderen zouden die veel beter op elkaar moeten worden afgestemd. Ook wil ik even ingaan op het onderwijs dat wordt verstrekt door de VDAB en het VIZO. Wanneer er een opleiding in het onderwijs wordt afgeschaft omdat men er daar van uitgaat dat ze moet worden herdacht, zien we dat de VDAB met een dergelijke opleiding begint. Ik heb daar wel eens moeite mee. Logistieke hulp, bijvoorbeeld, is een opleiding voor laaggeschoolden, meestal vrouwen, om bijstand te verlenen in ziekenhuizen. Voor de federale eerste werkervaringsprojecten moet men nu, om aan de stageverplichtingen te voldoen, de helft gewone stagiaires nemen en de andere helft moet bestaan uit mensen met een eerste werkervaring. Deze laatste mensen heeft men niet nodig in ziekenhuizen. Er zijn geen geschoolden, geen verpleegkundigen die een jaar werkloos zijn en aan de voorwaarden voldoen. Het zijn de laaggeschoolden die zich aanbieden. Een niveau kinderverzorging en gezinshulp is laag genoeg.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mevrouw Van Cleuvenbergen, u zegt dat, wanneer er een richting wordt afgeschaft in het onderwijs, ze opnieuw wordt opgericht bij de VDAB. Is het voorbeeld van de logistieke hulp een eenmalig feit ?

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik volg vooral de verzorgende sector en daar stel ik dat toch vast. Het voorbereidende jaar om HSO te halen werd bijvoorbeeld afgeschaft omdat men ervan uitging dat men aan HSO kan beginnen of een zevende jaar kan volgen in het BSO. De VDAB begint dan toch aan een dergelijke opleiding.

De heer André Denys : Dat is al te gek.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de minister, ik vraag vooral deze tewerkstellingsinitiatieven bewust te richten op de doelgroep van de vrouwen. Hierin is de social-profitsector toch wel een belangrijk iets, omdat

Van Cleuvenbergen

het aantal in deze sector tewerkgestelde vrouwen traditioneel hoog ligt. 81 percent van de arbeidsplaatsen wordt er ingenomen door vrouwen. Net als vele leden in dit half-rond stel ik echter vast dat het op dit ogenblik om de meest vage tewerkstellingsplannen gaat. Daarom zou ik hieromtrent graag iets meer duidelijkheid hebben.

Verder is het een hinderpaal dat deze plannen op Vlaams niveau te afhankelijk zijn van federale evoluties. Ook zou ik willen pleiten om bij deze plannen in de social-profit-sector de kwalificatie hoog genoeg te stellen, en te lage opleidingen niet bijkomend te stimuleren. De social-profitsector is voor mij ook toerisme en buurtdienst. U haalde het zelf aan in uw beleidsbrief : we moeten hier aandacht aan besteden.

Andere sectoren waar een bewuste gerichtheid op de doelgroep vrouwen nodig lijkt, zijn de zogenaamde harde sectoren. Ik heb hier een aantal cijfers in verband met het Jeugdwerkgarantieplan. Het zijn echter slechts gedeeltelijke cijfers, daar een deel van het plan nog verder loopt. De Vlaamse overheid ging in dit kader 2.000 jobs creëren. Ik heb eens nagegaan welke jobs dat waren. Tussen haakjes : ik vind nergens of die jobs door mannen of door vrouwen werden ingenomen, maar als ik noem om welke jobs het gaat, dan is dat mijns inziens nogal evident. Het betrof 135 jobs in selectieve afvalophaling en -verwerking ; 250 jobs in containerparken ; 250 jobs in huisvuil ; vijftig in het Beheer van Waters en Bossen ; vijftig in de autosloop en -recyclage ; 150 voor De Lijn, waar men zich wel bewust richtte op vrouwen ; 160 in de aanleg van fietspaden ; 75 in monumentenonderhoud ; Bloso en jeugdhotels nemen er 250 voor hun rekening ; 450 ontstaan er in de welzijnszorg. Die welzijnszorg maakte me nieuwsgierig, doch ik ontdekte nadien dat het ging om onderhoudstechnici die moesten instaan voor het maken van hellende vlakken.

Ik stel dus vast dat alle initiatieven door de Vlaamse overheid genomen in het kader van het Jeugdwerkgarantieplan, die mijns inziens sekse-neutraal zouden moeten zijn, toch erg mannelijk gericht zijn.

Minister Theo Kelchtermans : Niets belet vrouwen echter hieraan mee te doen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik kwam net tot dat punt. Ik pleit er derhalve voor in dergelijke projecten bewust vrouwen aan te zetten om dit te doen, maar ook te vermijden dat één vrouw met tien mannen moet gaan samenwerken. Zo werkt dat nu eenmaal niet.

Een ander tewerkstellingsinitiatief betreft deeltijdse arbeid en loopbaanonderbreking, dus arbeidsherverdeling. We stellen vast dat hier bijna uitsluitend door vrouwen op wordt ingegaan. We hebben grote moeite mannen erheen

te krijgen. Dat is mijns inziens volledig terecht. Wie immers goed nadenkt, beseft dat dit geen voordelig systeem is, ondanks de premie die we er in Vlaanderen nog bovenop geven. Wil je deeltijds werken, dan krijg je problemen bij veranderingen in je privé-situatie. Nadien heb je minder doorgroeimogelijkheden en promotiekansen. Later krijg je problemen met je pensioen. Zou het niet beter zijn te overwegen die premie te geven aan de mannen én de vrouwen uit eenzelfde gezin, die beide een deel van hun loon inleveren en beide aan werktijdverkorting meewerken ? Op die manier deelt men immers zowel de voordelen als het risico, wat toch wel belangrijk is voor de toekomst.

Tenslotte had ik graag vernomen wat de minister van plan is met het positieve actie-plan van de VDAB ten opzichte van vrouwen. Dit plan loopt nu ten einde. Het zou worden geëvalueerd. Waarschijnlijk is dit een deel van de hele evaluatie, maar het lijkt me belangrijk dit verder te zetten. Er zijn nog onvoldoende resultaten geboekt en derhalve pleit ik ervoor het bij te sturen. Een voorstel dat bijvoorbeeld ooit werd geformuleerd in dit actieplan was een evenredige verwijzing van mannen en vrouwen bij werkkansen. Dit is mijns inziens nog een van de meest efficiënte middelen om gelijke kansen te creëren. Ook zou ik aandacht willen vragen voor het ontbreken van cijfergegevens rond de arbeidsproblematiek. Het is bijvoorbeeld erg moeilijk om cijfers te verkrijgen rond flexibele arbeidsvormen. Wordt er een nieuw project opgestart, zoals het project van Jeugdwerkervaringsplan, dan duurt het een hele tijd alvorens men cijfergegevens ontvangt. Deze zijn dan nog niet opgesplitst volgens de resultaten. Het lijkt me zinvol om dit sneller op te volgen, zodat men indien nodig nog kan bijsturen. Ik pleit ook voor het opnieuw definiëren van het begrip arbeid, waardoor ook de zorgarbeid als arbeid kan worden beschouwd. Ten slotte hoop ik dat de doelgroep vrouwen belangrijk blijft in het Vlaamse tewerkstellingsprogramma. Ik beëindig mijn uiteenzetting met een citaat uit een recente studie. Op dit ogenblik is de mannelijke werkloosheid slechts in geringe mate het gevolg van een tekort aan jobs. De vrouwelijke werkloosheid daarentegen, is in de eerste plaats een probleem van de toegankelijkheid van jobs. Einde citaat. *(Applaus bij de CVP)*

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, aangezien ook de leden van de commissie voor Leefmilieu, die hierna aan bod komen, ongetwijfeld vele vragen hebben, zou ik me graag beperken tot de hoofdzaken. Wellicht zal een uitvoerig verslag worden gemaakt van de vragen en de suggesties die hier aan bod zijn gekomen. Daarom zal ik met uw goedvinden de antwoorden op een aantal specifieke vra-

Kelchtermans

gen aan het verslag overmaken, zodat ze eventueel als bijlage kunnen worden opgenomen.

Ik ben het met u eens dat de tewerkstellingsbevoegdheid van de Vlaamse regering moet worden gerelativeerd. Dat betekent evenwel niet dat we niets kunnen doen. In het Vlaams tewerkstellingsbeleid kan men drie delen onderscheiden. In de eerste plaats moet het een kansenbeleid zijn. We hebben geen controle op de loonvorming. Er is bijgevolg een groot aantal mensen dat in de reguliere circuits door de mazen van het net valt. Deze mensen hebben nood aan ondersteuning. Ofwel brengt men hen onder in het circuit van de eerste werkervaring, ofwel zorgt men ervoor dat ze opnieuw aansluiting krijgen bij de algemene arbeidsmarkt.

Ten tweede moeten we meewerken aan de bevordering van de reguliere tewerkstelling. Ik refereer hier aan de omgevings- en opleidingsinfrastructuur. Op deze gebieden zijn er in Vlaanderen heel wat mogelijkheden, maar ze worden niet allemaal benut. Daar kunnen we ingrijpen, zelfs op het gebied van de regelgeving.

Bij de ruimtelijke ordening stellen we problemen vast in het vergunningenbeleid. Ik pleit hier echter niet voor het gezegde : nood breekt wet. Wel is het onze plicht om ervoor te zorgen dat het instrumentarium goed functioneert. Op het gebied van het leefmilieu kunnen we een aantal dingen realiseren, ook inzake reguliere tewerkstelling. In het kader van de opleidingsinfrastructuur vermeld ik ook de aspecten arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding.

Beroepsopleiding is in mijn departement beperkt tot de beroepsopleiding binnen de VDAB. Ze is echter veel ruimer : de opleiding van het VIZO, het onderwijs sociale promotie en ook het hele opleidingscircuit georganiseerd door derden. De VDAB bewaakt mee de kwaliteit. Dat gebeurt mijns inziens terecht, gezien de middelen die wij hiervoor voorzien. Volgens minister Demeester bedraagt dit 75 percent van het budget van de inspanningen die wij in het Vlaams Gewest doen. Deze uitspraak moet worden genuanceerd, maar men moet er hoe dan ook voor zorgen dat die 75 percent goed worden gebruikt.

Er zijn heel wat vragen gesteld over de stand van zaken bij het Vesoc. In de uitvoering komt echter veel op gang, zeker voor het werkervaringsplan – er zijn 1400 projecten goedgekeurd, en ook 400 recente projecten voor leefmilieu en stedelijk beleid. De heer Schuermans heeft die vraag uitdrukkelijk gesteld, en ook anderen hebben er op ingepikt.

Ook inzake outplacement is een beslissing genomen. Er is ook een beslissing gevallen over de arbeidsverdelende premies. Er is een principiële afspraak over de globale

evaluatie van het VDAB-beheerscontract. Ik kan u trouwens zeggen, mijnheer Denys, dat wij voor alle Vlaamse openbare instellingen een doorlichting – niet dezelfde als voor de BDBH – hebben gevraagd, in de filosofie dat de administratie operationeel moet zijn en efficiënt moet kunnen werken. De goede en zwakke punten moeten op een rij worden gezet, en we hebben gevraagd dat alle VOI's diezelfde oefening zouden ondergaan. Daar moeten ook de geëigende conclusies aan worden verbonden, en ook de vragen die u heeft gesteld interesseren ons. Wij moeten er ons wel voor hoeden niet te vlug te veralgemenen vanuit één beperkte ervaring die men her en der als bewijsvoering voor het geheel aanvoert.

Ik overloop de vragen in kruisvlucht. Mijnheer Schuermans heeft een vraag gesteld over de VDAB, de privé-bemiddeling en de besluiten die hieromtrent moeten worden getroffen. Dit ontwerpbesluit is zo goed als rond voor een aantal onderdelen, maar nog niet voor de schouwspelers. Voor de kaderleden is een voorontwerp in bespreking, maar ingevolge het overleg in de tweede helft van dit jaar zullen wij deze besluiten voorleggen aan de Vlaamse regering.

De heer Van Grembergen heeft een aantal vragen gesteld over de Europese invalshoek en over de sociale zekerheid. Ik herhaal : dit behoort niet tot de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest. Men vraagt me soms wat de houding is van het Vlaamse Gewest omtrent deze zaken. Ik denk dat wij de mogelijkheden moeten gebruiken die wij nu hebben. Het interministerieel overleg is een belangrijk instrument om de violen op elkaar af te stemmen.

Als wij in het kader van dat overleg gesprekken hebben met mevrouw Smet vanuit Tewerkstelling, dan gaat dit vaak over de manier waarop wij de werkervaringsprojecten kunnen gebruiken en hoe wij onze werkloosheidsvergoedingen kunnen activeren en inzetten. Het federale niveau heeft hierover echter ook ideeën, en soms zijn we hier wat te eenzijdig op aangewezen. Ik geef toe dat wij hierin niet het laatste woord hebben. Ik verdedig mee het systeem waarin men de werkloosheidsvergoeding kan behouden, en het vroegere systeem van tewerkgestelde werklozen. Het is een eenvoudig systeem dat door iedereen wordt begrepen, waarbij een derde lokaal bestuur een premie toevoegt. Men spreekt goed af in welke arbeidsdomeinen dit kan, en men kan op dat vlak op korte tijd enorm veel realiseren.

Er zijn heel wat vragen gesteld over deze tewerkstellingsprogramma's, over social profits, over onderwijsaangelegenheden en over quasi-reguliere tewerkstelling – de gesco's bij de lokale besturen. De minister van Tewerkstelling moet op al deze concrete vragen antwoorden. Inhoudelijk heeft de minister met de concrete invulling echter niet veel te maken. Hij is eerder een griffier die de pen

Kelchtermans

moet vasthouden en het bedrag toekennen waar men volgens het contingent recht op heeft. Deze contingenten worden aan deze mensen toegewezen en ze vullen dit in.

Zo werkt het systeem, althans in de tewerkstellingsprojecten zoals wij ze gewoonlijk organiseren. Op die manier worden in Vlaanderen op dit ogenblik 37.000 voltijdse eenheden ingezet voor een bedrag van ongeveer 21 miljard frank. 6 miljard frank daarvan komen uit de trekingsrechten en 16 miljard frank uit de eigen Vlaamse begroting. Zoals in de beleidsbrief vermeld, ben ik voorstander van regularisering. Vermoedelijk zal de federale overheid daarvan geen breekpunt maken, op voorwaarde dat wij het quotum van de tewerkstelling blijven garanderen. Bij het departement Binnenlandse Aangelegenheden, afdeling Lokale Besturen kan een personeelsfonds voor de gesubsidieerde contractuelen worden opgericht. Iedere gemeente kan daaruit zijn rechtmatig aandeel verkrijgen op grond van een aantal criteria waaraan zij ook nu dienen te voldoen. Zo kunnen de gemeenten een eigen personeelsbeleid voeren binnen het voorziene bedrag aan rechten en binnen de klijtlijnen die de Vlaamse overheid aangeeft. De Vlaamse overheid houdt de gemeenten op dat vlak dan niet langer bij de hand vanuit een centralistische begeleiding. Mocht dat ook kunnen voor de sectoren Welzijn en Onderwijs, dan zouden we al een heel stuk verder staan en kan er ruim worden geregulariseerd.

Ook over de sociale diensten rezen er heel wat vragen. Dat is een van die nieuwe zaken die met het kansenbeleid worden aangebracht.

Op de nieuwe definitie van het begrip arbeid, waarnaar ook werd verwezen door professor Van Steenberghe op een colloquium te Antwerpen, moet de Vlaamse overheid zeker inspelen. De PWA's dienen in dit verband meer mogelijkheden te krijgen.

De heer Sleenckx heeft een vraag gesteld over de ESF-financiering. Ik verwijs naar mijn vroegere antwoorden en herhaal dat een financiering van jaar tot jaar de mensen alleen valse hoop geeft. Alleen een structurele financiering maakt een planmatige aanpak mogelijk. De projecten die op dit ogenblik zijn goedgekeurd, kunnen rekenen op een financiering op langere termijn.

Er werd ook meer precieze informatie gevraagd met betrekking tot de bestemming van die 500 miljoen frank en die 3 miljard frank. Ik heb steeds begrepen, en de Vlaamse regering heeft dat reeds bevestigd, dat de 500 miljoen frank die nog geen bestemming heeft gekregen, deel uitmaakt van de 3 miljard frank. Er is dus geen sprake van 500 bijkomende miljoenen. De discussie over de VDAB en het beheerscontract wordt nog steeds gevoerd en het

resultaat ervan zal consequenties hebben voor de uiteindelijke bestemming van die 500 miljoen frank.

De heer Stassen heeft een aantal vragen gesteld over het Verdrag van Leuven in het algemeen en over mijn aandeel erin meer in het bijzonder. Zoals ik bij de inleiding heb gezegd, is dat verdrag veel ruimer dan de zuivere tewerkstelling en de tewerkstellingsprogramma's, het heeft ook zijn weerslag op de sector leefmilieu. Als door een gebalde inspanning van de regionale overheid en de gemeenten de investeringen in de gemeentelijke riolen met 6 miljard frank worden opgedreven, dan leveren wij ook een bijdrage tot de realisatie van de doelstellingen van het Verdrag van Leuven. Ook de verhoogde inspanningen van het departement Openbare Werken en van de sector Opleiding kunnen hun vruchten afwerpen. Ik blijf geloven in doorbraken bij de federale overheid inzake tewerkstellingsprogramma's. Door het activeren van de werkloosheidsvergoedingen kan het huidige quotum van om en bij 2.500 werknemers in de tewerkstellingsprogramma's nog worden uitgebreid en zelfs verdubbeld. Ik geef toe dat dit niet steeds de tewerkstelling is waarvan wij dromen. Men wijst meer dan eens op de scholing en opleiding van deze mensen, alsook op de arbeidsomstandigheden in die projecten, maar men mag slechts een oordeel vellen door de situatie van de werknemers in die projecten te vergelijken met de situatie van al wie niet in dat circuit is opgenomen en voor wie nog nauwelijks iemand aandacht heeft. Als de Vlaamse overheid dat niet doet, blijft ze ernstig in gebreke. Bepaalde vormen van sociale economie, zoals de kringloopcentra en de invoegbedrijven, slagen niet altijd, maar dat is ook niet de bedoeling. De overheid biedt kansen omdat er anders helemaal niets gebeurt.

Hier werd net verwezen naar een netheidscampagne, wat een mogelijkheid inhoudt in de sector leefmilieu. We zullen daarover nieuwe onderhandelingen opstarten. Ook de relevantie van tewerkstellings- en de opleidingsprojecten zullen worden nagegaan.

Mijnheer Stassen, ik ben ook van mening dat een opleidingsproject dat niet voldoet aan de doelstellingen in vraag moet worden gesteld. Het tewerkstellingsproject op zich is geen criterium : niet de tewerkstelling in het project telt, maar wel de objectieven die we vooropstelden. Hetzelfde geldt voor de cijfers. We willen op een breder vlak werken.

Mijnheer Denys, u vroeg zich af welke instrumenten we tijdens deze zittingsperiode nog zullen aanwenden. U vroeg dus in feite een institutionele discussie. Er zijn nog geen afspraken, we gebruiken voorlopig de bestaande instrumenten. We blijven de huidige mogelijkheden met overtuiging verdedigen. We blijven alert voor pogingen

Kelchtermans

om de arbeidsbemiddeling en -bevordering op termijn opnieuw te federaliseren. We zijn daar zeker tegen.

Ik blijf wel principieel voorstander van mogelijke federalisering naar de regio's toe. Ik zou zeker niet willen dat arbeidsbemiddeling en werkloosheid opnieuw worden gekoppeld, want dan wordt tewerkstelling opnieuw in een defensieve hoek gedrongen.

De heer André Denys : Wat u zegt, is cruciaal, mijnheer de minister. U ziet werkloosheid en arbeidsbemiddeling dus niet als een homogeen pakket ?

Minister Theo Kelchtermans : Werkloosheidsvergoeding en -controle is één aspect. Arbeidsbemiddeling moet losstaan van controle, want het zou opnieuw een negatief imago krijgen, en het zou weer dienen om de arbeidsbereidheid te testen. Dat is het niet. Arbeidsbemiddeling verdient eerder de koppeling met opleiding. Door de profielbepaling van werkzoekenden stelt de bemiddelaar tekorten in de opleiding vast. Zo kan men corrigerend optreden.

De heer Wymeersch stelde vragen over de vraag en het aanbod van tewerkstelling. Ik pleit in dat verband voor een sterkere decentralisatie.

Mevrouw Van Cleuvenbergen stelde vragen over de Subregionale Tewerkstellingscomité's, waar de onderwijssector uitdrukkelijk in vertegenwoordigd is. We stelden vast dat er te veel opleidingen worden georganiseerd waar geen vraag voor bestaat. Men reageert te traag. Ik zal ook op dit vlak initiatieven nemen. Ik sta niet negatief tegenover het Vlaams sociaal overleg. Ik heb ervaren dat we daar een consensus kunnen bereiken en dat we niet vanuit een conflictmodel hoeven te werken.

Dan wil ik nog even antwoorden op de twee vragen van mevrouw Van Cleuvenbergen. De vrouwenwerkloosheid is inderdaad een specifiek probleem, en de werkloze vrouwen zijn misschien wel een specifieke doelgroep.

Een aantal opleidingen zijn rolbevestigend. U geeft het voorbeeld van de beroepsopleiding in logistieke hulp, die momenteel in het reguliere onderwijs in vraag wordt gesteld. Ik meen dat we dit al eens lieten onderzoeken. Ik zal het nog eens nagaan. De verpleeghulpen zijn de doelgroep van deze logistieke opleiding, die wordt aangeboden op vraag van de sector. De opleidingen van de VDAB volgen trouwens steeds op de vaststelling van een lacune. Het is niet zo dat er opleidingen worden georganiseerd en men vervolgens met de cursisten op de arbeidsmarkt gaat leuren.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : De vraag kwam inderdaad uit de sector. Mijns inziens speelt de sector er

echter zelf niet op in en zet ze deze mensen niet aan het werk. Wilt u dit nagaan ? Uit contacten blijkt dat heel wat instellingen daar niet gelukkig mee zijn.

Minister Theo Kelchtermans : In uw laatste suggestie had u het over het – na evaluatie – voortzetten van een positief actieplan voor vrouwen bij de VDAB. In dat verband deel ik u mee dat iedereen op dezelfde basis zal worden geëvalueerd. Ik zal u van het resultaat op de hoogte brengen.

Ik denk dat ik op de markantste vragen heb geantwoord. Voor het overige verwijs ik naar de beleidsbrief zelf.

De voorzitter : De heer Sleenckx heeft het woord.

De heer Jef Sleenckx : Ik vroeg in hoeverre de 1,5 miljard frank vennootschapsbelasting in 1997 bij de 3 miljard frank voor tewerkstelling wordt gevoegd. Wordt dit budget verhoogd tot 4,5 miljard frank ?

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans : Daar is het laatste woord nog niet over gezegd. Het is een hypothetische vraag die er van uitgaat dat de verlaging van de vennootschapsbelasting niet doorgaat. In het werkgelegenheidsoverleg bestonden ter zake twee duidelijke sporen : een sociaal en een zuiver economisch. De verlaagde vennootschapsbelasting hoort bij het economische spoor. Het is echter voorbarig om nu reeds te stellen dat er in 1997 een surplus zal zijn.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : U deelt dit in bij het economische spoor. Dan zou het geld logischerwijze naar economische ondersteuningsmaatregelen moeten gaan. Ik denk aan onderzoek en ontwikkeling of infrastructuur.

Minister Theo Kelchtermans : Dat zal het sociaal overleg uitmaken. Daarin streeft men naar een evenwicht tussen een economische en een meer sociale invalshoek.

De voorzitter : Het debat is gesloten.

BELEIDSBRIEF Het leefmilieu in Vlaanderen. Een duurzame ontwikkeling voor de generaties van morgen. Beleidsprioriteiten 1995-1999

– 166 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 3

Debat

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de beleidsbrief : Het leefmilieu in Vlaanderen. Een duurzame ont-

Voorzitter

wikkeling voor de generaties van morgen. Beleidsprioriteiten 1995-1999.

Het debat is geopend.

De heer Timmermans, verslaggever, verwijst naar het verslag.

De heer van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, bij het begin van de bespreking van deze beleidsbrief wil ik de volgende algemene bedenking maken. Het werk in de commissie verdiende beter dan hier om vijf uur 's avonds in de plenaire vergadering te moeten worden behandeld. We zullen deze bedenking ook aan het Bureau overmaken.

Tijdens onze commissiewerkzaamheden hebben we in eerste instantie geprobeerd om een visie te krijgen op de toestand van het leefmilieu in Vlaanderen. Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om mijn dankbaarheid te betuigen aan de heer Timmermans. Hij heeft ervoor gezorgd dat het verslag van de hoorzittingen voor ons een leidraad zal zijn bij het bespreken van de milieuproblemen. (*Applaus*)

De bespreking van de beleidsbrief kunnen we niet los zien van de bespreking van het milieubeleidsplan Mina II. Er zijn hier duidelijk een aantal overeenkomsten. Bij beide documenten valt me vooral op dat ze wel een richting aangeven, maar dat ze te weinig echt concrete maatregelen bevatten. Er wordt een poging gedaan om de problemen te analyseren. We stellen vast dat de evolutie van de toestand van ons milieu weinig rooskleurig is. Degenen die de werkzaamheden volgen – zowel op het vlak van de waterkwaliteit, de luchtkwaliteit als de toestand van de bodem – kunnen vaststellen dat de toestand eigenlijk dramatisch is. Het maken van een aantal dwingende keuzen wordt echter uitgesteld.

De minister verwijst herhaaldelijk naar het begrip duurzaam beleid. Daarover bestaat natuurlijk wel eensgezindheid, maar we moeten toch oppassen dat dit begrip geen cliché wordt.

– *De heer Luk Van Nieuwenhuysen, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

We moeten de negatieve tendensen ombuigen. Daarom moeten we proberen een zo breed mogelijk maatschappelijk draagvlak te creëren.

In de beleidsbrief worden er duidelijk een aantal wijzigingen aangekondigd in vergelijking met het beleid van het voorbije jaar. Zo stelt men onder meer dat we eerst moeten proberen om vrijwillig te onderhandelen, en dan pas

te reguleren en te straffen. Deze trend, die vroeger reeds door toenmalig minister De Batselier werd ingezet, wordt nu door minister Kelchtermans voortgezet. We kunnen hier alleen maar tevreden over zijn.

We gaan er dan ook mee akkoord dat er op dit ogenblik weinig nieuwe decretale initiatieven worden aangekondigd en dat er vooral uitvoering wordt gegeven aan de reeds goedgekeurde decreten. Niemand kan ontkennen dat, na de overvloed aan decreten in verband met het milieu in de voorbije jaren, een periode van consolidatie meer dan ooit noodzakelijk is.

Nadat we in de loop van de voorbije maanden hebben geprobeerd ons in de analyse van de problemen in te werken, moeten we in onze commissie trachten te komen tot een verdere coördinatie van de milieuwetgeving. Dit is meer dan ooit noodzakelijk. We moeten streven naar een vereenvoudiging van de procedures, maar ik voeg er meteen aan toe dat dit niet mag leiden tot een versoepeling van de milieuwetgeving. Die bezorgdheid wil ik meteen wegnemen bij de leden van Agalev. We moeten op basis van de voorbereidende werkzaamheden van de commissie van professor Bocken zo snel mogelijk een eenvormige en eenduidige milieuwetgeving proberen uit te werken, die als een werkbare en hanteerbare reglementering ter beschikking staat van zowel gezinnen en bedrijven als van de landbouw.

We zijn er ons ook meer en meer van bewust dat we moeten streven naar een gecoördineerd en geïntegreerd beleid, in de plaats van geïsoleerde problemen aan te pakken. Als commissievoorzitter stel ik vast dat we aan de hand van vragen en interpellaties geregeld specifieke dossiers behandelen, terwijl we als Vlaams Parlement toch moeten proberen zoveel mogelijk zicht te krijgen op de manier waarop we een gecoördineerd en geïntegreerd beleid in Vlaanderen kunnen voeren. We moeten zoveel mogelijk afstappen van fragmentaire aspecten, zodat we niet verdrinken in oeverloze discussies over specifieke vergunningen of deelvergunningen die al eens voor betwisting vatbaar zijn.

Over de specifieke rol van de overheid moeten we een debat voeren. We moeten ons meer en meer vragen stellen over de taakverdeling die op dit ogenblik tussen de diverse overheden wordt gehanteerd. De minister schermt, voor een stuk terecht, met het subsidiariteitsbeginsel, waarbij gemeenten en provincies als eerstelijns-overheden een bevoorrechte partner zijn. Het milieubeleid werd in de loop van de voorbije jaren echter zeer sterk centraal vanuit Brussel geleid.

Een belangrijk deel van het takenpakket wordt wel doorgeschoven naar de onderliggende besturen, maar de bijhorende financiële middelen worden niet doorgeschoven.

Van Mechelen

Ik herinner me de weeklacht van de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten tijdens de hoorzitting. Volgens die mensen werd afgesproken dat een aanzienlijk deel van de milieuheffingen zou worden doorgeschoven naar die overheden die onder meer op het vlak van de afvalstoffenverwerking inspanningen leveren. Met andere woorden, we gaan akkoord met de idee van subsidiariteit, maar we moeten de betuttelende houding vanuit Brussel laten varen en ons beperken tot een meer beleidsondersteunende en coördinerende rol op het vlak van de milieutaken van de lokale overheden.

Mijnheer de minister, u wilt een ruim maatschappelijk draagvlak tussen economie en ecologie tot stand brengen, maar mijns inziens werkt u dit eerbare principe weinig uit. U zegt iets te weinig hoe, waar en wanneer u dat wilt doen en wat de respectieve verantwoordelijkheden van beide partners zijn. Voor de zoveelste keer wordt in dit document opnieuw geschermd met de sleutelwoorden informatie en sensibilisering. Wat echter algemeen als een succesformule bekendstaat, namelijk fiscale stimulansen, vinden we er niet in terug. Men wil wel sensibiliseren en informeren, maar u moet ook de middelen ter beschikking stellen of de stof aanreiken om het op het terrein zelf waar te maken. Het verleden heeft aangetoond dat we vaak de beste resultaten bereiken, als op financieel vlak in de respectieve processen wordt ingegrepen.

Ook mevrouw De Maght-Aelbrecht voert vandaag nog het woord namens onze fractie, maar graag maak ik van de gelegenheid gebruik om aandacht te vragen voor de evolutie van de waterzuivering in Vlaanderen. Ter zake kleeft u blijkbaar een andere visie aan dan uw voorganger. Een integraal waterbeleid kan via een geïntensifieerd overleg met alle doelgroepen. De bekkencomités zijn naar uw mening u echter een geschikt middel, zonder dat hiervoor een decretale onderbouw nodig is.

Betekent dit dat het ontwerp van Bekkendecreet in de prullenmand is beland ? En dat een ontwerp van decreet inzake Integraal Waterbeheer op een andere manier zal worden uitgewerkt ?

We stellen ons ook vragen over de rol van Polders en Wateringen in dit beleid. U hebt ons verzocht hen te horen in de commissie. Dat is gebeurd. Ik moet eerlijk zeggen dat die bijeenkomst meer vragen dan antwoorden heeft opgeleverd. U zou eens duidelijk moeten zeggen, mijnheer de minister, hoe u de rol van Polders en Wateringen opvat in dat Integraal Waterbeheer in Vlaanderen. U hebt aangekondigd dat er een Vlaams Integraal Wateroverlegcomité wordt opgericht. Dat zal onder leiding van het departement voor Leefmilieu gebeuren. Alle betrokken partijen zullen daarin worden betrokken. Hier wordt eerder over overleg dan over organisatie gesproken. Ook daar zouden

we graag vernemen waartoe dit alles moet leiden. Wat is het einddoel van dat overleg ? Men kan toch niet ontkennen dat we het waterzuiveringsschema dat ons via een Europese richtlijn werd opgelegd, niet concreet uitvoeren.

Het zal u daarom niet verwonderen dat ik hier ook de rol van Aquafin in dit dossier ter discussie wil stellen. Ik stel vast dat u blijft zweren bij Aquafin. U bent dan ook de uitvinder van deze formule. De volgende jaren zal er dus weinig verandering in deze monopoliesituatie komen. U gelooft in die formule. De dotatie aan Aquafin groeit alsmaar aan. Deze dotatie zal binnenkort oplopen tot bijna 20 miljard frank – zonder dat er voldoende resultaten meetbaar zijn. De Vlaamse Milieumaatschappij heeft een duidelijke toelichting gegeven over de toestand van het water. Wij weten enkel dat die toestand van zeer slecht naar slecht is geëvolueerd. De vraag is bijgevolg of we, gezien de enorme budgettaire inspanning, ons daarmee tevreden kunnen stellen. Ontbreekt er niet een voldoende concrete resultaatsverbintenis met de NV Aquafin ? Hoe moet dit de komende jaren verlopen ? Het kan toch niet dat wij miljarden aan waterzuivering blijven spenderen, zonder dat dit tot positieve signalen voor de Vlaamse bevolking leidt.

Ik wil zeker niet in doemdenken vervallen. Ik weet dat er op het terrein veel gebeurt. Ook de gemeentebesturen doen enorme inspanningen. Het Trio-project zal hen daarbij helpen. Maar wij moeten de bevolking resultaten kunnen voorleggen. Het volstaat niet om te herhalen dat de toestand nog altijd slecht is. We moeten een duidelijk tijdsschema opstellen. In de richtlijn was er sprake van om in alle gemeenten met meer dan 10.000 inwoners in 1999 een zuiveringsstation te installeren. In 2006 zou dat voor de andere gemeenten ook het geval moeten zijn. De vraag blijft dus hoe het met onze rivieren en waterlopen is gesteld. Wanneer zal dat doel worden bereikt ? En zullen we daartoe geen andere wegen moeten bewandelen ? Ik heb mensen van de Vlaamse Milieumaatschappij en Aquafin terloops de vraag gesteld of het een en het ander niet in symbolen moet worden uitgedrukt. Dat gebeurt bijvoorbeeld ook met de zwemwaterkwaliteit. Moet men de gemeenten ter zake niet enige verantwoordelijkheid geven, en daaraan dan ook enige symboliek koppelen ?

We moeten ook duidelijkheid scheppen over de rol van Aquafin bij het verzilveren van de knowhow die het heeft opgebouwd. Mag Aquafin dat doen ? Moet dat via de privé-partner Severntrend gebeuren ? Dat moet grondig worden onderzocht, want het gaat toch om aanzienlijke middelen van het Vlaams Gewest. Verder stellen we vast dat Aquafin steeds meer opdrachten op zich neemt die eigenlijk tot de bevoegdheid van het Vlaams Gewest behoren, en eigenlijk niets met haar initiële basisdoelstelling te maken hebben. Ik verwijs bijvoorbeeld naar wat de NV

Van Mechelen

voor de stad Leuven zal doen. Ik verwijs ook naar de opdracht in Hongarije, waarbij Aquafin de concurrentie aangaat met onze privé-studiebureaus. Ik verwijs ook naar de overeenkomsten die Aquafin rechtstreeks sluit met bedrijven om langlopende contracten voor zuivering van industrieel afvalwater af te sluiten. We begeven ons hier op gevaarlijk terrein en we moeten kijken in welke mate daarin duidelijkheid kan worden geschapen.

Een van de voordelen van de hoorzitting is dat Aquafin gevoeld heeft dat het Vlaams Parlement de werking met argusogen volgt. Er is een nieuw akkoord tot stand gekomen met de controle. Maar we stellen vast dat de controleur van de Vlaamse Gemeenschap wel kan beschikken over documenten met betrekking tot investeringen maar dat hij nog steeds geen inzage krijgt in alles wat met het beheer van de maatschappij te maken heeft. Bij het volgende verslag van het Rekenhof mogen we ons aan een striemend requisitoir verwachten. Kunnen we niet proberen daarop in te spelen ?

De volgende vraag die ik wil stellen, heeft betrekking op de slibverwerking van de zuiveringsstations van Aquafin. Daar zou een bijkomende kost van zes miljard frank kunnen ontstaan. De vraag rijst dan ook, wie deze kost zal dragen. Op dit ogenblik wordt onderzocht hoe men het van de zuiveringsstations afkomstige slib moet gaan verwerken. Er wordt aan gedacht om dit slib in de kolenovens van Electrabel te verbranden. Klopt dit ? Kan dit ? Is dat een oplossing ? Is het overigens waar dat Aquafin op dit ogenblik een extra budget claimt van anderhalf miljard frank voor de bouw van eigen slibverbrandingsovens. Hoe zit het met de slibverwerking van de zuiveringsstations en hoe zullen we tot een gelijkschakeling komen tussen enerzijds privé-initiatieven en anderzijds die van Aquafin ?

Collega's, de VLD meent dat het dringend nodig is dat er een beleidswijziging komt waarbij dit monopolie wordt doorbroken en waarbij de waterzuiveringsmarkt wordt opengegooid op basis van objectief vaststelbare resultaatverbintenissen. Dat is de enige manier om te proberen in 1999 onze eerste deadline te halen zonder dat we vanuit Europa veel op onze vingers worden getikt. Tenzij u me straks van het tegendeel kunt overtuigen, mijnheer de minister, denk ik dat we er niet in zullen slagen om uiteindelijk die deadline te halen. Ik stel me dus de vraag, hoe we op dat vlak moeten reageren.

Bij de hoorzittingen en bij de discussie die vorige week is losgebarsten tijdens de bespreking van Mina II, is gebleken dat de hamvraag van heel dit milieudebat meer en meer is, hoe we uiteindelijk dit milieubeleid en de kosten die ermee gepaard gaan, moeten betalen. Tijdens de commissievergadering hebben we geprobeerd een inzicht te

krijgen in de kosten die aan het te voeren milieubeleid verbonden zijn. Ik kan evenwel alleen maar vaststellen dat we er eigenlijk niet uitgeraakt zijn, ondanks het feit dat het milieupassief toch een recente erfenis is. Dat milieupassief is goed en wel opgebouwd vanaf het begin van de industriële revolutie. Wij stellen ons de vraag, mijnheer de minister, hoe er op een zo kort mogelijke termijn duidelijkheid kan komen over de kosten van dit milieupassief. Is er nog veel studiewerk voor nodig en hoever staat het met de analyse ? Onze commissie heeft beslist om daarover volgende week het planningsteam te horen. Het kan toch niet dat de top van onze Vlaamse milieustellingen op dit ogenblik geen zicht heeft op hetgeen ons boven het hoofd hangt met betrekking tot het milieupassief.

We vragen ons bovendien af of wij, eens de kostprijs gekend is, deze milieu-erfenis uit het verleden nog moeten doorschuiven naar de toekomst of dat het uiteindelijk deze generatie is die dit milieupassief moet saneren. Waarvoor kiest deze Vlaamse regering uiteindelijk : voor afwentelingsmechanismen, gericht op volgende generaties of voor het stand-still-principe ? Kiezen we voor een stand-still om erger te voorkomen of proberen we echt ons niet te bezondigen aan het afwentelingsmechanisme en schuiven we de kost zodoende niet door naar de volgende generatie ?

Tot slot rest er nog de cruciale vraag of, als we het passief kennen en menen dat we dit binnen één generatie moeten oplossen, de oplossing financieel en economisch haalbaar zal zijn. Het stellen van deze vraag opent meteen het debat over hoe we het milieubeleid in de toekomst zullen financieren. Dan krijgen we het hele debat over regulerende en financierende heffingen aan de ene kant, en over algemene-middelendotaties aan de andere kant. Ik heb heel wat cijfers bij maar mijn spreektijd is bijna om. Enkel dit nog. Zoals we nu bezig zijn, kan het niet langer. Naar aanleiding van de begroting of het programmadoecreet voeren we elk jaar een jojo-spel op. De ene keer verhogen we de dotatie, de andere keer de heffingen. We moeten ter zake eenduidigheid scheppen, die ook noodzakelijk is voor de rechtszekerheid van zowel de bedrijven, de gezinnen als de landbouwsector. Hier ontbreekt vooralsnog het lange-termijndenken dat ook de sociale zekerheid de voorbije 10 tot 15 jaar gemist heeft. We hebben een plan nodig dat niet, zoals Mina II, over twee jaar loopt, maar dat enkele decennia overspant. Daarbinnen moeten wij dan bewuste keuzes maken. Het kan toch niet dat wij, zoals momenteel met de waterzuivering gebeurt, de helft van de kostprijs doorschuiven naar de bedrijven terwijl de gezinnen, die een equivalent van 5,7 miljoen mensen vertegenwoordigen, een vuilvrachtequivalent produceren van 10,5 miljoen inwoners en toch maar een fractie van de kost betalen. We moeten een open debat

Van Mechelen

voeren over wat er allemaal kan en wie welk deel van de rekening betaalt. De waterzuivering maakt duidelijk dat het mooie principe dat de vervuiler betaalt, in de realiteit uiteindelijk niet wordt waargemaakt.

Tijdens de gevoerde bespreking was u niet aanwezig in de commissie. We hebben daar terecht de afspraak gemaakt dat we vandaag niet het volledige debat zouden voeren over de financiering van het milieubeleid. Voor de keuze van de middelen, de instrumenten voor de financiering, zullen we elkaar in september, voor de bespreking van de begroting, weer ontmoeten. Dan verwachten we van u een duidelijke stellingname namens de Vlaamse regering. Als Vlaanderen aan iets nood heeft, dan is het wel aan duidelijkheid over hoe wat zal worden betaald.

Het is goed dat we in Vlaanderen het milieudebat op een rationele manier voeren, op basis van wetenschappelijke gegevens en onderbouwde analyses. Dat debat moet worden voortgezet maar nu al is het maken van de keuzes noodzakelijk. In het najaar moeten we dan uitsluitsel krijgen over de vraag of we het milieubeleid verder zullen financieren via regulerende of via financierende heffingen – waarbij het eerste zonder meer mijn voorkeur geniet – en in hoeverre er middelen beschikbaar zullen zijn via algemene dotaties om uiteindelijk onze doelstellingen te kunnen verwezenlijken. (*Applaus bij de CVP, de VLD, het VB, AGALEV en de SP*)

De voorzitter : De heer Marsoul heeft het woord.

De heer Hugo Marsoul : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik zal ingaan op de brede context van de beleidsbrief, het aspect van de duurzame ontwikkeling. De heer Quintelier zal de sectorale beleidsaspecten belichten, de conclusies van de fractie formuleren en nader ingaan op het financieringsaspect.

Het is allemaal waar wat de heer Van Mechelen zegt. Dertig jaar geleden was het milieuprobleem vooral een hinderprobleem. Elke gemeente had zijn stort dat een kwalijke geur verspreidde maar over mogelijke schadelijke gevolgen voor het grondwater, de luchtpollutie of het nimby-syndroom werd niet gesproken. Wetenschappelijk onderzoek en de eigen ervaringen hebben ons ondertussen wel doen nadenken. Veel mensen maken zich nu zorgen over de verloedering van het leefmilieu. Wetenschappers stellen onomwonden vast dat wetenschap en techniek tekort zullen schieten in het voorkomen van een definitieve achteruitgang van het milieu en een blijvende armoede van een groot deel van de wereldbevolking wanneer de menselijke gedragspatronen niet veranderen. Het technologische optimisme wordt ingehaald door de ernst van de situatie. De inhaaloperatie is nu ingezet, onder

meer door het beleid Kelchtermans-De Batselier-Kelchtermans.

Het milieuthema is uitgegroeid tot een overlevingsthema op mondiaal niveau. We vrezen vooral voor de onomkeerbaarheid. Deze vrees heeft de delegaties aangespoord om naar Rio te trekken. Er ontbrak een biologische boekhouding en de economische boekhouding was misleidend. De methode om het BNP te berekenen door de waardevermindering van installaties af te trekken van het algemeen produkt van goederen en diensten gaat voorbij aan de waardevermindering van het natuurlijke kapitaal. Dit is ronduit gevaarlijk. Alleen maar geloven in de mythe van de vooruitgang houdt een enorme verarming in. De verarming ligt niet zozeer in dat geloof maar in het uitsluitend geloof dat ons heeft belet rekening te houden met het verlies van het natuurlijke kapitaal.

We haasten ons om het begrip duurzame ontwikkeling te hanteren en staan voor de uitdaging een economisch systeem te ontwerpen dat door zijn natuurlijke omgeving kan worden verdragen. Opnieuw dreigt een kloof. De mundialisering van het milieuprobleem, de complexiteit van zaken zoals het broeikaseffect of de ozonverdunding roepen bij het individu een gevoel van onmacht op. Bovendien begint men steeds meer een eigen jargon te hanteren. Milieu wordt het terrein van de specialisten. Jan met de pet dreigt af te haken. Bovendien wil men nog wel een inspanning leveren op het individuele vlak, maar het consumptiegedrag wordt zeer sterk gestuurd.

Dit houdt een gevaar in. In de beweging die nu op gang is gekomen mag wat men de massa noemt niet afhaken. Dit blijft één van de belangrijke taken van de overheid. We hebben te maken met een milieudeficit waarbij de hoge schoonmaakrekening, zoals daarnet gesteld, nog onbekend is, maar tevens hoort men de roep om tot sanering over te gaan binnen een relatief korte termijn, de termijn van één generatie. Daartoe moet men in een goed beleid echter de doelstelling formuleren, de middelen eraan plaatsen en in een tijdsschema voorzien. Het ontbreekt ons op dit ogenblik aan één element om daar radicaal op in te gaan, namelijk het financiële kostenplaatje.

Mijnheer Van Mechelen, u leidt de commissievergaderingen op een meer dan voorbeeldige wijze. U hebt een bijzondere inspanning gedaan wat de hoorzittingen betreft, en ook de administratie heeft puik werk geleverd.

Het werk van de commissie is echter niet af. De hoorzittingen zijn naar mijn gevoel verstrikt gebleven in de sectorpolitiek : water, bodem, afval, natuur, instrumentarium. Er werd niets gezegd over Vlaanderen en het broeikaseffect, niets over de verspreiding van milieugevaarlijke stoffen, niets over duurzame productieprocessen, niets over een in onze ogen vrij belangrijke horizontale bevoegdheid van de minister van Leefmilieu. Deze bestaat,

Marsoul

denk ik, op dit ogenblik niet. Zij bestaat wel in het gelijke kansenbeleid, waarnaar ik zou willen verwijzen om te pleiten voor de toekenning van dit mandaat.

Dit is geen verwijt. Ik verwijs hiermee slechts naar de grote opdracht die deze commissie te wachten staat. We moeten immers het Mina II-plan omvormen tot een soort gewestelijke Agenda 21. We zullen de inventaris moeten opmaken van de internationale evoluties waarbinnen wij ons moeten inschrijven om de acties met meer duidelijkheid te definiëren.

We zijn ervan overtuigd dat 1 percent van de uitgavenbegroting niet zal volstaan om de doelstellingen te bereiken. We haasten ons steeds om te zeggen dat, hoewel Vlaanderen 1 percent aan leefmilieu besteedt, er nog altijd de 18,4 miljard frank van het Minafonds is. Eigenlijk vind ik dat enigszins beschamend, maar gelukkig schept de beleidsbrief hoop en verwachting.

Toch moet me iets van het hart. Mijnheer de minister, in de beleidsbrief hebt u een vrij sterke beleidsimpuls gegeven wat de ruilverkaveling betreft. Op korte termijn – en ik ben er van overtuigd dat deze verwachting zal worden ingelost – moet het decreet Natuurbehoud ook een natuurinrichtingsinstrument bevatten met vergelijkbare middelen als het ruilverkavelingsinstrument. Dit zal een erg zware opgave zijn, maar het moet de uiteindelijke doelstelling blijven.

Voorts is het de verdienste van de minister dat die voor een deel de polarisatie in het debat over de kwaliteit van ons leefmilieu heeft doen wegebben. Na het lezen van een aantal bladen stel ik echter vandaag vast dat men die polarisatie opnieuw dreigt te voeden. Men werkt via het principe van de Anstechung. Dat is gevaarlijk, want dan neemt het kritisch bewustzijn van de mensen af. Zo kunnen zij tot daden komen waarvan ze achteraf spijt hebben. Wij zullen dus nooit een goed leefmilieu kunnen bereiken en deze doelstelling invullen als dit niet bij volledige consensus gebeurt. Uiteraard zal het steeds geven en nemen zijn, maar consensus en dialoog zijn hierin essentieel.

Mijnheer de minister, ik wil afronden door u een beeld voor ogen te houden : zeehonden in de Schelde. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, we hebben de laatste weken al ettelijke discussies gevoerd over het globale milieubeleid, naar aanleiding van de begroting, de beleidsbrief en Mina II. Het heeft mijns inziens dan ook weinig zin om alle punten te herhalen die ik

tijdens de besprekingen in de commissie naar voren heb gebracht.

In de eerste plaats ben ik verheugd over een aantal uitspraken van de heer Marsoul. Het idee van een intersectoriële of horizontale aanpak door een minister van Leefmilieu klinkt me als muziek in de oren. Ik hoop dan ook dat daarvan in de toekomst werk kan worden gemaakt.

Het prijskaartje voor het milieu loopt hoog op. We mogen dan ook terecht spreken van een ecologische schuldenberg. In de commissie werd door enkele leden de vraag gesteld of het niet onrechtvaardig is te verwachten dat deze enorme schuld door de huidige generatie kan worden afbetaald. Het lijkt inderdaad onrechtvaardig om de gezinnen, de industrie en de landbouw vandaag volledig te laten opdraaien voor de rekening. Maar aan dit onrecht kan nu nog maar weinig worden veranderd. Het is de verantwoordelijkheid van de politici die in een vrij recent verleden niets hebben gedaan om de ecologische rentesnieuwbal te stoppen. We mogen op onze beurt de lasten niet afwentelen. We behoren namelijk tot die generatie die genoten hebben van de rooibouw die werd gepleegd op de natuur en het milieu in een recent verleden. Meer nog, het zou zelfs onethisch zijn om een groot deel van de kosten af te wentelen op onze kinderen en kleinkinderen. In dit perspectief dient men ook onze verantwoordiging te zien over het ontbreken van instrumenten om de vorige generatie op haar verantwoordelijkheid te wijzen. Dit bleek vooral toen het Bodemsaneringsdecreet werd goedgekeurd zonder dat daarin een instrument werd opgenomen om de verantwoordelijken voor de historische vervuiling op een objectieve wijze aansprakelijk te stellen. Ook de strafrechtelijke aansprakelijkheid voor milieuschade en -misdaden is nog geen verworvenheid. Voor onze fractie is er echter één fundamentele zekerheid : we hebben de aarde in bruikleen van onze kinderen, of van de Schepper, als u er een gelovige dimensie aan wilt geven. Dat is precies de diepste betekenis van het begrip rentmeesterschap, dat de christendemocratische partijen zich trachten toe te eigenen.

Agalev heeft steeds voorspeld dat een milieubeleid dat niet radicaal kiest voor preventie, op termijn onwerkbaar en onbetaalbaar zal blijken te zijn. Het principe dat de vervuiler moet betalen komt voor Agalev op de tweede plaats. We pleiten in de eerste plaats voor het voorkomingsprincipe. De vervuiler moet ophouden te vervuilen. Dat veronderstelt onder meer dat milieueffingen niet mogen worden overgewaardeerd. Er is eerst en vooral nood aan een duidelijke regelgeving, aan betrouwbare ecologische normen, die ons in staat moeten stellen de doelstellingen met betrekking tot de milieukwaliteit binnen afzienbare tijd te halen.

Malcorps

Ik ben ook geen voorstander van overdreven regelgeving en betutteling, maar ga er wel van uit dat bij de procedures inzake inspraak en participatie – bijvoorbeeld in de voorstellen van de commissie Bocken – een goed evenwicht is gevonden tussen te veel en te weinig overheids-tussenskomsten, en te veel en te weinig participatie. De heer Van Mechelen heeft gewezen op de problematiek van de decretale onderbouw voor integrale waterbeheersing. Ik sluit me daar voor een deel bij aan. Het is duidelijk dat de milieubeweging en Agalev vragende partij zijn, en dat ze vinden dat het werk van de commissie Bocken in die zin moet worden voortgezet.

We moeten echter voorzichtig zijn om niet te zwaar uit te halen naar de zogenaamde nimby's, de mensen die zeggen: not in my backyard. Het is een fundamenteel recht om op te komen voor het eigenbelang, voor de achtertuin. Burgerrechten mogen niet worden geschonden, zelfs als we uiteindelijk tot de conclusie komen dat hun individueel belang niet opweegt tegen het algemeen belang.

Heel wat vermeende nimby-reacties zijn bovendien gebaseerd op zeer objectieve gegevens. Ik geef enkele voorbeelden. Er is het gebrek aan open ruimte in het noorden van Antwerpen. Ook het opslaan van laagradioactief afval vlakbij lokale gemeenschappen, is een slechte oplossing. Er kunnen terecht vragen worden gesteld bij de aanmaak, de opslag en het gebruik van gevaarlijke producten in de omgeving van woonbuurten en plaatsen waar kinderen spelen.

Eens er duidelijkheid bestaat over de regels, is er nood aan een coherent beleid, een ecologische politiek en een visie op duurzame ontwikkeling. De politieke moed moet worden opgebracht om aan te geven hoe men de ecologische kwaliteitsbepalingen binnen een beperkte termijn – gefaseerd en in overleg met de sector – in werkelijkheid zal omzetten. Overleg is daarbij belangrijk om een adequaat maatschappelijk draagvlak te ontwikkelen voor het te voeren milieubeleid. De minister is daar een groot voorstander van.

Men mag de rollen ook niet omkeren. Niet de doel- of belangengroepen mogen het beleid dicteren. De hele beleidsbrief ademt nochtans juist die sfeer uit. De minister zal de belangengroepen beleefd vragen om het algemeen belang te mogen beschermen. Bepaalde belangengroepen krijgen zelfs een feitelijk vetorecht. Daarom heeft Agalev grote vragen bij informele afspraken, convenanten, en zelfs milieubeleidsovereenkomsten, als daarachter dit soort mentaliteit schuilgaat, als de industrie of de landbouw haar eigen vergunningen mag uitschrijven, en als een deftige wetgeving wordt vervangen door deontologische codes – codes inzake goede landbouwkundige of industriële praktijken. Dat is kiezen voor een libertair mi-

lieubeleid dat haaks staat op elke vorm van milieuplan-nig.

Ik pleit niet voor een sovjetaanpak, maar er heerst ruime eensgezindheid over het feit dat we, gezien de rampzalige situatie van ons leefmilieu, wel degelijk nood hebben aan een planmatige aanpak – een afvalstoffenplan, een Mina-plan, een Mestactieplan of wat mij betreft zelfs een groen Marshall-plan voor de wereld. Al Gore en Bill Clinton, die we toch niet van sovjetsympathieën kunnen verdenken, stelden dit laatste ooit voor. Op basis van duidelijke normen en doelgerichte decreten kan ook een consequent vergunningenbeleid worden gevoerd, waarbij het afleveren van vergunningen kadert in duidelijke doelstellingen, en niet wordt verzopen in ellenlange waslijsten van sectorale bepalingen zonder onderlinge samenhang.

Gefaseerde doelstellingen en vergunningen kunnen worden onderbouwd door een stelsel van gerichte investeringssteun. Daarbij mag geen steun worden verleend en mogen geen investeringen worden afgetrokken als die regelrecht indruisen tegen de milieudoelstellingen van de overheid. Er is dringend nood aan een ecologische doorlichting van economische steunmaatregelen en fiscale maatregelen, als we tenminste willen vermijden dat de vervuilers eerst worden overladen met gunsten, voordat we hen schoorvoetend enkele vragen inzake milieukwaliteit durven stellen. Een duurzaam milieubeleid veronderstelt een duurzaam economisch beleid en een bewuste productiepolitiek in overleg met het federale niveau. Hiervoor is een interdepartementale aanpak vereist, waarop ik bij het begin van mijn betoog al ben ingegaan. Van dit alles kunnen we, ondanks alle principiësbelijdenissen, alleen maar dromen. Eén ding moet duidelijk zijn: een duurzaam milieubeleid is veel meer dan alleen maar een optelsom van mogelijke milieusaneringsprogramma's en scenario's die schetsen in welke verhouding en binnen welke termijn de verschillende groepen van vervuilers dit allemaal mogen betalen.

De Groenen willen zeker niet ontkennen dat er nood is aan zuiverings- of verwerkingsinfrastructuur om de milieulasten uit het verleden weg te werken, integendeel. Wat ons wel verschrikkelijk stoort, is dat het hele milieubeleid hierop is gefixeerd. Het leidt tot het ontstaan van een reeks joint ventures tussen aan de ene kant het privékapitaal en aan de andere kant een nieuw soort van gepri-vatiseerde overheid of verstaatste privé-sector. Die gedijen op onze opgestapelde vuilvrachten en op onze collectieve ecologische schuld als lelies op een mesthoop.

Even cynisch is het feit dat partijen – en vooral één partij – die jarenlang verantwoordelijk zijn geweest voor een beleid van stelselmatige verwaarlozing en van milieu-el-lende, nu via deze keure aan semi-overheidsbedrijven een nieuw soort van verzuiling of politieke-concernvorming in

Malcorps

het leven hebben geroepen, waarbij de partijen die indertijd lieten vervuilen, nu opnieuw gedijen door de vervuiling zogenaamd te saneren, wat dikwijls vooral neerkomt op het verschuiven van de vervuiling, op het overhevelen van de vuillast naar andere milieucompartimenten. Geniaal bovendien is de constructie van een Minafonds dat buiten de gewone begrotingsorthodoxie om gevoed wordt door een apart circuit van milieuheffingen, zodat de factuur voor het hele non-beleid bijna achteloos uitgesmeerd wordt over een niets vermoedende bevolking.

Vooruitlopend op het debat ten gronde dat we zeker nog gaan voeren, wil ik nog even ingaan op die immense doorgeschoven factuur. De mensen krijgen de rekening gepresenteerd via een stoet van bedrieglijke milieuheffingen. Bedrieglijk is het juiste woord. De mensen zijn op grote schaal bedrogen. Zij willen een beter leefmilieu, hebben daarvoor heel wat veil en deze ingesteldheid wordt voor een stuk uitgebuit. Het potentieel vernieuwend instrument van regulerende milieuheffingen werd op schaamteloze wijze misbruikt. Het idee om de heffingen te gebruiken als sturingsmechanisme om externe kosten althans tot op zekere hoogte te internaliseren om aan produkt- en produktiepolitiek te doen, het idee dat heffingen niet noodzakelijk iets moeten opbrengen, dat je een soort van heffingen kan hanteren waarvan je hoopt dat ze juist vermeden of ontweken worden ; het was een unieke kans om aan ecologische reconversie te doen en dat op een zo veel mogelijk marktconforme wijze.

Deze kans is op een brutale manier verkeken doordat men van al deze heffingen platte financieringselementen gemaakt heeft. Ook op het federaal niveau is men daarin zeer ver gegaan. Daar worden het milieuargument en de energieheffingen op een cynische manier misbruikt om gewoonweg de algemene kas te spijzen.

Ik moet niet herinneren aan de vaudeville rond de ecotaksen op produkten, dat was een duidelijk ander voorbeeld. De ecotaksen zijn gecounterd, het gevolg is nu dat de mensen opgezadeld worden met een hele reeks van verdoken kosten. Fostplus schuift zijn factuur door naar de consumenten, zij moeten betalen. Voor Fostplus dreigt dus een zelfde verhaal en een zelfde constructie te groeien als voor Aquafin. In de diverse nota's van de Serv, het VEV, de Vlaamse Milieumaatschappij hebben we een gedetailleerde analyse teruggevonden van de Vlaamse milieuheffingen en vooral dan van de waterheffingen. De kritiek was unaniem. Deze heffingen zijn bedrieglijk. Men houdt de schijn op van regulerende heffingen, maar in feite zijn het vooral en soms bijna uitsluitend financieringsheffingen. Door deze dubbelzinnigheid wordt het maatschappelijk draagvlak voor een milieubeleid juist ondergraven.

Agalev heeft deze stelling van in het begin verdedigd en tracht de verdediging van deze stelling dan ook consequent aan te houden. Maar wij blijven kiezen voor regulerende heffingen als belangrijk instrument voor het voeren van een milieubeleid, een instrument waarmee niet mag worden geschipperd.

Uiteraard kunnen wij ook een aantal feiten niet ontkennen. Regulerende heffingen hebben altijd een minimaal financierend karakter. Ze brengen in een eerste fase altijd iets op en als de basis waarop de heffing rust, weinig samendrukbaar is, bijvoorbeeld verbruik van water of energie, zal de opbrengst ervan substantieel zijn en ook blijven. Net zoals we ook niet zullen ontkennen dat zelfs de meest platte financieringsheffing ook een regulerend karakter zal hebben. Met deze wetenschap in het achterhoofd willen we toch, waar het kan, pleiten voor regulerende milieuheffingen, en alleen regulerende milieuheffingen, wat uiteraard als gevolg heeft dat we zullen voorstellen dat een groot deel van het milieubeleid, en meer bepaald het gros van de noodzakelijke saneringsinvesteringen, zal betaald worden uit de algemene middelen.

Dat is onze keuze. Wij stellen het niet in de vraagvorm, wij willen duidelijk een standpunt naar voren schuiven in de hoop dat daaromtrent dan ook eindelijk de discussie zal losbarsten. Liever een groot stuk van het milieubeleid betalen uit algemene middelen dan rommelen met milieu-financieringsheffingen en op die manier het maatschappelijk draagvlak voor een milieubeleid ondergraven en de economische instrumenten uithollen. Agalev kiest er bewust voor om een aanzienlijk deel van het milieubeleid te financieren uit de algemene middelen zoals nu reeds gedeeltelijk gebeurt via de oplopende dotaties voor het Minafonds, liever dan het maatschappelijk draagvlak voor het milieubeleid op korte termijn volledig uit te hollen door steeds hoger oplopende milieutaksen. We werken toch ook niet met onderwijs- en met cultuurtaksen. Is het zo evident dat het debudgetteren van de milieu-uitgaven en het onttrekken van milieubelastingen aan het principe van de algemeenheid van begroting meer goodwill zal creëren voor milieu-investeringen ?

Als we een andere keuze maken, moeten we er rekening mee houden dat milieu-investeringen steeds meer beslag leggen op het geheel van de Vlaamse begroting en nog meer dan nu in competitie zullen treden met andere uitgaven. Dit kan de polarisatie tussen ecologische en sociale bekommernissen in de hand werken. Wellicht zal dit ook de druk verhogen om dwaze milieu-uitgaven te voorkomen en vooral te investeren in het voorkomen van milieuschade. Zo kunnen we onze begroting ontzien, maar vooral ons leefmilieu en onze gezondheid. Het zal in elk geval paal en perk stellen aan een groots opgezette debudgetteringsoperatie, die een duidelijk zicht op de zaken

Malcorps

alleen maar vertroebelt. Als milieu-uitgaven als normale begrotingsuitgaven worden behandeld, zal vlug blijken dat er geen ruimte overblijft voor kunstgrepen zoals de afcentiemen van minister Demeester-De Meyer. (*Applaus bij AGALEV, de VLD en de VU*)

De voorzitter : De heer Tobback heeft het woord.

De heer Bruno Tobback (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, deze beleidsbrief heeft volgens zijn eigen inleiding de ambitie de bakens voor het milieu- en natuurbesluit voor de komende vijf jaar uit te zetten. Het besluit zou zich baseren op het Minaplan 2000 en op de voorgaande beleidsbrief. Het gaat niet om een milieubeleidsplan. Het is ook geen Minaplan. Dat is des te duidelijker omdat deze beleidsbrief rijkelijk te laat werd voorgelegd. We kunnen hem naast het ontwerp van het milieubeleidsplan leggen. Dat was waarschijnlijk niet de bedoeling, maar we kunnen beide documenten nu met elkaar vergelijken. Deze oefening is allesbehalve nutteloos, precies omdat deze beleidsbrief vaak naar het Mina II-plan verwijst ter aanvulling en verdere uitwerking van de nogal vage doelstellingen van de brief zelf. Ik citeer uit het advies van de Minaraad over de beleidsbrief : een groot deel van de invulling van het milieu- en natuurbesluit wordt in de beleidsbrief doorgeschoven naar het eerste integraal milieubeleidsplan. Pas tegen half 1996 – nu dus – zal men een definitief oordeel kunnen vellen over de mate waarin de Vlaamse regering de beleden milieubeleidsprincipes en de beloofde integratie hard maakt. De Minaraad rekent erop dat bij de opmaak van het bedoelde milieu- en beleidsplan terdege rekening wordt gehouden met de aanbevelingen van dit advies. Einde citaat. Uiteraard is dat een discussie die we in de commissie en ook hier zullen verderzetten, mijnheer de minister. Jammer genoeg bleek vorige week bij de eerste bespreking in commissie dat het Mina II-plan vol goede doelstellingen zit maar vaak zo vaag blijft dat men er alle kanten mee uitkan. De commissie Leefmilieu zal haar advies over dit Mina II-plan verder uitwerken.

Ik wil even ingaan op het probleem van het wettelijk instrumentarium op het vlak van de milieuhygiëne. Het verbaast me dat over de verdere uitwerking van de voorstellen van de commissie Bocken weinig wordt gezegd. Blijkbaar worden deze voorstellen in de koelkast gelegd. De Minaraad zegt nochtans heel duidelijk dat de vereenvoudiging van de milieuwetgeving in scherp contrast staat met het stilleggen van de commissie Bocken. Deze commissie was precies opgericht om voorstellen te formuleren om het milieubesluit te vereenvoudigen. Er liggen onafgewerkte voorstellen te wachten, onder meer over het handhavingssysteem.

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans : Wat u zegt, is heel belangrijk. De commissie Bocken gaat niet in de koelkast. Ik legde het voorontwerp van decreet – door de commissie Bocken bij mijn voorganger afgeleverd en gedeponneerd – als geheel voor aan de Vlaamse regering. Het werd voor advies verzonden naar de SERV en de Minaraad en het zal worden overgemaakt aan de Raad van State. Dit belet dat we dit partieel, als een incoherent geheel introduceren in Vlaanderen. Ik spreek formeel tegen dat dit ook maar enigszins zou worden afgeremd. U baseert zich wellicht op verkeerde informatie.

De voorzitter : De heer Tobback heeft het woord.

De heer Bruno Tobback : Ik ben blij met uw uitleg, maar dit punt komt in uw beleidsbrief, waarop ik me baseer, niet aan bod. Er wordt stocijns gezwegen over het principe en de werkwijze. Voor die ene keer dat de groene jongens en het bedrijfsleven het erover eens zijn dat we naar een duidelijker en eenvoudiger wetgeving dienen te evolveren, vond ik het nuttig en noodzakelijk deze dynamiek niet te verbreken. Ik ben blij met de duidelijkheid die u vandaag schept.

Inzake duidelijke en efficiënte wetgeving, hebben we er problemen mee dat een groot deel van het besluit blijkt te berusten op vrijwillige overeenkomsten, convenanten en afspraken met verschillende betrokkenen. We betwisten het nut van een dergelijke werkwijze niet. Het besluit dient echter te voorzien in de altijd noodzakelijke stok achter de deur bij dergelijke afspraken die berusten op de goodwill van de verschillende partijen. In het verleden bleek al te vaak dat het enthousiasme om aan dergelijke overeenkomsten mee te werken, vaak heel klein is en eigenlijk pas ontstaat wanneer men dringende en dwingende maatregelen vreest. Dergelijke convenanten en overeenkomsten moeten worden gesteund door een stok achter de deur. Het ontduiken en ontwijken van milieuplichtingen levert vaak een ongeoorloofd concurrentieel voordeel op. Wie de noodzakelijke inspanningen leverde, boet uiteindelijk omdat de overheid de onwilligen niet dwong mee te marcheren in de richting van het algemeen belang.

Dit principe vinden we duidelijk terug in het afvalbeleid. Dit weekend deed u uitspraken inzake afval, het volledig stopzetten van het storten in 1998 en het uniformiseren van het selectieve ophaalsysteem. Dat juichen we toe en we hopen dat dit zal worden gerealiseerd zoals u het aankondigde. De SP-fractie vreest dat de nadruk die wordt gelegd op verbranden – zowel in uw beleidsbrief als in uw recente uitspraken – slechts een overschakelen betekent van storten naar verbranden. De hiërarchische ladder van voorkomen, hergebruiken, recycleren, en dan pas verbranden en storten, moet centraal blijven staan in het beleid. Net als de Minaraad hebben we vragen bij het in uw

Tobback

beleidsbrief voorkomende principe van tertiaire preventie. Dit heeft mijns inziens en volgens de Minaraad weinig te maken met preventie. Het is slechts verwerking achteraf.

Ik wil ook waarschuwen voor een opvatting die in sommige geesten groeit, als zou verbranding met recuperatie van energie evenwaardig aan recyclage zijn. Uit recente gesprekken met verpakkingsproducenten, bijvoorbeeld, blijkt dat zij veel heil verwachten van de verbranding van verpakkingsafval met energierecuperatie. Ze zouden er zelfs dé oplossing in zien voor onze toekomstige energievoorziening.

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans : Ik wil hier alle misverstanden uit de weg ruimen. Ik heb al een paar keer gezegd dat er een Europese richtlijn is die zulks verdedigt, maar dat is helemaal niet onze Vlaamse benadering. De Europese richtlijn stelt inderdaad de nuttige toepassing via verbranding op gelijke voet met recyclage.

De heer Bruno Tobback : Ik ben blij met uw verduidelijking. Ik stel echter vast dat op het terrein ongezonde intenties leven, die misschien wel worden gevoed door de onduidelijkheid in het beleid. Voor ons is het in elk geval een verwerpelijke strategie om deze gelijkschakeling te bevorderen. Dit zou er immers toe leiden dat men zo veel mogelijk tracht te verbranden en dat men vanuit het oogpunt van energievoorziening om afval begint te smeken. Dat zou meteen het einde van het voorkomingsbeleid betekenen. Ik doe dus een klare oproep tot de minister om niet in te gaan op de vraag die vanuit de sector weerklinkt.

De beleidsbrief formuleert een duidelijk engagement inzake natuurbeleid. Samen met de Minaraad evalueren wij dit hoofdstuk bijzonder positief. Het slagen zal afhangen van de uitwerking van het ondertussen langverwachte decreet op het Natuurbehoud. De SP is hier in elk geval vragende partij, en ik vermoed dat we niet de enigen zijn binnen dit parlement. Het lange uitblijven van dit decreet heeft ervoor gezorgd dat de verwachtingen op het terrein hooggespannen zijn. Dat blijkt uit allerlei uitlatingen. Die verwachtingen betreffen niet alleen de timing, maar veel meer nog de inhoud van het decreet. Welk instrumentarium zal het aanreiken voor het voeren van een beleid inzake natuurbehoud in Vlaanderen tijdens de komende decennia ?

Inzake milieuhygiëne werden de voorbije jaren grote stappen vooruit gezet, maar voor het natuurbehoud werden veel minder inspanningen geleverd. Uit de hoorzittingen leerden we dat dit natuurbehoud nog altijd het achtergestelde kindje is. Dat blijkt onder meer uit het be-

droevend lage percentage van beschermde gebieden in Vlaanderen. Amper 0,83 percent van het grondgebied geniet dit statuut, en dat is veel minder dan in de ons omringende landen, minder zelfs dan in een doorsnee ontwikkelingsland. De waardevolle gebieden worden daarenboven alsmaar meer versnipperd, wat zich uit in de steeds kleinere afmetingen van de natuurreservaten. In 1960 was een Vlaams natuurreservaat gemiddeld nog 75 hectare groot, nu is dat nog 24 hectare. We zijn stilaan bezig met het beschermen van zakdoeken en vijvertjes, wat vrij zinloos is in het kader van een echt natuurbehoud en behoud van soortendiversiteit. Het noopt ons tot snel en drastisch ingrijpen, als het decreet een halt moet toeroepen aan het verdwijnen van alsmaar meer soorten uit onze regio.

Ik heb nog één punctuele opmerking. De Minaraad wijst er in zijn advies terecht op dat er onduidelijkheid bestaat inzake de toekomst van het wetenschappelijk onderzoek inzake milieu en natuur. Vlaanderen heeft zeker geen voorsprong op de rest van de wereld inzake wetenschappelijke kennis van milieu en natuur. Die kennis is nochtans van essentieel belang om het beleid te ondersteunen. Daarenboven krijgen wetenschappelijk onderzoek en milieutechnologie een steeds grotere economische meerwaarde. Het is een sterk groeiende sector, die daarenboven veel meer arbeidsplaatsen creëert dan andere sectoren. De overheid moet de opbouw van wetenschappelijke kennis inzake natuur en milieu dan ook maximaal ondersteunen. Op dit ogenblik bestaat daarover nog te veel onzekerheid op het terrein.

In deze vergadering is al gezegd hoe we samen met Aquafin hebben vastgesteld dat we onze technologie tegen een zeer hoge prijs in het buitenland moesten kopen. In Vlaanderen was ze immers niet ter beschikking. Dat moet een les voor ons zijn : we kunnen ons niet veroorloven om in deze snelgroeiende sector achter te blijven op het vlak van ontwikkeling en innovaties.

Zoals vele andere sprekers wil ik afsluiten met een opmerking over de financiering van het milieubeleid. We hebben afgesproken dat we deze discussie in het najaar in de commissie zullen voeren. Tijdens de hoorzittingen hebben we er regelmatig naar verwezen. De centrale vraag van deze discussie is of we de financiële last van de gigantische opkuisoperatie die nodig is, op de schouders van deze generatie leggen, of over de toekomstige generaties spreiden. Eén ding is voor ons echter zeer duidelijk : we hebben een zeer grote historische schuld. De schuldenaars zeggen dat ze niet wisten wat ze ons op onze schouders schoven, en dit ook niet duidelijk konden weten.

Op dit ogenblik is het essentieel om te weten welke schulden we doorschuiven en welke schulden we blijven veroorzaken. Er moet een einde worden gemaakt aan het bijcreëren van schulden voor toekomstige generaties. Als

Tobback

we dat adagium willen naleven, vrees ik echter dat we tijdens deze generatie een groot deel van de erfenis van de vorige generaties moeten opruimen. Of we dat via algemene middelen, financierende of regulerende heffingen doen, moeten we bespreken. Mijn fractie pleit zeker niet voor de dogmatische aanpak van sommigen en belijdt niet het heilige geloof in een instrument als regulerende heffingen. Ik twijfel er niet aan dat deze heel wat zinvolle bijdragen kunnen leveren. De historische vervuiling zorgt echter voor het overgrote deel van de kosten, en een regulerende heffing heeft op dit gebied weinig zin. Een regulerende heffing wil de vervuiler laten betalen voor wat hij vervuult en wil niet iemand laten opdraaien voor de vervuiling van iemand anders of van zijn voorgangers. We moeten duidelijk zijn. Tenzij we de regulerende heffingen zeer hoog maken, zullen we er niet in slagen het historisch passief op te kuisen. Ik denk niet dat de voorstanders van regulerende heffingen pleiten voor zeer hoge heffingen.

De heer Dirk Van Mechelen : Ik zou even willen tussenbeide komen, omdat ik dit nogal essentieel vind. De heer Malcorps en ik pleiten inderdaad voor regulerende heffingen, maar dat sluit financierende heffingen niet uit. We denken daarbij vooral aan contributies, bijvoorbeeld in de waterzuivering. We moeten goed opletten als we de sanering van het opgebouwde milieupassief via financieringsheffingen op de huidige generatie willen verhalen. Welke kostprijs is hieraan verbonden ? Wanneer wil Vlaanderen dat milieupassief opruimen ?

Voor deze financiering moeten we veeleer een beroep doen op de algemene middelen en niet op heffingen. Anders worden we geconfronteerd met het enorme probleem van de juiste allocatie van de heffingen. Op het gebied van de waterzuivering betalen bedrijven in vergelijking met gezinnen en landbouw proportioneel veel te veel. Dat is ons pleidooi.

De heer Bruno Tobback : Wat de verdeling tussen gezinnen en bedrijven betreft, verschillen we van mening. De cijfers zijn jammer genoeg voor vele interpretaties vatbaar. Ik ben er niet van overtuigd dat men met zekerheid kan beweren dat de bedrijven onredelijk veel betalen.

Wat de heffingen betreft, pleit ik wel voor duidelijkheid. Ik ben het met u en met de heer Malcorps eens dat er geen duidelijkheid is. Tot mijn spijt stel ik vast dat mijn fractie alleen staat met haar streven naar duidelijkheid. In de gevallen waar men gebruik maakt van financierende heffingen, willen we dat ook erkennen. Dat zal bijvoorbeeld altijd het geval zijn voor de waterheffingen voor gezinnen. Een regulerende heffing is daar niet alleen zeer moeilijk, maar ook zinloos voor iemand die zijn gedrag niet kan aanpassen. Bedrijven hebben de keuze tussen productieprocessen met meer of minder vervuiling, met

of zonder eigen zuivering. Gezinnen hebben die keuze niet. Het is dus zinloos om de gezinnen te overtuigen van het feit dat ook zij een regulerende heffing dienen te betalen. Ze kunnen niet reguleren ; ze hoeven dus ook geen regulerende heffing te betalen.

Ze zullen natuurlijk wel een bijdrage moeten leveren in het opruimen van hetgeen ze vervuilen. Dat is echter geen regulerende heffing, maar wel een financierende heffing. (*Applaus bij de SP*)

De voorzitter : De heer Kuijpers heeft het woord.

De heer Willy Kuijpers (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, vele jaren geleden was er het verslag van de Club van Rome. De eerste reacties op dit verslag waren tamelijk negatief. Bij de bespreking van het verslag in de toenmalige unitaire Kamer keek iedereen tegen een berg vragen aan.

We verwierven nu een eigen parlement. We beschikken van daaruit over het Mina II-plan. Ook uw beleidsbrief is een zeer interessant document. Eindelijk vinden we in het beleid de onderbouw terug die in Nederland al lang aanwezig is : het opmaken van plannen voor een periode van meerdere jaren. Dat is een zeer positieve ontwikkeling.

Er zijn zelfs een aantal domeinen waar we 't waarschijnlijk niet veel beter kunnen doen. Ik denk in dit verband bijvoorbeeld aan het bosbeheer en de jacht. Op deze gebieden ontwikkelde Vlaanderen een zeer goede wetgeving.

Nochtans heb ik ook een aantal negatieve opmerkingen. Ten eerste is er het probleem van het ondoorgrondelijke taalgebruik. Van veel woorden, mijnheer de minister, is het niet altijd duidelijk wat u er eigenlijk mee bedoelt. Ik zal enkele voorbeelden geven : ...technologische verbeteringen lijken haalbaar ; ...de realiteit gebiedt echter te stellen ; ...het voorkomen en het beperken van het ontstaan van afval ; en ten slotte het woord deregulering. Al deze termen en uitdrukkingen zijn zeer vaag. Ik vind de basistekst hoe dan ook té algemeen.

Een beleidsbrief moet een vast richtsnoer zijn. We moeten ons evenzeer tot Europa bekennen. In deze materie moet dat. We kunnen er niet buiten. Ik pleit er voor om stevast met Wallonië, met Nederland, en met Rijnland-Westfalen te overleggen. Waarom ? Onze grenzen zijn te klein om met ons standpunt met onze decretering binnen de grenzen te blijven. Het is immers onmogelijk geworden om eenzijdig maatregelen te nemen. Dit kan noch op gemeentelijk noch op provinciaal vlak, en ook niet meer op Vlaams vlak. Onze Vlaamse autonomie moeten we in die zin buitenlands laten gelden. Daarom ook hoort bij elke beleidsbrief en bij elk jaarplan dat nog moet komen, de opsomming van de internationale en de Europese

Kuijpers

overeenkomsten. Daarbij moet onmiddellijk worden geëvalueerd waarin Vlaanderen in orde is en wat nog moet verbeteren. Welke kwaliteitsnormen leggen we onszelf op ? Zijn dat de kwaliteitsnormen die straks na de inspraakronde overblijven of zijn dat de wetenschappelijk onderbouwde internationale normen, die mee door ons in de internationale organen werden bepaald ?

Een andere opmerking van de Volksunie-fractie betreft de doelgroepen. Een paar dagen geleden werd in onze gemeente een nieuw bedrijf geopend. De voorzitter van de Confederatie van de Bouw maakte er zijn beklag over de zeer strenge wetgeving. De aanwezige beleidsverantwoordelijken kregen de ene veeg uit de pan na de andere. We kregen te horen dat ondernemen niet meer lonend kan zijn, omdat de Vlaamse decreten veel te zwaar doorwegen. Ik wil daarom een omschrijving van de verantwoordelijkheid van iedere doelgroep omschreven zien en het geheel van verplichtingen dat daaruit voortkomt.

Evenmin kan de milieubeweging niet vrijblijvend optreden. Een vergelijking dringt zich op. Binnen de tewerkstellingssector, die ook uw domein is, gaat men niet aan de vakbonden voorbij. Er is de Nationale Arbeidsraad. Denken we evenzeer aan het Cultuurpact, enzovoort. We handelen dus in een trapsgewijze, opbouwende democratie. De milieubeweging levert goed werk en moet dus de juiste, duidelijk omschreven rol in de hele planuitwerking toebedeeld krijgen.

Dan zijn er nog de middelen. Ik richt me nu tot de voorzitter van de commissie voor Leefmilieu. Zullen we het daar nog over hebben ? Hoe zal men de middelen vergaren en uitsmeren ? Zeker indien we zien wat we uit het verleden aan schulden meedragen. Over hoeveel jaren zullen deze worden gesaneerd ? Het is essentieel dat we voor de begroting goede afspraken maken.

En dan, het gemeentelijke beleid. Hoeveel acties van de Vlaamse Regering worden er niet de jongste jaren doorgestouwd naar steden en gemeenten ? Welnu, we moeten hieromtrent tot financiële afspraken komen.

Ik pleit ervoor dat elke gemeente ten minste over één ambtenaar van niveau A voor het leefmidden zou beschikken. Ik spreek wel degelijk over leefmidden, en niet over de te beperkte term leefmilieu. Moeten we aan de gemeenten geen minimumverplichting opleggen, zoals vroeger voor de POB ? Dan kunnen de gemeenten, samen met het bestuurscollege, technisch-administratief weerwerk leveren inzake leefmiddenaantasting.

Ik kom tot het probleem van het grondstoffengebruik. Uit de discussies over het afvalstoffenbeleid blijkt dat de verpakkingsector zijn slag heeft thuisgehaald. We moeten

nu een beleidskrachttoer uithalen om verpakking via een Fost Plus-formule weg te werken ! Ik pleit ervoor om voor Vlaanderen, maar ook internationaal, als gedragscode een minimaal respect voor het grondstoffengebruik op te leggen. We gaan immers nog steeds niet rationeel om met de grondstoffen. De regering moet de gemeenten verplichten om een energiebesparingsplan uit te werken. Dat geldt voor zowel voor het gas-, het water- als voor het elektriciteitsverbruik. We hebben nu de veldslag over de zuivere en de gemengde intercommunales achter de rug. Hoeveel uren hebben we daaraan besteed ? Men liep ons achterna om toch maar niet van een gemengde naar een zuivere intercommunale over te stappen. Waarom kunnen de intercommunales niet worden verplicht om met dezelfde ijver samen met de gemeentebesturen besparingsplannen uit te werken ?

Ik wil het ook nog even hebben over het risicobeheer. Dikwijls staat men machteloos tegenover de economische bedrijvigheid. Tewerkstelling behoort tot uw bevoegdheden. Welke bijzondere beleidsmogelijkheden heeft de gemeente op een industrieterrein ? Hoe zal de overheid daar alleen al de vele risico's beheren ? Men probeert wel binnen de vergunning, maar vaak blijkt uit de vergunning zelf niet welke implicaties ze heeft. Eigenlijk zou het risicobeheer beter moeten worden omschreven. De Seveso-richtlijn is in dat opzicht het bekendste voorbeeld. Maar wanneer volgt de toepassing ervan ?

Ten achtste : wie zou er tegen duurzame ontwikkeling durven pleiten ? We zijn daar allemaal voorstander van. Maar het is zo een ruim begrip ! We beschikken nochtans ter zake over voldoende wetenschappelijke informatie. Rapporten uit de Verenigde Staten, waar men op dat vlak minstens een generatie voorsprong heeft, liggen voor. Welke zijn de krijtlijnen, de grenzen van de duurzame ontwikkeling die niet mogen worden overschreden ? Is het menselijk leven het beslissende criterium ? In dat geval moeten we beseffen dat op elke kilometer van onze gevaarlijke wegen een aantal mensen sterven. Dat gegeven alleen al vereist een specifieke aandacht.

Ten slotte kom ik tot het neocentralisme der plannen in Vlaanderen. Ik heb schrik van betonstorters binnen Aquafin. Ik verneem dat Aquafin nu reeds te weinig vuilvracht betreurt. Ik heb u op televisie trots horen verklaren dat elke dag een bepaald aantal rioleringskilometers worden aangelegd. Maar moeten we de beleidsdurf niet opbrengen om kleinschalige, goedkope waterzuiveringsprojecten te verwezenlijken ? Die zijn dikwijls direct-rendend, goedkoper en beter met de natuur te verzoenen. Ik denk bijvoorbeeld aan de rietveldensystematiek allerhande.

Ik denk bijvoorbeeld ook, mijnheer de minister, aan het samenrijden, ik vermijd met opzet het woord carpooling.

Kuijpers

Zouden we van daaruit niet kunnen doorbomen om de vuilvracht van de uitstoot een stuk te verminderen. Het moet ook mogelijk zijn om iedere gemeente in Vlaanderen vervoersovereenkomsten op te leggen met bedrijven. Dit soort acties zijn op korte termijn toe te passen en kosten niet veel. Op die manier werkt de Vlaamse beleidswil van onder naar boven en worden uw beleidsbrief en uw plannen geschraagd. Dat is federalistische beleidsfilosofie.

Ik sluit met mijn tiende bemerking deze tussenkomst af. Dit plan kan niet lukken zonder een geïntegreerde band en zonder inschakeling in het Structuurplan Vlaanderen. Tussen 1973 en 1977 hebben wij uitvoerig over het tweede ontwerp van de gewestplannen gediscussieerd. Die gewestplannen zijn op dit ogenblik zowat ons enig echt afdwingbaar instrument van Ruimtelijke Ordening. Heel wat plannen staan op stapel, maar zij moeten compleet worden ingeschakeld in dit volledige milieubeleid zoals het nu voorligt. Namens de hele Volksunie wil ik zeggen dat het onze grote bekommernis is niet te verdwalen in alle mogelijke plannen en op de lange duur de coherentie van deze plannen niet meer te kunnen overzien.

Ik wil tenslotte van deze gelegenheid gebruik maken om de goede werking in de commissie in het licht te stellen. Ik wil ook de goede samenwerking met uw departement benadrukken. Alleen zij die het parlementair gebeuren vroeger hebben meegemaakt, kunnen dat zeggen. En dit is geen honing om de klassieke mond smeren. Er groeit in Vlaanderen een andere politieke bedrijfscultuur en ik ben daar bijzonder blij om.

Ik wil er tenslotte wel voor pleiten, mijnheer de minister, om in dit gefederaliseerde Vlaanderen meer wetenschappelijke ondersteuning te geven aan uw departement en aan de gemeenten. Gemeenten moeten naar uw diensten kunnen toestappen met hun specifieke vragen en voorontwerpen. Daarvoor is de gemeentelijke personeelsbezetting te mager en de steun te beperkt. Zo wordt er dikwijls veel tijd en geld verspild met plannen die, via studie-bureaus, worden opgedrongen om uiteindelijk te stranden in de besluitvorming. (*Applaus bij de VU*)

De voorzitter : Mevrouw De Maght-Aelbrecht heeft het woord.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, aansluitend op de algemene bespreking door de heer Van Mechelen, wil ik nog even uw aandacht vragen voor het prangende afvalprobleem waarmee wij te kampen hebben. Er is op dit ogenblik een verbrandingscapaciteit van 900.000 ton per jaar beschikbaar, terwijl er een behoefte is aan 1.743.000 ton per jaar tegen het jaar 2000. De minister heeft reeds concrete plannen voor de bouw van

ovens met een totale capaciteit van maximaal 690.000 ton per jaar. Dit geeft dus nog steeds een tekort van 153.000 ton per jaar. In deze prognoses wordt wel rekening gehouden met een daling van de afvalhoeveelheid ten gevolge van momenteel nog onduidelijke maatregelen.

De minister stelt dus al zijn hoop op preventie en recuperatie via, alweer, sensibilisering. Blijkbaar kunnen we daarmee alles oplossen. De minister herhaalt in zijn beleidsnota de hiërarchie van de diverse verwerkingswijzen uit het afvalstoffendecreet, waar ik achter sta, gaande van hergebruik, recyclage en behandeling tot verbranding. De Vlaamse regering gaf in januari echter haar fiat aan het federale ecotaksvoorstel, waarbij hergebruik gelijk wordt gesteld aan recyclage.

Deze filosofie staat haaks op het tot nu toe in Vlaanderen gevoerde afvalbeleid. In deze nota is uiteraard geen enkele indicatie terug te vinden over hoe de minister het probleem wil oplossen. De minister geeft toe dat een recuperatiebeleid maar kan slagen als het geordend gebeurt, als de nodige verwerkingscapaciteit beschikbaar is en als er voldoende afzetmogelijkheden zijn.

Wat het eerste aspect betreft, vertrouwt de minister op zijn overeenkomsten met de gemeenten. Ondertussen contesteren vele gemeenten diezelfde overeenkomsten op een of andere manier, voornamelijk op basis van het ontbreken van de nodige financiële middelen. Er vallen teveel van boven uit genomen beslissingen op hun hoofd, waaraan ze maar een mouw moeten passen. Ook de gemeentekassen zijn niet bodemloos !

Indien nodig wil de minister verwerkingscapaciteit bijcreëren. Alleen wordt nergens vermeld op welke manier. Men wil tevens de afzet van recuperatieproducten garanderen, maar ook hier wordt nergens gesteld hoe dit te bereiken in een Europa zonder grenzen. Zoals andere collega's al stelden, kent dit document een zekere vaagheid. We zijn nieuwsgierig om te weten hoe die zal worden ingevuld.

In het kader van zijn overlegbeleid, wil de minister ook voor verschillende afvalsoorten komen tot overeenkomsten met de betrokken sectoren. Men zal er dan wel over moeten waken dat verdere grollen met de federale ecotaks deze convenanten niet zullen opblazen, zoals in 1993 is gebeurd.

De minister beoogt een versnelde verschuiving van storten naar verbranden. In de begroting 1996 werd daartoe al een aanzet gegeven door de verhoging van de stortheffing. Alleen is niet duidelijk waar deze stortcapaciteit op korte termijn moet worden gerealiseerd, gezien het gebrek aan verbrandingsovens. Op korte termijn worden plots initiatieven genomen omdat in de media beelden

De Maght-Aelbrecht

worden getoond en uitspraken te horen zijn als dat de bevolking maar met zijn vuil moet blijven zitten wanneer er geen oplossing wordt gevonden. Alsof dat niet voldoende is, poneerde de minister onlangs dat vanaf volgend jaar storten volledig verboden moet worden. Daar streven wij allemaal naar, maar hoe moet het dan met het vuil? Men kan mooie woorden op papier zetten en mooie toespraken houden, maar uiteindelijk moeten in de eerste plaats de beleidsverantwoordelijken actie ter zake ondernemen.

Sta me toe dat ik even een belangrijk detail benadruk van dat intussen beruchte artikel 43, meer in het bijzonder paragraaf 2 hiervan. Het afvalstoffendecreet verleent OVAM de bevoegdheid om, wanneer privé-initiatieven ontbreken, zelf actief te zijn op de afvalstoffenmarkt. De politiek blijkt in te houden dat goed werkend particulier initiatief – want dat bestaat ook – systematisch wordt teruggedrongen ten voordele van ideologisch georiënteerde en gestuurde semi-overheidsbedrijven. De principiële eerbied voor de finaliteit en de onderscheidelijke rechten en verplichtingen die privé-ondernemingen enerzijds en overheidsinstanties anderzijds normaal typeren, wordt bij het lanceren van eigen initiatieven overboord gegooid. Men probeert daarbij zijn initiatieven zodanig in het maatschappelijk verkeer te injecteren, dat op hetzelfde actieterrein de concurrentie minder rechten kan laten gelden en meer verplichtingen moet ondergaan om hetzelfde doel te bereiken.

De wijze waarop men tewerk gaat, is duidelijk. Men schept dubbelzinnige cascade-ondernemingen die de markt vervalsen. Cascade, omdat deze ondernemingen zelf overwegend dochter zijn van een door de overheid opgericht volbloed overheidsbedrijf zoals bijvoorbeeld VLAR en de VMH. Dubbelslachtig, omdat die ondernemingen een rechtsvorm krijgen van een privaatrechtelijke vennootschap, maar tegelijkertijd de realisatie van bepaalde aspecten van een overheidsbeleid van de grootmoeder moeten nastreven. Ze worden op geen enkel moment onderworpen aan de gedragsregels van een openbaar bestuur of een overheidsdienst.

Op deze wijze worden in het geldend rechtssysteem van ons land juridische organismen losgelaten die te vergelijken zijn met computervirussen. Ze kunnen zich beroepen op de toepassingen van het privaatrecht en die van het publiekrecht, al naargelang het in hun kraam past. Op die manier ontregelen ze de gangbare gedragsregels tussen privaatrechtelijke en openbare rechtspersonen grondig. Hoewel de basisbeginselen van het decreet door dit artikel ongemoeid blijven, worden er andere beginselen aangebracht die de toepassing van de principes in vraag stelt. Men dient erop toe te zien dat OVAM, VLAR en andere eerst aan de privé-sector de kansen geven om uit te voe-

ren wat bij wet of decreet kan worden vastgelegd en waar de nodige controle kan op worden uitgevoerd. Daardoor kunnen middelen vrijkomen om aan milieubeleid te doen met de gelden van hier.

Collega's, de problematiek waterzuivering, Aquafin, investeringsprogramma van gemeentelijke rioleringen werden reeds door de heer Van Mechelen besproken. Ik zal hier niet op terugkomen, maar wel nog even kort stilstaan bij een drietal andere elementen.

Ten eerste wordt er een stagnatie van het drinkwaterverbruik vastgesteld. De minister voorziet budgettaire problemen in verband met het uitvoeren van waterbouwkundige werken en wenst over te stappen op een grotere financiering door de drinkwatersector. De vraag rijst in hoeverre deze bijkomende kosten in de waterprijs aan de burger worden doorgerekend.

Ten tweede, inzake de luchtverontreiniging is in Vlaanderen nog steeds zeer weinig gerealiseerd. Hoewel het meetnet van VMM zich nog in een startfase bevindt, zijn we toch van oordeel dat dwingende maatregelen zich opdringen als we de vooropgestelde reductie van CO₂-uitstoot willen bekomen. De minister zegt zich te willen inpassen in het Europees beleid met bijzondere aandacht voor de zure regen, de ozonproblematiek en het broeikas-effect. Wat maatregelen betreft, verschuilt hij zich achter clichés als een adequaat mobiliteitsplan, een goed en milieuvriendelijk openbaar vervoer, een meer bewust rijgedrag en een meer rationeel gebruik van de auto. De burger zit echter te wachten op een echte aanpak van dit probleem en die is in deze beleidsbrief niet te vinden.

Ten derde, wat het natuurbehoud betreft, wachten we met spanning op een nieuw decreet in het najaar.

Collega's, de tijd van studies, analyses en bezinning over het milieubeleid is voorbij. Het is hoog tijd dat er daden volgen op de verschillende terreinen, met oog voor coherentie en coördinatie. Deze beleidsbrief is te vaag om deze ambitie waar te maken. Hij wijkt nergens af van de geijkte paden, waarvan nochtans genoegzaam is bekend dat ze tot een financieel moeras leiden en geeft geen antwoord op vele prangende vragen aan de basis. Het is duidelijk dat er in dit parlement de eerstkomende jaren nog bijzonder veel werk omtrent deze problematiek nodig zal zijn als we aan onze medeburgers willen bewijzen dat we er effectief iets aan willen doen. Zo kunnen we hen ook laten weten waar hun zuurverdiende centjes voor dienen.

De voorzitter : De heer Timmermans heeft het woord.

De heer Jacques Timmermans (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, aansluitend op de uiteenzetting van de heer Tobback wil ik even het luik van de waterkwaliteit en -zuivering behan-

Timmermans

delen. Laat me eerst en vooral zeggen bij de lofbetuigingen voor het verslag dat dit verslag in feite slechts de weerspiegeling is van het goede werk in de commissie, met alle degelijk voorbereide hoorzittingen die daar plaatsvonden. Het initiatief ging dan toch uit van de voorzitter van onze commissie, die ik namens alle leden wil danken voor de waardevolle en goede samenwerking. *(Applaus)*

Deze hoorzittingen hebben ons geleerd dat er inzake waterkwaliteit, ook gelet op de initiële toestand, weliswaar nog geen voldoende resultaten zijn genoteerd, maar dat er in elk geval toch een positieve evolutie is waar te nemen. Het is een evolutie van zeer slecht naar slecht, soms naar goed. Op sommige plaatsen, maar niet veel, is er al een basiskwaliteit merkbaar. Positief is echter ook de vaststelling dat er een eerste stijging is van de zuiveringsgraad, ook van de huishoudelijke afvalwaters : van 27 percent is dit geëvolueerd naar 35 percent in 1995. Deze inspanning is natuurlijk mee te danken aan de gemeentebesturen, maar ook de gewestelijke overheid mag op enige verdienste bogen. Het is duidelijk : willen we de Europese richtlijn inzake waterzuivering waarmaken, dan moeten we minstens de continuïteit van dit beleid gestalte geven, zo mogelijk zelfs nog stringenter maken. In het beleidsplan dat de minister ons voorlegt, wordt die trend aangehouden. Ik meen te weten dat iedereen, zelfs na al deze discussies, over alle partijgrenzen heen overtuigd is van de noodzaak van bijkomende financiële middelen. Dat is dan de globale discussie omtrent het beleid van deze regering : elke sector vraagt vanzelfsprekend om bijkomende middelen. Het zal tenslotte van dit parlement afhangen om genoeg kracht te ontwikkelen opdat dit qua milieu maar zeker ook qua waterzuivering zou kunnen worden waargemaakt.

De SP-fractie sluit zich dan ook volledig aan bij de uitspraak van de minister dat in onze maatschappij nog te veel de begrippen ik, hier en nu worden gehanteerd en dat onvoldoende wordt gedacht in termen zoals wij, de hele aarde en de toekomst. Ik verwijs in dit verband naar het goede betoog van de heer Marsoul. Het is zo. Wij zijn ons daar te weinig van bewust : ieder ziet slechts zijn voorbijstrijden in deze maatschappij. Het is dus van belang het begrip duurzaamheid in de realiteit toe te passen. Aangezien de zorg voor milieu en natuur de zorg moet zijn van iedereen, moeten alle doelgroepen worden geresponsabiliseerd. De actieplannen inzake waterzuivering moeten dus investeringen, vergunningen en heffingen op elkaar afstemmen. Afvalwater voorkomen is cruciaal. De kraan dichtdraaien is veel efficiënter dan de meest gesofisticeerde manier van dweilen : deze uitspraak is logisch en moet een geobjectiveerde doelstelling zijn. Ik ben het ook eens met de heer Marsoul wanneer hij zegt dat de

techniek niet alles kan oplossen. Hier en nu en in het verleden hebben we al te zeer onze eieren in die mand gelegd. Ook hier moeten we geen remedies zoeken in de techniek maar moeten we fundamenteel aan voorkoming doen. Om dit alles mogelijk te maken dienen maatschappelijke debatten te leiden tot aanvaardbare maatregelen en een daarmee overeenstemmende kwaliteit. Dat moet resulteren in gelijktijdige en met elkaar samenhangende maatregelen in elk bekkenbeleid als we het over waterzuivering hebben : dat is het geïntegreerde beleid dat hier werd geciteerd.

Ik pleit ook namens de SP onomwonden voor de snelle goedkeuring van een decreet inzake integraal waterbeheer. Het voorbereidende werk hiervoor werd al tijdens de vorige zittingsperiode verricht. Niets staat een snelle afhandeling van het ontwerp dan nog in de weg. Wanneer we pleiten voor een overkoepelend decreet, is het onze bedoeling de onderlinge afstemming van diverse deeldecreten, zoals het recente dijkendecreet en het decreet op de waterkwaliteit, mee gestalte te geven. Er moet, ons inziens, ook duidelijkheid komen over de rol en de taken van de bekkencomité's. Een decretale onderbouw is noodzakelijk als men het overleg met de doelgroepen ernstig wenst te nemen.

Na de debatten in de commissie zijn de meesten er ongetwijfeld van overtuigd dat de beschikbare financiële middelen maximaal en zo efficiënt mogelijk moeten worden ingezet. Ik ga nu even dieper in op een drietal instrumenten ter zake.

Ten eerste heeft Aquafin sinds haar oprichting, een aanzienlijke knowhow ontwikkeld, die verder moet worden aangewend. De feitelijke monopoliepositie moet worden gecompenseerd door een meer doorzichtig en controleerbaar beleid. De kritiek van het Rekenhof op het gebrek aan voldoende informatie en controlemogelijkheid door de intern-controller bij Aquafin, was striemend. Naar aanleiding van onze diepgaande discussie met de Aquafin-verantwoordelijken in de commissie, werd door uw toedoen, mijnheer de minister, op 12 maart 1996 een bijkomend protocol afgesloten met betrekking tot de informatieoverdracht aan de Bijzondere Gevolmachtigde. We zullen, in samenwerking met het Rekenhof, voorts moeten nagaan of de nieuwe procedure op het terrein voldoende geeft. Ik blijf evenwel bij mijn voorstel om in het najaar de intern-controller bij Aquafin te horen in de commissie.

Ten tweede pleiten we ervoor om opnieuw besprekingen te voeren over hun gewaarborgd rendement op het ingebrachte kapitaal dat tussen 17 en 20 percent zal liggen. Met het oog op een verminderde vergoeding en een daadwerkelijke resultaatsverbintenis zou men opnieuw moeten onderhandelen over de huidige overeenkomst, die

Timmermans

loopt tot het jaar 2000. Hoewel ik er niet principieel tegen gekant ben, geloof ik niet zozeer in de optie van de heer Van Mechelen waarin hij vooropstelt dat men alles dient open te gooien. De uitstapregeling die in het contract is opgenomen, is financieel zo zwaar dat ze nauwelijks te verwezenlijken is. Bovendien is de commercialisering van de knowhow van Aquafin, die naar onze mening via de Vlaamse Milieuholding moet gebeuren, een zaak die nog op punt moet worden gesteld.

De bouw van kleinschalige waterzuiveringsinfrastructuur is niet onbelangrijk. U hebt positief gereageerd op ons voorstel om via de aanpassing van het decreet bestuurlijk beleid, de gemeenten de mogelijkheid te geven kleinschalige waterzuiveringsinfrastructuur op te zetten. Uiteraard dienen deze initiatieven te passen in het globaal rioleringsplan dat door Aquafin wordt uitgevoerd. Ik wil ook ingaan tegen de trend vanwege Aquafin om zoveel mogelijk kilometercollectoren in de grond te stoppen.

Ook voor de opdrachten van Aquafin dient te worden onderzocht of alternatieve waterzuivering of kleinschalige stations, in afgelegen gemeenten of wijken niet zijn aangewezen. Ik kan het voorbeeld aanhalen van een Aquafin-project in Ninove, waarbij het afvalwater van 1620 inwonersequivalent 3051 meter verder worden getransporteerd, om later via een collector van meer dan vijf kilometer tot aan het waterzuiveringsstation van Ninove te brengen. Met andere woorden, meer dan acht kilometer voor 1620 inwonersequivalent. Zowel om ecologische als om financiële redenen moeten dergelijke technische uitvoeringen worden geblokkeerd.

Ik wil het gebrek aan voldoende gemeentelijke rioleringsbehandelen. De versnelde onderbouw wordt verder gestimuleerd met respect voor de gemeentelijke autonomie, via een gewestelijk subsidiëringsbeleid op basis van een betoelaging van 50 percent op de naakte rioleringswerken.

De voorzitter : De heer Marsoul heeft het woord.

De heer Hugo Marsoul : Mijnheer Timmermans, u haalt het voorbeeld van Ninove aan, maar ik denk niet dat Aquafin dit behandelt.

De heer Jacques Timmermans : Aquafin voert dit uit, maar nu pas komt er een openbaar onderzoek.

De heer Hugo Marsoul : Het wordt geconcipieerd door de VMM.

De heer Jacques Timmermans : Het wordt geconcipieerd door de VMM, die een studie in zijn globaliteit uitvoert, waarbij een totaal rioleringsplan en collectorennet wordt opgevat.

De technische uitvoering op zichzelf is een andere zaak. Met hun knowhow op het terrein ...

De heer Hugo Marsoul : ... kunnen zij de planning corrigeren.

De heer Jacques Timmermans : Inderdaad. Hier moeten wij stringenter kunnen optreden. De doelstellingen worden door de VMM vastgelegd, met ook een hydraunaut-studie die ook aan Aquafin intussen werd opgedragen. Nu pas, bij het openbaar onderzoek, komen die plannen bij de gemeente terecht. Dan zien wij de nefaste ecologische gevolgen die bovendien financieel onverantwoord zijn. Wij gaan dat blokkeren door geen bouwvergunning uit te schrijven, maar hoe dan ook moeten wij hier eerder op kunnen op inspelen en daadwerkelijk kijken of er geen financiële middelen worden verspild.

De heer Hugo Marsoul : Dat zal zich toch moeten situeren op het niveau van de VMM.

De heer Jacques Timmermans : Inderdaad, er moeten maatregelen komen om dat tegen te gaan. Ik denk dat wij het eens zijn over de doelstellingen.

Tot slot wens ik nog iets te zeggen over de betoelaging vanuit het gewest – 50 percent op de naakte rioleringswerken met inbegrip van de huisaansluitingen, maar met uitsluiting van de kosten voor afbraak en herstel van wegenis. Met de financiële inspanning die de minister vooropstelt – 6 miljard frank per jaar gedurende vijftien jaar door dat gewest -, kunnen de gemeentebesturen hun verantwoordelijkheid ook niet meer ontlopen. Het zal niet meer mogelijk zijn om het paraplusysteem toe te passen. Er is een aansporing tot en met, het lijkt me een goede formule.

Mijnheer de minister, de SP-fractie is tevreden dat u deze continuïteit in het beleid vastlegt en ook de subsidiëringsprincipes van uw voorganger verder gestalte geeft. (*Applaus bij de SP*)

De voorzitter : Dan komt nu de laatste spreker, de heer Quintelier, gedurende tien minuten aan bod.

De heer Hugo Marsoul : Mijnheer de voorzitter, ik dacht dat de heer Quintelier twintig minuten kreeg toegewezen.

De voorzitter : Wij zullen de gulden middenweg kiezen : de heer Quintelier krijgt vijftien minuten.

De heer Quintelier heeft het woord.

De heer Leonard Quintelier : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zal misschien in herhaling vallen, maar ik wil eerst de verslaggever feliciteren met het uitgebreide boekdeel dat wij als naslagwerk in de toekomst zullen kunnen gebruiken, en meteen ook de voorzitter van de commissie bedanken die op een degelij-

Quintelier

ke wijze de discussies en de debatten over de partijgrenzen heen organiseerde. Dat mag ook eens worden gezegd : wij zijn verheugd over onze commissievoorzitter.

Nog niet zo lang geleden werden wij met de regelmaat van de klok om de oren geslagen met negatieve berichten over milieu en natuur.

We waren eraan gewoon geraakt en berustten erin. Dat was een bijzonder gevaarlijke houding.

De afgelopen maanden krijgen we gelukkig positieve berichten. Op sommige plaatsen in de Schelde werden vissen waargenomen en ook in de Demer- en in de Dendervallei, meer bepaald tussen Geraardsbergen en Ninove, zitten er weer vissers aan de waterkant. Samen met de berichten over de kwaliteit van het kustwater geven deze positieve berichten ons de nodige moed om op de ingeslagen weg door te gaan. Volgens de OVAM-verklaringen in de commissie blijkt uit de inventarisatie van de afvalstoffen voor 1995 dat er voor de eerste keer minder wordt gestort en meer geselecteerd.

Ook de toestand van fauna en flora schijnt erop vooruit te gaan. Er bereiken ons berichten over groeiende populaties en een toenemende verscheidenheid in soorten. Wij hopen dat we binnen afzienbare tijd in een of andere Vlaamse kreek of rivier de eerste otter kunnen zien.

De reële cijfers van het Mirarapport voor 1994 mogen we natuurlijk niet uit het oog verliezen. De weg is nog lang. Wij mogen echter niet blijven doemdenken en aan eco-pessimisme ten onder gaan. Het is mogelijk positieve resultaten te boeken. We hebben het vuur bestreden, de brand is bedwongen en we hopen een harde trendbreuk te kunnen inzetten. De machinerie van decreten en reglementen die sinds 1989 op gang werd gebracht om deze uiterst complexe problemen te beheersen, begint stilaan te werken. De uitdaging bestaat erin de wetgeving beter af te stellen, zachter te laten draaien en performanter te maken, maar ook te vereenvoudigen en doorzichtig te maken. Bovendien moeten we de decreten en reglementen beter afdwingbaar maken en op die manier een duidelijk signaal geven aan de bevolking.

Uit die tekenen van hoop moeten we de energie putten om de trendbreuk op het terrein te consolideren. Onze fractie koestert bijzonder hoge verwachtingen in het milieu-meerjarenplan, dat tegen het einde van dit jaar zal moeten worden goedgekeurd. Sommigen hebben de laatste maanden misschien wat geaarzeld om de milieusanering op een harde manier verder te zetten. Onder de last van de slabakkende economie, de toename van de werkloosheid en het klimaat van onzekerheid, vertoonden zij tekenen van vermoeidheid.

We mogen ons niet van ons hoofddoel laten afbrengen : het verzekeren van een goede kwaliteit van ons leefmilieu voor de volgende generaties. Dat moeten wij realiseren. We moeten dit verwezenlijken. We hebben tijdens de hoorzittingen in de commissie uitgebreid aandacht besteed aan het prijskaartje en zijn in een cijferdansen beland. We hebben een budgettaire opbod van de ambtenaren-generaal meegemaakt. Eigenlijk is alles op verwarring uitgelopen. De voorzitter van de commissie heeft geconcludeerd dat we aan de ambtenaren-generaal duidelijkheid moeten vragen, en terecht. We hopen dat die duidelijkheid er binnen afzienbare tijd komt zodat we weten waar we financieel staan. Onze fractie zal in de eerste plaats, rekening houdend met dat prijskaartje, blijven hameren op een preventief beleid. Een aanpak bij de bron. Ik herinner me nog de woorden van iemand van het plannings-team : alle pijpen en kranen moeten eerst en zo snel mogelijk dicht. Die kilogram huishoudelijk afval die niet in de huisvuilzak terecht komt of die niet selectief moet worden opgehaald, is veel goedkoper dan alles wat op onze containerparken wordt neergepoot. Daarnaast is er de sanering van de historisch gegroeide verontreiniging. Bodemsanering speelt een grote rol, dit met inbegrip van de onderwaterbodems. We vragen hiervoor een passende financiering.

De CVP vraagt ook bijzondere aandacht voor het integraal water- en bekkenbeleid. Onder- en bovenbouw moeten inzake waterzuiveringsinfrastructuur beter op elkaar worden afgestemd. We hopen dat u de gemeenten voldoende informeert zodat zij over de deskundigheid beschikken om de nodige prioriteiten te leggen inzake de RIO-projecten. De bevolking kan slechts aan het preventieve beleid meewerken wanneer ze voldoende wordt geïnformeerd. Zet de informatie-idee daarom door, mijnheer de minister.

U kondigde zaterdag een stortverbod aan vanaf 1998. We ondersteunen deze ambitieuze doelstelling. Dit zal heel wat inspanning vergen van OVAM qua sensibilisering. Het juist op elkaar afstemmen van de verschillende verwerkingssystemen zal op zo een korte termijn niet eenvoudig zijn. We hebben samen met de bevolking, OVAM en de intercommunales een bijzondere taak te vervullen.

Het gesprek over duurzame ontwikkeling moet intenser worden gevoerd. Ook hier moet de nadruk op preventie liggen. Alle initiatieven inzake milieu, natuurbehoud en ruimtelijke ordening moeten beter op elkaar worden afgestemd.

Financieringsdoelstellingen, evenals de inhoud van de regulerende financiering, moeten duidelijk worden meegegeeld aan de bevolking. De heffingen op het storten van afvalstoffen moeten meer en concreter worden gebruikt om de afvalproblematiek op te lossen en mogen niet wor-

Quintelier

den afgewenteld op andere afvalstromen. In de commissie zei u dat heffingen op vast afval soms kunnen worden gebruikt voor rioleringsproblemen. We moeten duidelijk afbakenen welke heffingen voor welke problematiek worden aangewend.

Drinkbaar water is een universeel recht. Dit is een belangrijk gegeven, maar het is ook niet meer vanzelfsprekend. Het gebruik van alternatieve waterbronnen, denk aan regenwater, moet worden aangemoedigd.

Ik kom even terug op de lasten van het verleden. We suggereren dat de bodemsanering niet integraal zou worden betaald uit de heffingen. De middelen kunnen uit de algemene middelenbegroting worden gehaald. Er kan misschien een apart fonds voor worden gecreëerd. Zo weten we exact hoe de milieusanering toepassing vindt. De CVP-fractie is bereid het milieupassief in één generatie weg te werken. We vragen wel duidelijkheid over de cijfers.

Ik rond af met de uitdrukkelijke vraag het decreet op het natuurbehoud – dat werd voorbereid door uw voorganger – dit jaar nog ter goedkeuring aan dit plenum voor te leggen. Dit decreet moet aantonen dat we ons niet beperken tot de in de gewestplannen afgebakende groene gebieden. Het decreet moet een algemene natuurkwaliteit voor Vlaanderen beogen. We moeten oog hebben voor de kleine landschapselementen en voor de verwevenheid van landbouwactiviteiten en natuur. We hopen dat dit de nodige ondersteuning zal krijgen in dit decreet.

Mijnheer de minister, heel wat gemeentebesturen werden de laatste jaren overstelpt met reglementen. Dikwijls beschikken deze niet over de noodzakelijke deskundigheid. De CVP-fractie pleit voor de nodige ondersteuning in de vorm van opleiding of wijziging van het kader.

In de laatste commissievergadering kwam het algemeen decreet inzake milieubeleid ter sprake. Ons inziens moet dit algemeen decreet worden doorgelicht, bijgestuurd en geëvalueerd.

We steunen uw beleidsbrief volkomen en hopen dat u als een goed rentmeester de inhoud ervan zal uitvoeren. (*Applaus*)

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Theo Kelchtermans (*Op de tribune*) : Gezien het gevorderde uur is het misschien niet aangewezen om op alle suggesties van de sprekers in te gaan, vooral nu de commissievoorzitter al aangekondigd heeft dat zijn commissie over de belangrijkste punten die vandaag aan de orde zijn gekomen – ik denk aan de financiering, het

Mina II-plan en dergelijke -, nog uitgebreid van gedachten zal wisselen.

Voorts wil ik me volmondig aansluiten bij de woorden van lof aan het adres van de commissie voor Leefmilieu, waar een bijzonder gezond besprekingsklimaat heerste. Iedereen stelde er het resultaat voor het milieu boven de persoonlijke profilering. Zulke persoonlijke bekommernissen mogen wel aanwezig zijn in het achterhoofd, maar ze mogen niet doorwegen in de besluitvorming. De persoon van de voorzitter heeft in belangrijke mate bijgedragen tot dat positieve klimaat.

Ik zet nu de vragen op een rijtje. Het Bekkendecreet werd vroeger al besproken. Net zoals de heer Timmermans geloof ik in de doelstellingen van zo een decreet, maar over de weg om die doelstellingen te bereiken, bestaat er minder eensgezindheid. Zelf ben ik geen groot voorstander van een decretale regeling. Ik denk dat we deze problematiek ook via een besluit kunnen regelen en via een milieubeleidsvereenkomst met de bekkencmités.

Aan de heer Malcorps stel ik daarom de vraag of alles in decreten moet worden vastgelegd. Ik blijf ervan overtuigd dat een milieubeleid in grote mate wordt bepaald door de motivatie. Je moet mensen kunnen overtuigen en afspraken met hen maken. Dat moet wel gebeuren binnen een globaal kader. Ik verwijs ter zake naar het Nederlandse voorbeeld, waarover ik veel geleerd heb in gesprekken met burgemeesters over hun samenwerking met de provinciale staten. De milieubevoegdheid is er voor een groot stuk gedecentraliseerd naar de provincies. Die overheid legt de grote raamovereenkomsten vast. Dat is de stok achter de deur om te zien of de doelstellingen wel worden bereikt. Maar dan gaat men ter plekke na op welke manier die doelstellingen het best kunnen worden gehaald. Soms circuleren er tientallen varianten, die alle worden besproken. Uiteindelijk kiest men dan voor de meest geschikte weg, de weg waarbij men de sterkste argumenten kan voorleggen.

In Vlaanderen hebben we nog te veel de neiging om alles precies van naaldje tot draadje te willen vastleggen, soms tegen de logica in. Het voorbeeld van Ninove werd hier al aangehaald, waar men voor een aantal collectoren opteerde omdat van bij het begin bepaalde alternatieven geen kans kregen. De kritiek bij dit concrete geval sloeg minder op de technische uitvoering dan wel op het feit dat het alternatief van bijvoorbeeld waterzuivering onvoldoende werd afgewogen. Ik knoop daar de algemene bedenking aan vast dat het regelgevende tot een minimum moet worden beperkt. De grote lijnen moeten worden vastgelegd, maar daarbinnen moet de verantwoordelijkheid van provincies, gemeenten, milieuverenigingen, polderbesturen enzovoort ten volle kunnen spelen. Bij het Bekkende-

Kelchtermans

creet gaat men ervan uit dat er in een overkoepelend bekken een gedeelde verantwoordelijkheid is van de betrokken partners. Dat is een belangrijke optie, die veronderstelt dat men tot goede afspraken komt.

De discussie over Aquafin is zeker nog niet ten einde. Daar ligt nog veel werk voor de commissie, zodat ik hier niet op alle punten van de discussie hoeft in te gaan. De totnogtoe gevoerde discussie was erg interessant, ook voor de vertegenwoordigers van Aquafin, die vrijuit in discussie konden treden met de parlementsleden. Zij bereiden zich voor op de vragen die de commissieleden binnenkort nog zullen afvuren. Ik kan u geruststellen : we zijn wel op de hoogte van de intentie, maar nog niet van een beslissing. Aquafin moet op dat gebied geen initiatieven nemen : we kunnen dat op voldoende wijze via derden doen. NV Indaver biedt op dat vlak nog heel wat mogelijkheden.

De heer Marsoul zegt terecht dat wat voor ruilverkaveling en landinrichting kan, ook bij natuurinrichting mogelijk moet zijn. We willen het natuurbeleidsplan op gelijke voet brengen met het milieubeleidsplan en de tweejaarlijkse rapportering samenbrengen met het MINA-rapport. Dat moet volgens hetzelfde parallelisme verlopen. Bijna iedereen heeft verwezen naar het decreet op het Natuurbehoud. We hebben bijna een voorontwerp, dat kan worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement. We willen ervoor zorgen dat er sprake is van een consensus, vanzelfsprekend binnen de meerderheid, maar ook over de diverse fracties heen. Met de beleidscultuur in de commissie meen ik dat we inderdaad tot een algemene consensus kunnen komen over de essentiële onderdelen. Het basisbeginsel blijft dat we tot een permanente dialoog moeten komen tussen de grote ruimtegebruikers, of tussen diegenen die zich organiseren met doelstellingen op het gebied van de open ruimte, zoals de natuurbeweging, de landbouw en combinaties zoals economie-landbouw en economie-natuur. We moeten het multifunctionele van de ruimte aanvaarden. Deze afweging is vaak delicaat. We kunnen dit alleen maar organiseren als de ene partij begrip heeft voor de vragen van de andere partij en als er sprake is van een wederzijds vertrouwen. We mogen niet in comparatieve terminologie vervallen : zo keren we terug naar toestanden, waarvan we blij zijn dat we ze min of meer onder controle hebben. Dat waren wel goede voorstellen, maar ze werden in een verkeerd daglicht geplaatst en er was geen goed gesprek meer over mogelijk. Milieu en natuur hebben er niets aan als we ons weer tot dergelijke polarisaties laten verleiden. Iedereen is het daarover eens. We moeten kiezen voor overleg. De beschikbare ruimte zal trouwens in alle onderdelen door velen moeten worden gedeeld.

Ik heb gedeeltelijk geantwoord op de kritiek van de heer Malcorps. Op dat gebied zit ik vaak op een andere lijn dan Agalev. Ook tijdens de vorige zittingsperiode hebben we vastgesteld dat Agalev graag dingen van bovenuit oplegt. We noemden dat toen verlicht despotisme. Enkele personen leggen op hoe het moet, omdat ze vinden dat dit de enige mogelijke manier is. Ze laten de overtuiging niet van onderuit groeien. De gemeenten, en dus de milieubeleidsovereenkomsten, zoals de heer Kuijpers ongetwijfeld zou corrigeren, beschikken over voldoende maturiteit om hun verantwoordelijkheid op te nemen. Op het gebied van de ruimtelijke ordening is er veel fout gegaan. Nogtans werd geen enkel departement zo centralistisch geleid als het departement Ruimtelijke Ordening. Het milieubeleid wint aan snelheid omdat ook de provincie volop zijn verantwoordelijkheid neemt en erkent. Ook gemeentelijke convenanten en milieubeleidsovereenkomsten, hoe gebrekkig ook, hebben veel op gang gebracht door op een gelijke manier initiatieven te nemen, die de gemeenten gedeeltelijk zelf mochten invullen. Iedereen zegt dat de commissies voor Ruimtelijke Ordening nauwelijks functioneren, op enkele uitzonderingen na. Men steekt veel meer tijd in het delicate karakter van de samenstelling : de manier waarop alles moet gebeuren werd punctueel vastgelegd. Iedereen speelt die rol vaak op commando van derden, zonder dat men zelf verantwoordelijkheid mag nemen. De milieucommissies, die de gemeenteraad samenstelt en waarvoor deze de verantwoordelijkheid draagt, functioneren in de meeste gemeenten behoorlijk tot goed. Dat beantwoordt aan de inspraakcultuur waarover die gemeenten al dan niet beschikken. De gemeente zal dan ook zelf een evaluatie maken. Iets opleggen van bovenuit wordt meestal niet geaccepteerd.

Op de vraag van de heer Tobback over de commissie Bocken heb ik al geantwoord. Ik onderschrijf wel wat hij zegt in verband met het wetenschappelijk onderzoek inzake het milieu en de natuur. Binnen de Vlaamse regering hebben we afgesproken dat dit horizontaal ook wordt gecoördineerd door de budgetten voor wetenschappelijk onderzoek van minister-president Van den Brande. Misschien moeten we ook onze universiteiten en onze onderzoeksinstituten meer motiveren om dergelijke gecoördineerde onderzoeksprojecten voor te stellen. Ook vanuit de eigen administratie moeten we een aantal initiatieven nemen.

De heer Kuijpers heeft vele goede suggesties gedaan en interessante vragen gesteld. Ik stel voor dat we daar in de commissie verder op ingaan. Een van de belangrijkste vragen in dit verband is de vraag over de te hanteren normen : zijn dit de eigen normen of zijn dit de internationale normen ? Mijns inziens zijn internationale – Europese – normen altijd richtnormen of minimumnormen. Het Vlaams Gewest heeft op verschillende onderdelen strikte-

Kelchtermans

re normen. Voor het overige zijn dit vooral vragen die aansluiten bij hetgeen hier al is gezegd, zeker in verband met Aquafin.

Mevrouw De Maght, in verband met de afvalproblematiek weet ik dat dit niet altijd gemakkelijk is voor de gemeenten. Er is de voorbije tien jaar wel een enorme mentaliteitswijziging gebeurd. Op honderden plaatsen in Vlaanderen werd vroeger elke laagte met huishoudelijk afval opgevuld. Zelf herinner ik me nog de abominabele situatie in Diest, vele jaren geleden.

Onder andere door OVAM zijn hier de voorbije jaren enorme veranderingen doorgevoerd ; er heeft een zeer uitgebreide sanering plaatsgevonden. Dat het nu iets trager gaat, is gedeeltelijk te wijten aan het feit dat het minder spectaculair oogt. Er is wel degelijk nog steeds een enorme evolutie op dit vlak gaande.

We staan nu op het punt dat er, in verband met het afvalprobleem, beslissende stappen moeten worden genomen. Er was indertijd een massale revolutie van de gemeentebesturen, toen de milieu-inspectie de stortplaatsen ging sluiten. Nu is er heel wat meer goodwill, ook voor de toekomstige plannen in de richting van de selectieve ophaling van huisvuil, en dit ten laatste eind 1998.

We moeten ergens de limiet leggen. We hebben nu nog twee jaar tijd om ons aan te passen. Dit gaat ook over de verbrandingscapaciteit. In dit verband wil ik aan OVAM vragen om opnieuw een evaluatie te maken : gaan we niet naar een overcapaciteit, en in sommige regio's misschien naar een ondercapaciteit ? In Vlaams-Brabant heeft men dit aangetoond. Zodra men de volle omvang van het stortprobleem inzag, heeft men – in nauwelijks twee jaar tijd – enorme percentages van recuperatie en recyclage gehaald.

50 percent van het huishoudelijk afval is GFT-afval, dat kan worden gerecycleerd. Als men ook rekening houdt met PMD en alles wat er nog bijhoort, zou men zelfs tot 74 percent van het huishoudelijk afval kunnen recycleren, zonder dat er sprake is van verbranding.

Als men het natuurlijk zo ideaal vooropstelt, beschikken we nu al over voldoende capaciteit voor verbranding. Het ideaal zullen we niet bereiken. We mogen ons daarover ook geen illusies maken. Maar als we 50 percent kunnen halen, dan zullen we niet veel meer nodig hebben dan de verbrandingscapaciteit die nu is gepland. Laat ons nu reeds wetenschappelijk onderzoeken wat de verwachting is.

Verbranding zal hoe dan ook niet kunnen worden vermeden, wat Agalev daar ook over denkt. Het ideaalbeeld dat iedereen netjes sorteert en recycleert en er geen restfrac-

tie moet worden verbrand, zullen we nooit kunnen bereiken. In een aantal landen, die inzake milieureputatie voor ons helemaal niet moeten onderdoen, heeft verbranding trouwens een heel ander imago en bestaat er een soort energierecuperatieplan. Voor iedere kilogram afval toont men bij wijze van spreken aan dat veel waardevoller energiedragers kunnen worden gespaard. Wat dat betreft, is hier terecht opgemerkt dat we ervoor moeten zorgen dat de binding tussen verbrandingscapaciteit en recyclage goed bewaard blijft.

Samen met de discussie over NV Aquafin moeten we ook de discussie over de NV VLAR en de Vlaamse Milieuholding durven voeren. Ik ken geen initiatieven waarin de NV VLAR uitsluitend de partner is. Het gaat altijd om privé-initiatieven waarin het management – als het enigszins kan – in handen van de privé-sector wordt gelegd of waarbij de regels van de privé-sector werken. We hebben er vanuit de Vlaamse Milieuholding echter voor geopteerd dat de overheid, zeker in de afvalproblematiek, mee over de schouder kan kijken.

De voorzitter : Mevrouw De Maght-Aelbrecht heeft het woord.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht : Mijnheer de minister, wat op dit ogenblik gebeurt, is onaanvaardbaar. In de basis, waar een project wordt aangebracht, zitten dezelfde mensen als in de beslissingscentra. Ik heb het duidelijk over artikel drieënveertig, paragraaf twee. Het is nuttig te beseffen dat er situaties worden gecreëerd die niet meer door de beugel kunnen. Ik zal daar trouwens met voorbeelden op terugkomen in de commissie.

Minister Theo Kelchtermans : De overheid zit daar aan tafel.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht : Ja, maar met dezelfde personen.

Minister Theo Kelchtermans : De samenwerkingsverbanden kregen de decretale taak om oplossingen te zoeken. De decreetgever heeft het zo gewild, maar ik ga ermee akkoord dat we het debat daarover in de commissie voeren. Ik dank de heer Timmermans voor zijn positieve beoordeling. We hebben het even over het bekkencomité gehad, maar het laatste woord is daarover nog niet gezegd. Ook het overleg over de gemeentelijke riolering heeft uiteindelijk tot een goed voorstel geleid. Ook de opmerkingen over Aquafin zijn genoteerd. Daarmee zal rekening worden gehouden.

De heer Quintelier dank ik voor zijn overzicht. Ik herhaal dat het decreet op het natuurbehoud er komt. We organiseren best nog een overleg met de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten. Er moet ook een permanente begeleiding en opleiding van milieu-ambtenaren zijn. We

Kelchtermans

moeten misschien ook wat striktere voorwaarden stellen aan de kwalificaties die een dergelijke milieu-ambtenaar moet hebben.

Ten slotte, wat de evaluatie betreft van het decreet algemene bepalingen inzake milieubeleid, engageer ik me ertoe het decreet volgens de bedoeling van de decreetgever toe te passen, en om eventueel bijstellingen te doen. Ik dank alle sprekers vooral voor de talrijke suggesties en positieve elementen die tijdens het debat over deze beleidsbrief naar voren zijn gekomen. (*Applaus*)

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? (*Neen*)

Het debat is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, hiermede zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen morgen om 14.00 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 19.25 uur.*
